

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI

EĞİTİM KURUMLARINDA E-DEMOKRASİNİN
UYGULANABİLİRLİĞİNE YÖNELİK ANTALYA MERKEZ
İLÇELERDEKİ ÖĞRETMENLERİN ALGILARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İbrahim ARI

Antalya
Haziran, 2014

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANA BİLİMDALI
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ

EĞİTİM KURUMLARINDA E-DEMOKRASİNİN
UYGULANABİLİRLİĞİNE YÖNELİK ANTALYA MERKEZ
İLÇELERDEKİ ÖĞRETMENLERİN ALGILARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İbrahim ARI

Danışman

Doç. Dr. Serkan ŞENDAĞ

Antalya

Haziran, 2014

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum bu çalışmayı, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yol ve yardıma başvurmaksızın yazdığımı, yararlandığım eserlerin kaynakçalardan gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserleri her kullanışmada alıntı yaparak yararlandığımı belirtir; bunu onurumla doğrularım. Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara katlanacağımı bildiririm.

16 / 07 / 2014

İbrahim AR1

Akdeniz Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne,

İbrahim ARI.'nın bu çalışması, jürimiz tarafından İlköğretim Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan :Yrd Doç. Dr Cemali SARI

Üye (Danışman) :Doç Dr Serkan ŞENDAĞ

Üye : Doç Dr Hilmi DEMİRKAYA

Tez Konusu: Eğitim kurumlarında e- demokrasinin uygulanabilirliğine yönelik Antalya
Merkez İlçelerdeki öğretmenlerin algıları

Onay: Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Tez Savunma Tarihi: 30/06/2014

Mezuniyet Tarihi : .../.../.....

.../.../.....

Doç. Dr. Selçuk UYGUN

Enstitü Müdürü

İÇİNDEKİLER

TABLolar LİSTESİ.....	iv
KISALTMALAR LİSTESİ.....	v
ÖZET	vi
ABSTRACT.....	viii
ÖNSÖZ	ix

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Önemi	2
1.3. Araştırmanın Problem Cümlesi	2
1.4. Araştırmanın Alt Problemleri	2
1.5. Araştırmanın Sayıtları	3
1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları	3
1.7. Araştırmanın Tanımları	3

İKİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Giriş	5
2.2. Demokrasi Kavramı	7
2.3. Demokrasi Türleri	8
2.3.1. Doğrudan Demokrasi	8
2.3.2. Yarı Doğrudan Demokrasi	8
2.3.3. Temsili Demokrasi	9
2.3.4. Katılımcı Demokrasi	10
2.4. Eğitimde Demokrasi ve Yönetişim	11
2.5. Eğitimde ve Eğitim Yönetiminde Demokrasi	14
2.6. E-Demokrasi.....	14
2.7. E-Demokrasi Uygulamaları.....	15
2.8. İlgili Araştırmalar	20

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli	23
3.2. Evren ve Örneklem.....	23
3.3. Veri Toplama Araçları	24
3.4. Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları.....	25
3.5. Verilerin Analizi.....	25

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

4.1. E-demokrasinin Okullarda Uygulanabilirliğine Yönelik Görüşler	27
4.2. Okullarda E-demokrasi Uygulama Düzeyi	30
4.3. Öğretmenlerin Okullarda E-demokrasinin Uygulanabilirliğine Yönelik Görüşleri.....	31
4.4.1. Cinsiyetlerine Göre	31

4.4.2.	Okul Türüne Göre	34
4.4.3.	Eğitim Düzeylerine Göre	36
4.4.4.	Facebook Kullanım Durumuna Göre	38
4.4.5.	Twitter Kullanım Durumuna Göre.....	40
4.4.6.	İnternet Kullanım Sıklıklarına Göre.....	44
4.4.7.	Temel Bilgisayar Kullanım Beceri Düzeylerine Göre	49
4.4.8.	Temel İnternet Kullanım Beceri Düzeylerine Göre	52
4.4.9.	Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Genel İlgilerine Göre.....	56
4.4.10.	Bilgisayar ve İnternet Kullanımlarına Yönelik Genel İlgilerine Göre.	59
4.4.11.	Türkiye’deki Katılımcı Demokrasinin Gerçekleşme Düzeyine Yönelik Algılar.....	62
4.4.12.	Sanal Ortama Paylaşımında Bulunma Durumlarına Göre	66

BEŞİNCİ BÖLÜM SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1.	Sonuç ve Öneriler.....	70
KAYNAKÇA.....		79
EKLER.....		86
Ek 1: Araştırma Anketi		86
Ek 2: Uygulama İzin Belgesi		88
Ek 3: İthenticate Belgesi		91
ÖZGEÇMİŞ		923
BİLDİRİM		94

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 3. 1. Örneklem Frekans Değerleri.....	24
Tablo 3. 2. Normallik Testi Sonuçları.....	26
Tablo 4. 1. E-demokrasinin okullarda uygulanabilirliğine yönelik görüşler	27
Tablo 4. 2. Okullarda E-demokrasinin Uygulanma Düzeyi.....	31
Tablo 4. 3. Öğretmenlerin okullarda e-demokrasinin uygulanabilirliğine yönelik görüşleri; Cinsiyetlerine göre.....	32
Tablo 4. 4. Öğretmenlerin okullarda e-demokrasinin uygulanabilirliğine yönelik görüşleri; Çalıştıkları okul türüne.	34
Tablo 4. 5. Öğretmenlerin okullarda e-demokrasinin uygulanabilirliğine yönelik görüşleri; Eğitim düzeylerine.....	36
Tablo 4. 6. Öğretmenlerin okullarda e-demokrasinin uygulanabilirliğine yönelik görüşleri; Facebook kullanım durumu	38
Tablo 4. 7. Öğretmenlerin okullarda e-demokrasinin uygulanabilirliğine yönelik görüşleri; Twitter kullanım durumu	41
Tablo 4. 8. Öğretmenlerin okullarda e-demokrasinin uygulanabilirliğine yönelik görüşleri; İnternet kullanım sıklıklarına.....	45
Tablo 4. 9. Öğretmenlerin okullarda e-demokrasinin uygulanabilirliğine yönelik görüşleri; Temel bilgisayar kullanım beceri düzeylerine.....	49
Tablo 4. 10. Öğretmenlerin okullarda e-demokrasinin uygulanabilirliğine yönelik görüşleri; Temel internet kullanım beceri düzeylerine.	53
Tablo 4. 11. Öğretmenlerin okullarda e-demokrasinin uygulanabilirliğine yönelik görüşleri; Öğretmenlik mesleğine yönelik genel tutumlarına.....	57
Tablo 4. 12. Öğretmenlerin okullarda e-demokrasinin uygulanabilirliğine yönelik görüşleri; Bilgisayar ve internet kullanımlarına yönelik genel ilgileri.....	59
Tablo 4. 13. Öğretmenlerin okullarda e-demokrasinin uygulanabilirliğine yönelik görüşleri; Türkiye'deki katılımcı demokrasinin gerçekleşme düzeyine yönelik algılarına.....	63
Tablo 4. 14. Öğretmenlerin okullarda e-demokrasinin uygulanabilirliğine yönelik görüşleri; Sanal ortamlara yönelik genel tutumları.....	67

KISALTMALAR LİSTESİ

MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
f	Frekans
%	Yüzde
X	Aritmetik Ortalama
N	Veri Sayısı
p	Anlamlılık Düzeyi
S	Standart Sapma
v.b.	ve benzeri
Sd	Serbestlik Derecesi
T	t Değeri (t Testi İçin)
F	F Değeri (Anova İçin)

ÖZET

EĞİTİM KURUMLARINDA E-DEMOKRASİNİN UYGULANABİLİRLİĞİNE YÖNELİK ANTALYA MERKEZ İLÇELERDEKİ ÖĞRETMENLERİN ALGILARI

Arı, İbrahim

Yüksek Lisans, İlköğretim Anabilim Dalı, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bölümü
Tez Yöneticisi: Doç. Dr. Serkan ŞENDAG
Haziran 2014, 94 sayfa

Bu araştırmada öğretmenlerin e-demokrasinin okullarda uygulanabilirliği ile ilgili görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Öğretmenlerin e-demokrasinin okullarda uygulanabilirliğine yönelik algıları; cinsiyet, görev yeri, eğitim düzeyi, facebook ve twitter kullanım durumları, günlük ortalama internet kullanım süreleri, temel bilgisayar kullanım becerileri, temel internet kullanım becerileri, öğretmenlik mesleğine yönelik ilgi düzeyleri, bilgisayar ve internet kullanımına yönelik ilgi düzeyleri, katılımcı demokrasinin Türkiye’deki gerçekleşme düzeyine yönelik algıları ve sanal ortamda paylaşımda bulunma durumlarına göre değerlendirilmiştir.

Araştırmanın katılımcılarını 2013–2014 eğitim-öğretim yılı II. yarısında, Antalya İl Milli Eğitim Müdürlüğü’ne bağlı Antalya Merkez ilçelerde (Muratpaşa, Kepez, Konyaaltı, Döşemealtı ve Aksu) yer alan ilkokul, ortaokul ve liselerde görev yapan öğretmenler oluşturmuştur. Araştırmaya toplam 933 öğretmen dahil edilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak çalışma kaspamında geliştirilen ve beşli likerte göre yanıtlanan 26 maddelik e-demokrasinin uygulanabilirliği etkileyen faktörlere yönelik maddelerden oluşan bir anket kullanılmıştır.

Araştırmanın sonuçlarına göre temel bilgisayar kullanımı ve temel internet kullanımı açısından katılımcıların çoğunluğu kendisini orta düzeyde tanımlamışlardır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin yaklaşık yarısının e-demokrasinin okullarda yöneticilere görüş beyan etme düzeyinde uygulanabileceğine inandıkları tespit edilmiştir. Türkiye’de katılımcı demokrasinin sıklıkla uygulandığına inanan öğretmenlerin, temel bilgisayar kullanım becerisi iyi olan öğretmenlerin, interneti daha sık kullanan öğretmenlerin, twitter ve facebook kullananların ve erkek

öğretmenlerin okullarda e-demokrasinin uygulanabilirliğine ilişkin inançlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: e-demokrasi, eğitim yönetimi, demokrasi, öğretmen, katılımcı demokrasi, sosyal bilgiler, yönetim, internet.

ABSTRACT

PERCEPTIONS OF TEACHERS IN ANTALYA ABOUT THE APPLICABILITY OF E-DEMOCRACY IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS

Ari, İbrahim

Mater's Degree, Department of Social Studies Teacher Education Program

Supervisor: Asst.Prof. Serkan ŞENDAĞ

June 2014, 94 pages

The aim of the present study was to determine the perceptions of the teachers about the applicability of e-democracy in schools. The beliefs of teachers on the applicability of e-democracy were studied through the gender, school level (i.e. primary school), education level, status of facebook and twitter use, internet use frequency, internet and computer use skills, interest in teaching profession, computer and internet use, participatory democracy, and sharing online.

The participants of the study were the teachers who work in the elementary, middle and high schools of Antalya city center (Muratpaşa, Kepez, Konyaaltı, Döşemealtı and Aksu) during the spring semester of 2013-2014 academic years. Nine hundred and thirty three teachers were included into the study. A 26-item questionnaire that was developed within the scope of the study was administered to gather data.

According to the findings, most of the participants were with average internet use skills. Nearly half of the participants pointed out that e-democracy could be used as a tool for delivering opinions to the administrators rather than participation in decision-making process. Findings showed that participants with the perception of high level of participatory democracy in Turkey, high level computer use skills, using internet frequently, using facebook and twitter, and males were more likely in favor of the applicability of e-democracy within the educational context.

Key Words: e-democracy, educational administration, democracy, teachers, participatory democracy, social studies, internet

ÖNSÖZ

Araştırmanın konusunun tespitinden çalışma aşamalarının her seviyesinde yardımını gördüğüm ve engin hoşgörüsünden istifade ettiğim Doç. Dr. Serkan ŞENDAĞ'a, Yüksek Lisans eğitimim boyunca da engin bilgilerinden, tecrübelerinden yararlandığım ve desteklerini hep arkamda hissettiğim Doç. Dr. Hilmi DEMİRKAYA'ya, desteklerini esirgemeyen Yrd.Doç.Dr. Cemali SARI'ya ve kadim dostlarıma teşekkürü ödenmesi gereken büyük bir borç bilirim.

Çalışmaya katkı sağlayan Antalya İl Milli Eğitim Müdürlüğü yöneticilerine ve çalışanlarına Antalya İli Merkez İlçelerdeki okullarda çalışan tüm eğitim personeline teşekkür ederim.

Yüksek Lisans eğitimim süresince desteklerini ve sabırlarını hiç eksik etmeyen sevgili eşime ve oğullarıma minnettarlığımı sunarım.

İbrahim ARI

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Eğitim kurumlarında çalışanların karar-alma süreçlerine katılması ve hangi seviyede ne kadar müdahil olacakları her zaman sorulagelmıştır (Yiğit ve Çolak, 2010). Bu anlamda bütün göstergeler katılımcı demokrasiyi işaret etmektedir. Eğitim kurumu bağlamında ele alındığında katılımcı demokrasi karar-alma süreçlerine çalışanların yöneticiler ile birlikte katılmasıdır (Şendağ, 2014). Ne var ki çalışanların ve yöneticilerin iş yoğunlukları ve erişilmesi gereken bilgi miktarındaki önemli artış günümüzde katılımcı demokrasiyi gerçekleştirmeyi güçleştirmektedir. Bu bağlamda birlikte karar alma sürecinin etkin bir şekilde işletilebilmesi, tam ve sağlıklı bilgi paylaşımı, etkileşim ve tartışma ortamının sağlanması için karar alma sürecinin belirli bir zaman dilimine yayılması gerekmektedir. Bu bağlamda bilişim teknolojilerinin önemli bir rol üstlenerek eğitim kurumlarında katılımcı demokrasinin gerçekleşmesini kolaylaştırıcı bir rol üstlenme potansiyeline sahip olacağı düşünülmektedir. İşte bilişim teknolojilerinin günümüzde katılımcı demokrasiyi sağlamak için kullanılması sürecine dijital demokrasi, elektronik demokrasi veya kısaca e-demokrasi denilmektedir. Türkiye’de özellikle devlete bağlı eğitim kurumlarında hali hazırda genel anlamda merkeziyetçi yaklaşıma dayanan bir yönetim anlayışının sergilendiği görülmektedir. Oysa yönetici öğretmen, öğrenci ve veliler gibi tüm paydaşların aktif olarak katıldığı bir yönetim anlayışı eğitim kurumlarının daha sağlıklı ve doğru kararlar alarak bilgi toplumunda rekabet edebilme, ayakta kalabilme güçlerini artıracaktır. Eğitim kurumlarında böyle katılımcı bir yönetim anlayışı e-demokrasi ile sağlanabilecek gibi görünmektedir. Ancak e-demokrasinin uygulanması, okulun bulunduğu sosyal ortam, paydaşların hazırbulunuşluluk düzeyleri, alt yapı, etik ve güvenlik gibi pek çok faktör ile ilişkili olarak değerlendirilmelidir. Bu nedenle Türkiye’de eğitim kurumlarında e-demokrasiyi uygulamaya başlamadan önce e-demokrasinin yukarıda belirtilen faktörler açısından uygulanabilirliğinin sorgulanması gerekmektedir. Özellikle

yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilerin oluşturduğu eğitsel yapının merkezi sayılan öğretmenlerin e-demokrasinin eğitim kurumlarında uygulanabilirliğine yönelik algılarını tespit etmek, daha önce bu konuda yapılmış çalışmaların da kısıtlılığı düşünüldüğünde önemli bir araştırma boşluğuna işaret etmektedir.

1.2. Araştırmanın Önemi

Araştırma kapsamında elde edilecek veriler eğitim kurumlarında e-demokrasi uygulaması gerçekleştirmek isteyenlere uygulamalarını etkileyebilecek faktörler konusunda önemli ipuçları sağlayacaktır. Bunun yanı sıra mevcut çalışmanın eğitimde e-demokrasiye yönelik politikaların geliştirilmesine ve e-demokrasinin eğitimde kullanılması konusunda ileride gerçekleştirilecek olan çalışmalara ışık tutacağına inanılmaktadır.

1.3. Araştırmanın Problem Cümlesi

Bu araştırmanın temel amacı Antalya merkez ilçe okullarında görev yapan öğretmenlerin e-demokrasinin uygulanabilirliğine yönelik algılarını çeşitli değişkenler açısından araştırmaktır.

1.4. Araştırmanın Alt Problemleri

1. Öğretmelerin e-demokrasinin okullarda uygulanabilirliğine yönelik algıları nasıldır?
2. Öğretmenlerin okullarda e-demokrasinin uygulanabilirliğine yönelik algıları
 - a. Cinsiyetlerine,
 - b. Çalıştıkları okul türüne,
 - c. Eğitim düzeylerine,
 - d. Facebook kullanma durumlarına,
 - e. Twitter kullanma durumlarına,
 - f. İnternet kullanım sıklıklarına,
 - g. Temel bilgisayar kullanım beceri düzeylerine,

- h. Temel internet kullanım beceri düzeylerine,
- i. Öğretmenlik mesleğine yönelik genel tutumlarına,
- j. Bilgisayar ve internet kullanımlarına yönelik genel tutumlarına,
- k. Türkiye’deki katılımcı demokrasinin gerçekleşme düzeyine yönelik algılarına,
- l. Sanal ortamlara yönelik genel tutumlarına bağlı olarak anlamlı farklılıklar göstermekte midir?

1.5. Araştırmanın Sayıtları

1. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının anket formuna ve kişisel bilgiler formuna verdikleri cevapların doğru ve samimi olduğu;
2. Araştırma sürecinde uygulanan veri toplama aracına yönelik uzman görüşlerinin yeterli olduğu;
3. Araştırmanın kavramsal çerçevesini oluşturmak amacı ile taranan kaynakların güvenilir ve geçerli bilgiler sunduğu varsayılmıştır.

1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma;

- 1- Örneklem olarak sadece Antalya Merkez İlçelerdeki 2013-2014 öğretim yılında güz döneminde devlet okullarında görev yapan öğretmenleri kapsamaktadır.
- 2- Öğretmenlerin e-demokrasinin okullarda uygulanabilirliği konusundaki görüşlerini araştıran tanımlayıcı bir çalışma olup, e-demokrasi uygulandığı takdirde yönetsel başarının ne olacağı hususu araştırılmamıştır.

1.7. Araştırmanın Tanımları

E-demokrasi: Katılımcı demokrasinin gerçekleştirilmesi sürecinde bilişim teknolojilerinin etkili bir şekilde işe koşulmasıdır.

Okul: Eğitim öğretim verilen kurum ve bu faaliyetlerin gerçekleştiği tesisler.

Öğretmen: Okullarda eğitim ve öğretim faaliyetinden sorumlu görevliler.

Yönetici: Okulun idare ve sevkinden sorumlu kişi.

Sosyal Platform: Teknolojik araçlar (internet ve bilgisayar) kullanılarak oluşturulan topluma açık tartışma ortamları

İKİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Giriş

İnsanlık tarihi boyunca birçok yönetim biçimi denenmiştir. Bunlar arasında en bilinenleri soylu ve seçkinlerin yönetimi olan aristokrasi, belirli bir grup ya da zümrenin yönetimi olan oligarşi, hükümdarın devlet başkanı olduğu monarşi, hükümdarın yetkilerinin anayasa ve halkoyuyla seçilen meclis tarafından kısıtlandığı meşrutiyet, devlet başkanının seçimle geldiği cumhuriyet ve tüm vatandaşların devlet politikasını şekillendirmede eşit hakka sahip olduğu demokrasidir.

Günümüzde demokrasi en çok kabul gören ve en yaygın yönetim biçimlerinden biridir. Demokrasi eski Yunancada demos (halk zümresi) ve kratos (iktidar) kelimelerinden gelmektedir (Demokrasi, 2014). Kelime anlamı itibarıyla halkın iktidarı olarak da ifade edilebilir.

Demokrasi ilk olarak antik Yunan'da şehir devletlerinde uygulanmıştır. Antik Yunan'da kadınlar, köleler ve yurttaş olmayanlar dışında tüm halk oy verme ve fikirlerini söyleme haklarına sahiplerdir. Roma İmparatorluğu döneminde de uygulanan devlet sistemi bir çeşit demokrasiydi. Sosyal sınıflara göre şekillendirilen bu sistem bir çeşit temsili demokrasiydi ve bütün vatandaşlar eşit haklara sahip değillerdi (Demokrasi nedir, 2014).

Krallar ve hükümdarla özdeşleşen Ortaçağ devlet yönetimi demokrasinin gelişim sürecinde çok önemli rol oynayan Magna Carta Libertium (Büyük özgürlükler sözleşmesi) ile İngiltere'de Kral'ın yetkilerini din adamları ve halk adına sınırlamıştır. 1265 yılında yapılan seçimler halkın tümünü kapsamasa da, bir takım kısıtlamalar ile birlikte demokrasi tarihi açısından önemlidir. Aslında demokrasi denemeleri eski çağlarda sadece Antik Yunan ve İngiltere ile sınırlı değildir. Eski Hint medeniyetinde bazı şehirlerde, İtalyan şehir devletleri ve İskandinav ülkelerinde zaman zaman demokrasi denemeleri olmuş ancak bunlar tüm halkı kapsamaktan çok erkekler ve seçkinlerin temsilinden öte gidememiştir (Demokrasi nedir, 2014).

Yönetim biçimi olarak 2000 yıldan uzun bir süredir hayatımızda yer alan demokrasi zaman içerisinde farklı yönetim biçimleri olan monarşi, oligarşi, aristokrasi gibi sistemlerle baş edememiştir (Çetin, 2010).

Klasik Yunan'dan, İtalyan ve Fransız Rönesans'ına, Batı'da halk meclislerinden, temsili hükümet teorisine kadar geçen süreçte demokrasi farklı köklerden beslenmiştir. Demokrasi bulunduğu çağ itibarıyla farklı uygulamaları açısından değişik anlamlara sahip olmuştur (Yıldırım, 1994). 17. yüzyılda aydınlanma hareketleri ile birlikte günümüzde kullanılan demokrasinin temelleri de atılmıştır (Çetin, 2010).

18. ve 19. yüzyıllara gelindikçe demokrasi adına önemli gelişmeler olmuştur. Tüm vatandaşların siyasi eşitliği anlamına gelen demokrasi ile birey özgürlüğünü vurgulayan liberal kelimelerinin ifade ettiği liberal demokrasi Amerika Birleşik Devletleri'nin kuruluşunda devlet yönetimi yapıtaşını oluşturmuştur. 1788 yılında kabul edilen Amerikan Anayasası hükümetlerin seçimlerle kurulmasını ve insan hak ile özgürlüklerinin garanti altında alınmasını öngörmekteydi. 1789 yılında Fransa'da hazırlanan anayasa ile iktidar gücü kral ile halkın seçeceği bir parlamento arasında dağıtılmasını sağlıyordu; ancak bu süreç Napolyon'un başa geçmesiyle sekteye uğramıştır (Demokrasi nedir, 2014).

Türklerdeki demokratik kültürün gelişiminde müslüman veya gayri müslimlerin dil ve din özgürlüğü gibi vatandaşlık haklarının verilmesi konusunda Osmanlı Devleti Orta Çağ Avrupası'na göre daha önde olmuş, fakat bir devlet yönetimi olarak iktidarın belirlenmesinde halkın söz sahibi olması ise, 1876 yılında II. Abdülhamid döneminde Meclis-i Mebusan olarak adlandırılan ve seçim yoluyla oluşturulan ilk meclisin kurulması ile meydana gelmiştir (Koçak ve Ekşi, 2010).

19. yüzyılda sanayi devriminin olması ile birlikte toplumların sanayi toplumuna evrilmesi ve onu takiben 20. yüzyılda bilgi toplumuna geçmesiyle toplumsal karar almada ve uygulamalarda çeşitli sıkıntılar doğmaya başlamıştır. Çünkü sürekli hızlanan toplumsal yaşam ve artan talepler yönetsel açıdan gereksinimleri karşılayamaz noktaya doğru götürmüştür.

Bilgi toplumunda insanlar sürekli bilgi talebinde bulunmakta, iş hayatında ve özel hayatında sürekli etkileşim içinde olmaktadır. 21. yüzyılda bilişim teknolojilerinde alınan mesafeyle ve icat edilen yeni iletişim araçları ile birlikte bu bilgi akışı ve sosyal yaşam daha hızlı hale gelmiştir.

Sosyal hayatta yaşanan bunca gelişme yönetim anlayışlarında da değişimlerin olmasına sebep olmuştur. İlk etapta özel kuruluşlar bu değişimlere ayak uydurmuş ve bütün işlemlerini sanal ortama taşımışlardır. Ticari hayatta sanallaşma hükümetleri ve iktidarları sanal ortama geçmeye ve bu konuda yönetsel açıdan çeşitli düzenlemeler yapmaya zorlamıştır. Türkiye’de bu kapsamda yapılan ilk düzenleme 1997 yılında Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu’nun aldığı çalışma grubu oluşturulması kararıdır. 1998 yılında e-ticaretin dört temel görevi belirlenmiştir. 2003 yılında e-ticaretin hukuki alt yapısı oluşturulmuştur. 2010 yılında ise “Elektronik Ticaretin Düzenlemesi Kanunu” kabul edilmiştir (Ağaç, 2010). Yapılan düzenlemelerin yanında devlet mekanizmaları da e-devlet, UYAP (Ulusal Yargı Ağı Projesi) vb. gibi projelerle sanal ortama taşınmıştır.

2.2. Demokrasi Kavramı

Kökleri eski Yunan medeniyetine dayanan demokrasi kavramına tarihte ilk olarak Perikles’in Atinalılar’a verdiği nutukta rastlanmaktadır (Öztürk, 2006). İlk uygulama yeri ise yine eski Yunanistan’da Atina ve Sparta adında iki şehir devleti yönetiminde olduğu görülmektedir. Atina’da halk eklezya adını verdikleri meclis toplantısında bir araya gelerek mali konular, savaş ilanı ve kamu düzenine yönelik kararlar almaktaydılar (Holden, 2007: 56).

Tarihi dokümanlarda Eski Yunan döneminden sonra uzun yıllar demokrasinin adının anıldığına rastlanmamaktadır. Aradan geçen uzun yıllar sonunda demokrasi kavramı 1641 yılında Rodos Anayasası’nda görülmektedir (Sezal, 1981).

1800’lü yıllarda Abraham Lincoln, demokrasiyi "Halkın halk tarafından, halk için idaresi" olarak tanımlamıştır (Dursun, 2002). Günümüz demokrasi anlayışına göre demokrasinin genel tanımı iktidarın halk tarafından belirlendiği halkın kendi kendini yönetme sisteminin adıdır. Demokrasi süreç içerisinde çevresel ve bilimsel

gelişmelerden etkilenmiştir. Halkın ya da devlet yönetiminin ihtiyaçları doğrultusunda farklı demokrasi uygulamaları ortaya çıkmıştır. Hangi demokrasi modeli uygulanırsa uygulansın halk egemenliği, eşitlik, özgürlük, katılım ve uzlaşma (Dahl, 1996) demokrasinin temel kavramları olarak değerlendirilmektedir.

2.3. Demokrasi Türleri

Yönetim anlamında ele alındığında demokrasinin bir takım farklı model ve uygulamaları bulunmaktadır. Demokrasinin bu farklı uygulamaları yönetsel sürecin işleyişi ve rollerin ne olacağının genel ilkelerini belirler. Araştırma kapsamında ele alınan e-demokrasi kavramı ile benzer ve farklılıklarının ortaya konulması açısından geçmişten günümüze gelen demokrasi türleri aşağıda kısaca ele alınmaktadır.

2.3.1. Doğrudan Demokrasi

Doğrudan demokrasi, vatandaşların karar alma süreçlerine doğrudan katılabildiği halk meclisleri ile işlev gören bir demokrasi modelidir (Tunç, 2008). J.J. Rousseau'ya göre sadece doğrudan demokrasi gerçektir ve doğrudan demokrasi ile kendi kendini yönetmede güç dengeli bir biçimde dağıtılmaktadır (Çal, 2011). Doğrudan demokraside devlet yönetimi için tüm kararlar halk tarafından alınmakta ve uygulanmaktadır(Tunç, 2008). En klasik örneği Antik Yunan'dır ancak günümüzde tüm vatandaşların karar mekanizmalarına katılmaları sistemi yavaşlatacağı için uygulanması zor gözükmektedir. Dünyada halen doğrudan demokrasi türünü uygulayan sadece İsviçre'nin Glaris, Unterwald ve Appenzell kantonlarıdır (Gözler, 2004:115). Uygulama alanının dar olması bu yönetim anlayışının uygulanamayacağı anlamına gelmemektedir. Bilişim teknolojilerinde alınan mesafe ile birlikte e-demokrasi kavramının ortaya çıkması doğrudan demokrasinin uygulanabilirliği noktasında da bir fırsat olarak görülebilir.

2.3.2. Yarı Doğrudan Demokrasi

Bu model doğrudan demokrasi ve temsili/liberal demokrasi arasında kalmış karma bir demokrasi türüdür. Halk temsilciler eli ile yönetilmekte fakat seçimler dışında

halkın yönetime katılımını ve bazı konularda son sözü söylemesini sağlayan farklı uygulama araçları bulunmaktadır. Bunlar referandum, veto, teklif hakkı ve temsilcilerin azli gibi araçlardır (Dursun, 2010).

2.3.3. Temsili Demokrasi

19. yüzyıl ile birlikte yönetimde temsiliyetin icad edilmesi ile demokrasi Antik Yunan'dan bu yana yeniden siyasal gündeme gelmiştir (Tuncel, 2010) Temsili demokrasi halkın egemenlik hakkını doğrudan değil de seçtiği temsilciler yoluyla kullandığı bir sistemdir (Gözler, 2004). Temsili demokrasi milli egemenlik prensiplerine dayanan parlamenter sisteme karşılık gelen bir yönetim biçimidir. Halkın seçtiği temsilciler parlamentoda görev yaparak, halk adına kararlar verirler (Tunç, 2008).

Temsili demokraside en önemli araç seçimdir. Seçilen ile seçen arasındaki bağ seçimden seçime gibi gözüke de seçen, dilekçe tarzı yöntemlerle seçenin yönetime katılımı kısmen de olsa sağlanmaktadır (Derdiman, 2006). Temsili demokrasi ile birlikte demokrasi yaşantımızda parlamento, seçim, muhalefet, siyasi parti gibi kurumlar ortaya çıkmıştır (Tuncel, 2010).

Demokrasinin olmazsa olmazları olan özgürlük, eşitlik ve adalet ilkelerini bütün bireyler talep ederken demokrasinin nasıl bir işlev gördüğüne dair tutumlar, değerler öğretilmeli ve öğrenilmelidir (Yanıklar ve Elyıldırım, 2004). Demokrasi eğitiminde öğrenme ve öğretme süreçleri de eğitim kurumlarında gerçekleştirilmelidir. Bir yaşam tarzı olan demokrasinin eğitim kurumlarında içselleştirilerek öğrencilere kavratılması ve yaşam tarzı haline getirilmesi oldukça önemlidir. Çünkü eğitim ve demokrasi bir birini yücelten kavramlardır. Demokrasinin yaygınlaşması ve artması o toplumda eğitim düzeyinin arttığının bir göstergesidir. Bu çerçevede Türkiye Devleti, eğitim kurumlarında demokrasi anlayışının yaygınlaştırılması için 2004 yılında “MEB Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Yönergesi”ni yayınlamıştır. Bu proje ile birlikte iki aşmaktan ileriye giden bir demokrasi kültürü farkındalığı hareketi başlamıştır. Birinci aşama okul meclislerinin harekete geçirilmesi, ikinci aşama ise müfredatta demokrasi dersinin konulmasıdır.

Temsili demokrasiye örnek teşkil edebilecek okul meclisleri eğitim çağında olan çocuk ve gençlerin küçük yaşlardan itibaren seçme, seçilme ve demokrasi kültürü bilincinin yerleştirilmesini amaçlamaktadır. Demokrasi dersinin okullarda ders olarak okutulması demokrasinin içselleştirildiği anlamına gelmemektedir. Demokrasi bir yaşam tarzı olduğundan dolayı ilk önce demokrasiyi anlatacak öğretmen ve idarecilerin bu yaşam felsefesini benimsemesi gerekmektedir. 2009 yılında başlatılan yeni bir uygulama ile öğretmenlerin sınıf içerisinde öğrenciler arasında hiçbir ayrımcılık yapmayarak demokrasi ve insan hakları çerçevesinde davranarak öğrencilere bir rol model olması gerektiği vurgulanmıştır (Okutan, 2010).

Eğitimin temelini oluşturan üçayak okul, çevre ve aile arasındaki karşılıklı etkileşim demokratik okul yönetişimini sağlam temeller üzerine oturtacak ve geleceğin yetişkinleri olan öğrencilerin demokratik bir kültür ile yetişmesine katkı sağlayacaktır. Temsili demokrasilerde bazen seçenler ile seçilenler arasında toplumsal çıkarlar açısından farklılıklar oluşabilmektedir. Bu noktada iletişim araçlarının (Sosyal medya, elektronik posta, telefon vs.) gelişmesine paralel olarak toplumun farklı kesimlerinin özellikle kendilerini ilgilendiren konularda karar alma süreçlerine daha çok katılmak istemesi 21. yüzyılda temsili demokrasiden katılımcı demokrasiye doğru bir yönelimin ortaya çıkmasına neden olmuştur.

2.3.4. Katılımcı Demokrasi

21.yüzyılda yeni teknolojilerin geliştirilmesiyle bilgi üretiminin artması, toplumların bilgi yönetimine önem vermesi ve nitelikli insan için eğitimin sürekliliğinin ön plana çıkması toplumların sanayi toplumu olmaktan çıkartarak bilgi toplumu olma yolunda şekillenmesini sağlamıştır (Genç ve Eryaman, 2007). Bilgi toplumunun gerekliliği olan bilgi ve etkileşim odaklı nitelikli bir yaşam standardının yakalanabilmesi temelinde şeffaf bilgi paylaşım süreci, etkileşim, müzakere ve birlikte karar verme gibi kavramları içeren katılımcı demokrasi ile gerçekleştirilecek gibi görünmektedir. Katılımcı demokrasi, vatandaşların yaşamını etkileyen sosyal, ekonomik ve çevresel görüşlerini açıklama hakkına sahip olduğu politik tartışmalara doğrudan katılabildiği bir yönetim şeklidir (Özyol, 2014).

Sartori (1996:124-125) oy verme işleminin katılımı tam olarak ifade etmediğini katılımın kişinin fert olarak süreçlere isteyerek müdahil olması olduğunu belirtmektedir. Katılımcı demokraside vatandaşlar yönetime aktif olarak katılırlar kesinlikle pasif bir vatandaş profili yoktur. Katılımcı demokrasi, tanımında ifade edilen yapıtaşlarına tamamen uymaktadır. Katılımcı demokraside toplum içerisinde yer alan azınlıklar, dezavantajlı gruplar ve farklılaştırılmaya çalışan topluluklar eşit temsil gücüne sahiptirler.

Kamusal alan, özel alan ve toplumun diğer kesimlerinin katılım olanaklarının en üst düzeye çıkarılması amaçlanmaktadır. Katılımcı demokrasinin temsilcilerinden olan Robert Dahl katılımcı demokrasinin gelişen ekonomi ve değişen siyasetle birlikte anti demokratik yapıya tepki olarak ortaya çıktığını ifade etmektedir (Demir, 2010).

Toplum yaşamının devlet denetiminden bağımsız olarak kendini örgütleyebileceği ve yönetime aktif olarak katılım sağlayabileceği alanlardan bir tanesinde sivil toplum örgütleridir. Günümüzde yönetim anlayışının demokratik olduğunu gösteren en önemli özellik sivil toplum örgütlerinin devlet toplum ilişkisinde daha güçlü olmalarıdır (Keyman, 2008). Sivil toplum örgütlerinin çoğulcu ve katılımcı demokrasinin derinleşmesinde ve toplum geneline yaygınlaştırılmasında önemli katkılarının olacağı bir gerçektir (Yıldız, 1996:8).

Katılımcı demokraside esas olan yönetişimdir. Yönetişim seçen ve seçilen arasında yönetim noktasında ayrımcılığı kaldırmaktadır (Özyol, 2014). Katılımcı demokrasinin önemli olan taraflarının yanında eleştirilen tarafları da bulunmaktadır. Bunlardan en önemlisi katılımcı demokrasi ile sisteme dahil edilecek kişi sayısının baş edilemeyecek sayılara ulaşması ve artan istek miktarı ile mevcut düzenin bozulabileceğidir (Demir, 2010).

2.4. Eğitimde Demokrasi ve Yönetişim

Çağdaş yöneticinin tanımı yapılırken, demokrat, çalışanlarına değer veren, gücünü paylaşan ve yönetim anlayışını benimseyen bir bireyden bahsedilmektedir (Bridge, 2003). Bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmeler yöneten ve yönetilen

arasındaki ilişkiyi yeniden şekillendirmiştir. 21. yüzyılda devlet kurumları için temsil, sorumluluk, verimlilik ve etkinlik kavramları vazgeçilmez hale gelmiş ve kavramların temsili yani üst çatısı yönetişim kavramıyla ifade edilmiştir (Çetin, 2010). Yönetişim kavramı yönetim kavramı karşısında gelişmeye başlamış bir yönetim tekniği olarak görülse de seçen ile seçilen arasındaki yönetim ikiliğini ortadan kaldırdığı için bir demokrasi türü olarak değerlendirilebilir (Tekeli, 2003).

Literatürde katılımcı demokrasinin gelişmiş bir türü olarak da nitelendirilen yönetişim, karşılıklı yönetim, etkileşim içinde yönetim gibi farklı şekillerde ifade edilmekte olup sivil toplum ve özyönetim kavramlarıyla da yakından ilgilidir (Uçkan, 2002). Toplum veya kurum içerisinde yer alan kişilerin katılımı ve sağlanan en yüksek uzlaşma düzeyi ile yerinden yönetimi temsil eden yönetişim kavramı, toplumun ilişki ağları ile örgülenen sosyo-ekonomik ilişkilerin temsilidir (Uçkan, 2003).

19., 20. ve 21. yüzyıllar içerisinde yaşanan büyük gelişmeler yönetim tarzlarında da değişikliğe gidilmesine sebep olmuştur. Eğitim öğretim faaliyetlerinde kullanılan öğretim yöntemlerinden, materyal ve araçlara kadar birçok konuda değişikliğe gidilmiştir. Yeni yönetim tarzlarından biri olan yönetişim ile birlikte öğrenci, öğretmen, veli ve yöneticinin içinde bulunduğu paydaşlarla okulu yöneterek çağdaş ve demokratik yaşamı içselleştirme faaliyetine geçilmiştir.

Demokratik kültürün yerleştirilmesinde okulların ne kadar etkili olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Okullarda demokratik yönetişim anlayışı eğitimcilerin, öğrencilerin ve velilerin yönetime katılımcılığını artırırken onları etkin bir aktöre dönüştürerek etkileşimli bir iletişim ağının kurulmasını sağlamaktadır.

Okulların demokratik gelişimlerini sürdürebilmeleri, demokratik yönetişimi uygulayabilme kabiliyetleri ile doğru orantılıdır. Demokratik yönetişim bir tarafın diğer tarafı yönetmesinden çıkıp karşılıklı etkileşimle ilişkilerini yürütme sürecidir (Toksöz, 2008). Başka bir ifade ile tüm halkın beklentilerini ifade etmede, haklarını kullanmada katılımcılığı öne çıkaran farklılıkları uzlaşma zemininde çözen, şeffaflığı ve hesap verebilirliği güçlendiren mekanizmadır (UNDP, 2014).

Demokratik okul yönetiminde okul liderlerine (Okul yönetimindeki üst düzey kişiler) düşen çok önemli görevler bulunmaktadır. Okul sadece öğretmen ve öğrenciden oluşan bir yapı değildir. Bu yapı içerisinde okul liderlerinin kontrolünde olmayan mevzuat, yerel yönetimler, öğretim programları, sosyo-kültürel yapı ve maddi kaynaklar gibi birçok etken bulunmaktadır. Okul liderleri bu etkenleri demokratik yönetim anlayışı içerisinde karar mekanizmasına dahil etmeli ve demokratik bir yapı oluşturmalıdır. Bu yapı okuldaki katılımcı demokrasiyi güçlendirerek demokratik kültürün yerleşmesini sağlayacaktır. Bäckman ve Trafford (2006) eğitimde yönetim anlayışının devreye girmesi ile birlikte okul ortamında şu faydaların sağlanabileceğini ifade etmektedirler;

- Açık, şeffaf ve demokratik bir yaklaşım sunar.
- Hızla değişen topluma ayak uydurmayı sağlar.
- Kişilere bağlı bir okul değil kolektif şuur ile birlikte yönetimi sağlar.
- Okul içi disiplinin geliştirilmesini sağlar.
- Eğitim ortamını daha rekabetçi bir ortama dönüştürür.
- Öğrenmeyi kolaylaştırır.
- Farklılıklara saygı duymayı geliştirerek, hoşgörüyü artırır.
- Demokrasi kültürünün yerleşmesine katkı sağlar.

Okul liderlerinin okulun demokratik yönetimin uygulanması açısından bulunduğu noktayı tespit edebilmesi için haklar, sorumluluklar, aktif katılım ve çeşitliliğe değer verme kriterlerinde nerede olduğunu durum tespiti ile ortaya koymalıdır. Okulun bazı aktivite alanları ile bu alanlara yönelik tutumları okul yönetiminin demokratik bir yapıda olup olmadığını ya da demokratikleşme yolunda olup olmadığının yanıtını bulmamıza yardımcı olan Bäckman ve Trafford, (2006) tarafından belirtilen dört alan tanımlanmaktadır

- Değer merkezli eğitim,
- Paydaşlar ile iletişim ve işbirliği: rekabet ve okul özerkliği,
- Öğrenci disiplini,

- Hesap verebilirlik, şeffaflık ve liderlik.

2.5. Eğitimde ve Eğitim Yönetiminde Demokrasi

Demokrasinin var olabilmesi demokratik kişilerin var olması ile sağlanabilecektir. Demokratik kişiler ise demokratik okullardan yetişmektedir. Okullar herkesin eşit muamele gördüğü farklılıkların ötesinde kişilerin onursallık ve hukuksal olarak eşit oldukları bir ortamdır (Demirbolat, 1999).

Öğrencilerin eğitim hayatlarında demokrasi algılarının oluşturulması ve demokratik kültürün yerleştirilebilmesi etkin öğrenci katılımının sağlanması ile mümkündür. Öğrencilerin karar mekanizmalarında yer alıp katkı sağlamaları ve kendilerini özgürce ifade edebilmeleri onların demokratik kültürlerinin gelişmesine katkı sağlayacaktır. Okullarda öğrencilerin kendilerini özgürce ifade edebilmeleri, ifade ettikleri düşüncelere değer verildiğini görmeleri, karar mercilerinde örgütlü yapılarla etkin katılımı sağlamaları, demokratik yönetimi ve idare etmeyi öğrenme yolunda okulları doğal bir laboratuvar haline getirmektedir (USAID, 2012).

Okul yönetimi gerekli imkânları sağlayarak oluşturulan örgütlü yapılarla seçme, seçilme, karar alma, alınan kararlara saygı duyma, kendi sınırlarını bilmeyi öğrenme gibi kabiliyetleri geliştirmeye fırsat vermelidir.

2.6. E-Demokrasi

Teknoloji alanında yaşanan gelişmeler insanların yaşam kalitesini ve şeklini değiştirdiği gibi kurum, kuruluş ve devlet mekanizmalarının işleyişlerini de değiştirmiştir. İnsanlar ihtiyaçlarını artık dijital platformlar aracılığı ile karşılamakta alışveriş merkezine, markete, bankaya ya da devlet dairelerine gitmeden işlemlerini gerçekleştirebilmektedirler. Teknolojik gelişmelerin devlet mekanizmasına yansması ve devletin işleyişindeki değişikliklerden bir tanesi de e-demokrasi platformunun inşasıdır.

Parvez ve Ahmed (2006) e-demokrasiyi bilgi ve iletişim teknolojilerinin demokratik, politik alanda ve devlet süreçlerinde kullanılması olarak tanımlamışlardır. E-demokrasi kavramı 21.yüzyılda bilgi ve iletişim teknolojilerindeki ilerlemeleri

takiben ortaya çıkmıştır. Amaç yerel, ulusal ya da uluslararası düzeyde siyasal sürece katılan demokratik aktörlerce (siyasi partiler, vatandaşlar, seçilmiş makamlar vb.) bilgi ve iletişim teknolojilerinin ve stratejilerinin kullanılarak vatandaşların daha kolay, güvenli ve daha fazla siyasal sürecin işleyişiyle ilgili faaliyetlere katılımının sağlanmasıdır (Cliff, 2004).

E- demokrasi sayesinde devlet vatandaşına sunduğu hizmetin kalitesini ve hızını artırdığı gibi etkinliğini de artırmaktadır (Kırçova, 2003). Devlet vatandaş diyalogunda objektiflik ve kayıt altına alma ve böylelikle daha verimli süreç yürütme işlemi gerçekleştirilmektedir. E-demokrasi sayesinde vatandaşlar sosyal, ekonomik ve kültürel durumlarından bağımsız olarak, özgür ve eşit bir katılım şansına sahip olmaktadır. Unutulmaması gereken en önemli nokta e-demokrasinin kullanım aracı olan teknolojik sistemlerin güvenliği olmalıdır. Bu elit tabaka tehdidi olarak da algılanmaktadır (Culver, 2003).

2.7. E-Demokrasi Uygulamaları

Ülkeler ve yönetimleri açısından demokrasi çitasının yüksek olması bir saygınlık kaynağı olsa da, her ülke hedeflediği, ideale yakın bir demokrasi düzeyine erişememektedir. Vatandaşların istedikleri düzeyde demokrasiye sahip olmamaları seçimlere katılım oranını da etkilemektedir. Hatta gelişmiş bazı ülkelerde seçimlere katılım oranı %60-70'lerde kalabilmektedir. Bunun temelinde politikacıların kararları uzlaşma ile alamamaları sonucunda halkın güvenini kaybetmeleri yatmaktadır (Weeks, 2000). Günümüzde bilişim teknolojilerinde yaşanan gelişmeler, katılımcı demokrasinin etkili bir şekilde hayata geçirilmesi için önemli bir fırsat sunmaktadır. E-demokraside öncelikle vatandaş sisteme dâhil etmek çok önemlidir. Bu sayede vatandaşların gerekli bilgiye ulaşmasını sağlamak, karar süreçlerinde tercihlerine başvurmak, oy vermeye teşvik etmek ve vatandaşları temsil etmek mümkün olacaktır. Literatürde e-demokrasi uygulaması olarak bilinen uygulamalar, e-referandum, e-oylama, e-posta, e-demokrasi platformları ve e-devlet uygulamaları aktif olarak kullanılmaktadır. Her metodun kendine özgü avantajları ve dezavantajları bulunmaktadır.

E-referandum: bilgisayar ve internet teknolojileri kullanılarak referandumların yapıldığı bir sistemdir. İngiltere, Estonya ve İsviçre’de e-referandum sistemi yaygın olarak kullanılmaktadır.

E-oylama: e-demokrasi kapsamında değerlendirilen önemli uygulamalardan birisidir (Uğur ve Çütücü, 2009). E-oylama elektronik ortamda oylama yolu ile karar verme süreçlerine katılmadır. 1960' lardan beri kullanılmakta olan bir metottur. Kart basma ile başlayıp elektronik bilişim sistemleri ile entegre oy kullanma makinalarına doğru hızla ilerlemiştir (Bellis, 2014). Amerika Birleşik Devletleri yedi ülke ile birlikte bu sisteme geçmiş ve 1964 başkanlık seçimlerinde kullanmıştır (Saltman, 1978). Daha sonra oy kullanma makinaları kullanılmaya başlanmış ancak bütün oyların az sayıda makinada toplanmasının verdiği risklerden dolayı yaygın olarak kullanılan Brezilya, Hindistan, Venezuela, Amerika Birleşik Devletleri ve Hollanda tarafından terk edilmiştir. Ancak internet oylamalarının yaygınlığı gün geçtikçe artmıştır (Backert, 2013). Powell ve arkadaşları (2012) e-oylamada genç ve yaşlılar arasındaki farklılıkları incelemişler ve online oylamada vatandaşların isteklerini etkileyen faktörleri performans ve efor beklentisi, sosyal etkiler, internete olan güven ve bilgisayar anksiyetesi olarak saptamışlardır. E-oylamanın, e-demokrasi olup olmadığı tartışmaları günümüzde de devam etmektedir.

E-oylamada en önemli olan nokta güvenlidir. E-oylama sistemini kullanan kişiler bilgi güvenliğinin de ilkeleri olan doğrulanabilirlik, erişim kolaylığı ve gizlilik ilkelerine önemle dikkat etmelidirler.

E-oylama sistemini 1998 yılından beri İsviçre hükümeti kullanmakta ve üzerinde çalışmalar yapmaktadır. Çalışmalar e-oylama sisteminin en önemli faydasının halkın karar alma sürecine daha etkili bir katılım sergilediğini ortaya koymaktadır. Diğer önemli bir faydası ise rahatsızlıkları dolayısı ile evlerinden ayrılamayan kişilerin sanal ortamı kullanarak oylamaya katılmasıdır. Başka bir faydası ise oy sayımlarının hızlı ve güvenilir olmasını sağlamasıdır (Gerlach ve Gasser, 2009).

E-oylama sisteminin uygulandığı diğer bir ülke ise Brezilya’dır. 1996 yılından bu yana yapılan e-oylama sistemiyle önceden günlerce süren oy sayım işlemleri saatler boyutuna inmiştir. Bu ülkelerin dışında da e-oylama sistemini uygulayan ülkeler ise; Avustralya, Avusturya, Kanada, Belçika, Hindistan, Japonya, Estonya, Fransa,

İrlanda, Portekiz, Kazakistan, Hollanda, İngiltere, Peru, Rusya, ABD, Birleşik Arap Emirlikleri ve Venezüella'dır. Bu ülkelerden Avusturya, Avustralya, Kanada, Estonya, Fransa, Japonya, İsviçre internet oylamasını yasal olarak bağlayıcı bir sistem kurmuştur (Countries with e-Voting Project, 2014).

Politikacı ve bürokratlara e-posta gönderme: Dezavantajı çok sayıda elektronik posta atılması ve önem sırasına göre ayrıştırılmasının mümkün olmadığı için ciddi sorunlara sebep olmasıdır.

E-devlet: Literatürde iki farklı şekilde tanımlanmaktadır. Birincisi e-devlet devletin halka verdiği hizmetlerin klasik yöntemler yerine teknoloji kullanılarak verilmesidir (Tuzzi, Padovani, Nesti, 2007). İkincisi ise devletin verdiği hizmetlerde halkın teknolojiyi kullanmasını sağlamasının yanısıra halkın demokratik süreçlerde yer alması için devletin bir fırsat sunmasıdır (Fang, 2002). Tanımlamalarda E-demokrasi e-devletin bir safhası olarak tanımlanmış ve (Lenihan, 2002) e-devletin üç boyutunu aşağıdaki gibi tanımlamıştır.

1. Verilen hizmetlerin geliştirilmesi
2. Bilgi: Halk için yeni bir kaynak.
3. E-demokrasi

Kardan ve Sadeghiani (2011) e-devlet uygulamaları ile e-demokrasi arasında pozitif bir ilişki olup olmadığını araştırmışlardır. Elde ettikleri sonuçlara göre 2008 ile 2009 yılları arasında e-demokrasi göstergelerinde gerileme olmasına rağmen, aynı yıllarda e-devlet uygulamalarında gelişme olduğunu saptamışlardır. Bu bulgular sonucunda e-devlet uygulamalarındaki olumlu gelişmelerin e-demokrasiye yansımadığını belirtmişlerdir.

Açık tartışma platformları da kendi doğal gelişim süreçleri içinde önemli bir e-demokrasi aracı haline gelmişlerdir. Her ne kadar ortaya çıkış amaçları kişilerin günlük yaşamlarındaki aktivitelerini ve sosyal yaşamlarını arkadaşları ile paylaşmak olsa da, facebook ve twitter gibi çevrimiçi sosyal medya platformları gündeme ilişkin konuların tartışıldığı, fikirlerin ortaya atıldığı ortamlar haline gelmiştir (Gülbahar, Kalelioğlu, Madran, 2010).

Twitter, bilgi paylaşımı ve haberleşmenin sağlandığı önemli bir sosyal ağıdır. Yüz kırk karaktere kadar yazılarak bilgi ve görüşler paylaşılabilir. Türkiye’de bugün on bir milyonun üzerinde twitter kullanıcısı bulunmaktadır. Bu rakamlar Japonya’da otuz milyon, Amerika Birleşik Devletleri’nde ise 47,5 milyon civarındadır (Demirel, 2013). Ancak her iki ülkede de internet abone sayısını temel alırsak, Türkiye’de twitter kullanma yüzdesi her iki ülkeden de daha yüksektir. Takipçi sayısı milyonları bulan kullanıcıların olduğu düşünülürse, bu platformun e-demokrasi açısından önemi ortaya çıkmaktadır. Facebook da dünyada yaygın kullanılan sosyal ağlardan bir diğeridir. Facebook Mart 2014 itibariyle 1,2 milyardan fazla aktif kullanıcıya ulaşmıştır (Statista, 2014). Dünya nüfusunun önemli bir kısmı bu sosyal platformda takipçileri ile sosyal aktivitelerini, gündemdeki konular ile ilgili fikirlerini ve daha birçok şeyi paylaşmaktadır. Facebook ve Twitter genel olarak sosyal paylaşım siteleri olarak adlandırılmaktadır. Bu sitelerin birbirlerinden farkı aşağıdaki gibi ifade edilmektedir (Uğur, 2011);

- Facebook, Twitter’a göre daha çok kullanıcıya sahiptir.
- Facebook 420 karaktere kadar yazıma izin verirken Twitter 140 karaktere kadar izin vermektedir.
- Facebook’ta beğenilme vardır, Twitter’da yoktur.
- Facebook’ta genellikle arkadaş ve tanışıklarınızla iletişimde olursunuz. Twitter’da istediğiniz kişiyi takip edebilirsiniz.
- Facebook’ta profilden kişilik analizi yapabilirsiniz; Twitter’da bu mümkün değildir.
- Facebook’ta edilgenken; Twitter’da etkinsinizdir.
- Facebook’ta görsellik önemlidir; Twitter’da içerik önemlidir.
- Facebook’u genellikle gençler kullanırken; Twitter’ı genellikle yetişkinler kullanmaktadır.

Sosyal paylaşım sitelerinin sunmuş olduğu özgür ortam eşitlik ve görüşlerini istediği gibi ifade edebilme serbestliği demokraside olan temel kavramlara karşılık

gelmektedir. Bu yönleri ile bu siteler e-demokrasi açısından ümit vadeci olarak nitelendirilmektedir.

Sosyal paylaşım siteleri gibi bloglar da sürekli güncellenebilir olması ve aynı anda birçok kişinin etkileşime girmesini sağlama yönü ile sosyalleşmede en çok tercih edilen ortamlardandır. İnternet sayesinde ücretsiz olarak açılan bloglar ile bireyler her konuda fikirlerini diğer kişiler ile kolayca paylaşabilmektedirler (Yegen, 2013).

E-demokrasi etkinlik ve uygulamalarında kullanılabilecek önemli araçlardan bir diğeri de bloglardır. Blogları takip edenlerin sayısı gün geçtikçe artmaktadır (De Zúñiga HG, Veenstra A & Vraga E, 2010). Amerikan halkının %38'i blogları önemli bir bilgi kaynağı olarak görmektedirler (Nachison, 2008). Corso'ya göre Amerikan halkının %22'si düzenli olarak blogları okumaktadır (Corso, 2008). Halkın %22'sinin okuyor olması bloglardaki görüşlerin daha büyük kitlelere ulaştığını göstermektedir. Okuyan kitlenin de fikirlerini paylaştığı sosyal ortamlar olduğunu düşünürsek bloglardaki görüşler çok fazla bir alana yayılacaktır. Blogların çok daha etkin takip edildiği kitle ise medya çalışanlarıdır. Gazetecilerin %83'ü blogları okumakta ve bunların %43'ü blog takibini haftalık olarak yapmaktadır (Farrell ve Drezner, 2008).

Yukarıda ifade edilen e-demokrasi uygulamaları oy kullanan kişilere demokrasiye katılımında farklı bir alternatif sunmaktadır. E-demokrasinin uygulanması ve kişilerin adaptasyonu üzerinde yapılan çalışmalarda ise;

Norris ve Reddick (2013) 2006 ve 2011 seçimlerinde halkın ve lokal devletlerin e-demokrasiye ne kadar adapte olduğunu araştırmışlar ve araştırma sonucunda e-demokrasi savunucularının iddia ettiğinin aksine ABD'de çok az lokal hükümetin e-demokrasiye adapte olduğunu, birçoğunun olmadığını ve yakın zamanda da böyle bir niyetleri olmadığını ortaya koymuşlardır. Araştırma sonucunda bunun iki önemli nedeni olabileceğini belirtmişlerdir: e-demokrasi için yeterli finansal desteğin olmaması ve talep yetersizliği.

E-demokrasinin uygulanmasında uygulayıcıların hazırbulunuşluklarının önceden tespit edilmesi ve farkındalıklarının artırılmasına yönelik çalışmaların yapılması e-demokrasinin sağlıklı bir şekilde uygulanmasını sağlayacaktır.

2.8. İlgili Araştırmalar

Demirbolat (1999)'ın sınıf öğretmenleri üzerinde yapmış olduğu sınıf içi demokratik tutum ve davranışların algılanması ile ilgili çalışmasında, sınıf öğretmenleri için demokratik eğitim konusunda hizmet içi eğitim programlarının hazırlanması gerektiğini vurgulamıştır. Aynı araştırmada eğitim fakültelerinde öğrenim gören öğretmen adaylarının demokrasi bilincinin ve demokratik davranış yeterliliğinin kazandırılması için eğitim sürecinde bu konu üzerinde daha özenle durulması gerektiğini ifade etmektedir.

Gross (2000) yaptığı çalışmada vatandaşların katılımı ve e-demokrasinin pratikte var olabilmesi için önemli gerekliliklerden bahsetmektedir. En önemlisi vatandaşın erişiminin sağlanmasıdır. Yazar, vatandaşın yönetsel süreçlere katılımı ve e-demokrasinin hayata geçebilmesi için öncelikle bilgiye erişimin sağlanmasının şart olduğunu ifade etmektedir. Halkın erişmesi gereken bilgileri ise bilimsel araştırmaların sonuçları, yasal dokümanlar, anketler ve bildiriler olarak belirtmektedir.

Oral (2008)'ın 440 öğretmen adayı üzerinde yapmış olduğu araştırmada öğretmen adaylarının internet ile ilgili tutumlarının demokrasi konusundaki tutumlarına olan etkisini, demokrasi ile ilgili tutumlarının internet kullanım amaçlarına olan etkisini ve internetin avantajları incelemiştir. Araştırma sonucunda internet kullanımında öğretmen adaylarının tutumlarını belirlemek için kullanılan parametreler (interneti eğitim amaçlı kullanmak, interneti araştırma için kullanmak, interneti eğitim amaçlı kullanmayı sevmek, interneti iletişimde kullanmak, interneti bilgiyi paylaşmak için kullanmak) ile demokrasi yönelik tutumlarını belirlemek için kullanılan parametreler (demokrasiye olan eğilimleri, demokrasiye olan bağlılıkları ve demokrasinin kalitesi) arasında pozitif korelasyon olduğu tespit edilmiştir. Araştırma sonunda interneti eğitim amaçlı kullanma, interneti araştırmada kullanma ve interneti eğitim amaçlı kullanmayı sevme ile demokrasiye olumsuz bakma arasında negatif bir korelasyon saptanmıştır. Ayrıca interneti kullanım amaçlarına bakıldığında demokrasiye olan bağlılıkları ile demokrasinin niteliği arasındaki farkın anlamlı olduğu belirlenmiştir.

Şendağ, Odabaşı ve Uysal (2009) 'ın bilgi toplumu ve e-demokrasi üzerine yapmış olduğu çalışmada, bilgi ve iletişim teknolojileri ile demokrasi arasındaki ilişki, yazın

taraması ile ortaya konulmuş ve e-demokrasi sürecinde yaşanan sorunlara değinilmiştir. E-devlet ve e-vatandaş uygulamalarının yaygınlaştırılması için internet erişiminin artırılmasının gerekliliği vurgulanmıştır. Ayrıca yerel yönetimlerin ve kurumların kendilerine ait web sayfalarından vatandaşların yönetime katılımının artırılabilceğı ve e-demokrasinin bir fırsat olduğı tespiti yapılmıştır.

Şişman, Güleş ve Dönmez (2010)'in demokratik okul kültürü üzerine yapmış olduğı çalışmada demokratik okul kültürüne sahip okullarda açık iletişim ortamının ve hoşgörü anlayışının ön planda olduğunu vurgulamaktadır. Ayrıca demokratik okul kültürünün öğrencilerdeki farklılıkları ortaya çıkarmada bir yöntem olarak kullanılabileceğı ifade edilmektedir.

Yiğit ve Çolak (2010), öğretmen adayları üzerinde yapmış olduğı araştırma sonucunda öğretmen adaylarının e-demokrasi konusunda ve Türkiye'de uygulanması hususunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları görülmüş ve Türkiye'de bu sürecin önündeki en büyük engelin eğitim ve teknoloji alanındaki yetersizlikler olduğı vurgulanmıştır. Ayrıca vatandaşlara yönelik katılımcı demokrasi eğitimi konusunda sosyal çalışmaların önemli olduğı tespit edilmiştir.

Şendağ'ın (2010) 701 öğretmen adayı ile yapmış olduğı 14 maddelik anket çalışmada her ne kadar e-politika uygulamalarına katılmasalar da öğretmen adaylarının e-demokrasiye yönelik algılarının olumlu olduğı belirlenmiştir. Ayrıca internet kullanım becerileri, internet kullanım sıklığı, oy kullanma ve sivil toplum örgütü ile ilgili grup üyeliklerinin e-demokrasinin belirli bileşenleri ile anlamlı ilişki gösterdiği tespit edilmiştir.

Sarı ve Sadık (2011) öğretmen adaylarının demokrasi denilince eşitlik, bağımsızlık, toplumsal temel ve çok seslilik kavramlarını vurguladıklarını ve derslerde demokrasi ile ilgili yeterli etkinlik yapılmadığını düşündüklerini belirlemişlerdir.

Liden (2013) yaptığı çalışmada İsveç belediyelerinin e-demokrasi uygulamalarının teknolojik gelişmelerden çok o bölgedeki halkın eğitim düzeyi ve halkın özellikleri ile ilişkili olduğunu belirtmiştir. İsveç vatandaşları arasında gelir düzeyi yüksek, eğitilmiş ve teknolojiyi sık kullananlarda e-demokrasi talebinin daha fazla olduğı ve bu talebin yaş ve cinsiyet ile bir farklılık göstermediğini belirtmiştir.

Şendağ (2014)'ın e-demokrasinin yükseköğretimde uygulanabilirliği ile ilgili kurulan sosyal platforma 3000 kullanıcı kayıt olmuştur. Ancak ulaşılan bu üye sayısına rağmen Twitter'daki toplam paylaşım sayısı 50, Facebook'da ise 150 olarak kalmıştır. Facebook sayfasında ise proje ekibinin tanıtım paylaşımları dışında neredeyse hiç paylaşım ya da yorumda bulunulmamıştır. Proje kapsamında öğrencilere tablet bilgisayar hediye edilecek olması bile katılımı artırmamıştır. Sonuç olarak Türkiye'de yükseköğretimde e-demokrasinin uygulanabilirliği ile ilgili çeşitli bariyerler olduğu sonucuna varılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma, öğretmenlerin okullarda e-demokrasinin bir problem çözme aracı olarak uygulanabilirliğine yönelik algılarını çeşitli değişkenler açısından belirlemeyi amaçlayan ilişkisel tarama modelindedir. Tarama modelleri geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekli ile betimlemeyen araştırmalar için uygun bir model olarak önerilmektedir (Karasar, 2006). Betimsel tarama modelleri kendi içinde iki bölüme ayrılmaktadır. Bunlar; genel tarama ve örnek olay taramalarıdır. İlişkisel tarama modeli genel tarama yöntemi içinde ele alınmaktadır. Genel tarama modelleri; çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkındaki genel yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir (Karasar, 2006). Bu grup içinde yer alan ilişkisel tarama modelleri ise; iki ve daha çok değişken arasındaki birlikte değişim varlığını veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleri için kullanıldığından bu tür araştırmalar için uygun görülmektedir (Cohen, Manion ve Morrison, 2000).

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmada çalışma evrenini Antalya İli merkez ilçelerinde 2013–2014 eğitim-öğretim yılında devlete bağlı ilkokul, ortaokul ve liselerde görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Bu örneklem içerisinde yansız atama yöntemi ile öğretmenleri belirlemek ve erişmek zaman ve maliyet açısından olanaklı olmadığından öğretmenlerin yerine onlara erişilebilecek küme birimleri olan okulların yansız olarak belirlenmesi tercih edilmiştir. Bu kapsamda araştırmada küme ve tabakalı örneklemenin birlikte kullanıldığı hiyerarşik yansız örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu amaçla Antalya'nın beş merkez ilçesinde yer alan toplam 33 okuldan 242'si ilkokul, 323'ü ortaokul ve 351'i lisesinin ilçelerdeki dağılımları dikkate alınarak listelenmiştir. Daha sonra ilçelerin kendi aralarında okul yoğunlukları karşılaştırılarak her bir ilçe ve okul grubundan (ilk, orta, lise), evrende bulunduğu oranda yansız olarak seçilmiştir. Bu kapsamda araştırma kapsamında

geliştirilen anket beş merkez ilçede toplam 33 okul olmak üzere 10 ilkokul, 10 ortaokul, 13 lisede uygulanmıştır. Anketleri toplam 933 öğretmen yanıtlamıştır. Tablo 3.1’de çalışma evrenindeki ve örneklemdeki okul sayıları verilmektedir.

Tablo 3. 1. Örneklem Frekans Değerleri

	(f) Sıklık	(%) Yüzde
Okul Dağılımları		
İlkokul	10	30,3
Ortaokul	10	30,3
Lise	13	39,4
Öğretmen Dağılımları		
İlkokul	242	26,4
Ortaokul	323	35,3
Lise	351	38,3
Cinsiyet		
Erkek	437	47,0
Kadın	493	53,0
Eğitim Düzeyi		
Önlisans	78	8,4
Lisans	743	80,2
Yüksek Lisans	99	10,7
Doktora	6	0,6

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırma kapsamında katılımcıların e-demokrasinin okullarda uygulanabilirliğine yönelik algılarını ölçmek amacıyla araştırma kapsamında bir anket geliştirilmiştir. Bu amaçla öncelikle ilgili literatür taraması yapılarak öğretmenlerin e-demokrasinin uygulanabilirliğine yönelik algılarını etkileme olasılığı bulunan faktörler teorik bir yaklaşımla belirlenmiştir. Ancak bu teorik faktörlerin uygulamadaki bazı konuları kapsamayabileceği de göz önünde bulundurularak 30 civarında öğretmenden e-demokrasinin okullarında uygulanıp uygulanamayacağını gerekçeleri ile açıklamaları istenmiştir. Bu çalışmadan elde edilen içerik analizi sonuçları da dikkate alınarak geliştirilen madde havuzu, beş adet uzmanın görüşüne sunulmuştur. Uzmanlar maddeleri; kapsam, biçim, dil, akıcılık, gibi açılardan değerlendirmişler, bazı yeni maddelerin anketten çıkartılmasını, bazılarının değiştirilmesini bazı yeni maddelerin de ölçeğe dahil edilmesini önermişlerdir. Bu anlamda en az üç uzman tarafından çıkartılması veya değiştirilmesi önerilen maddeler için ilgili işlemler gerçekleştirilmiş, uzman görüşleri doğrultusunda ankete yeni maddeler eklenmiştir. Bu süreç sonunda Ek 1’de son hali verilen ankete, toplam 13 adet demografik bilgiye

yönelik madde, 26 adet e-demokrasinin uygulanabilirliği ile ilgili madde, bir adet e-demokrasinin uygulanma düzeyi ile ilgili madde ankete dahil edilmiştir. Her demografik madde için araştırmanın amacı ve örneklem grubu da dikkate alınarak yanıt seçenekleri oluşturulurken, e-demokrasinin uygulanabilirliğine yönelik görüşler ise beşli likert (1-kesinlikle katılmıyorum....5-kesinlikle katılıyorum) şeklinde yanıtlar elde edilmiştir. E-demokrasinin okullarda uygulanma düzeyine yönelik maddenin yanıtı ise literatür dikkate alınarak üçlü sıralama ölçeğinde (1-hiçbir şekilde uygulanamaz, 2-yöneticilere görüşlerimizi bildirme düzeyinde uygulanabilir, 3-tüm paydaşlarla ortak karar alma ve uygulama düzeyinde uygulanabilir) alınmıştır. Anketin son hali 30 civarında katılımcı ile pilot yapılmıştır. Elde edilen geri bildirimler doğrultusunda ankette, biçimsel ve dilsel düzeltmeler yapılarak ankete son hali verilmiştir.

3.4. Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları

Araştırmada anketin kapsam geçerliliği için “Veri Toplama Araçları” bölümünde ayrıntıları verilen uzman görüşü yeterli olarak kabul edilmiştir. Anket maddelerinin güvenilirliği için Croanbach’ın değeri $\alpha=0.84$ olarak bulunmuştur. Field (2002)’e göre bu değer güvenilir olarak kabul edildiğinden anket veri toplamak için güvenilir olarak kabul edilmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmada verilerin analizinde SPSS 20.0 kullanılmıştır. Araştırmalarda yapılacak analizlerin belirlenmesinde amaç ve sorular kadar değişken türü, değişkene göre verilerin dağılımı da oldukça önemlidir. Bu nedenle öncelikle sonuçları Tablo 3. 2’de verilen Kolmogorov Smirnov testi yardımıyla madde dağılımlarının normal dağılıma uygunluğu incelenmiştir. Tablo 3. 2.’de de görüldüğü üzere veriler normal dağılıma uymadığından dağılımın genel durumunu değerlendirmek için mod ve medyan ile ki-kare analizinden, iki düzeyi bulunan bağımsız değişkenler ile e-demokrasinin uygulanabilirliği ve uygulanma düzeyine yönelik maddeler arasındaki ilişkiyi incelemek için Mann Whitney U testinden, bağımsız değişkenin üç veya daha fazla düzeyi bulunması durumunda ise Kruskal Wallis H testinden yararlanılmıştır.

Araştırma kapsamında anlamlılık düzeyi $\alpha=.05$ olarak kabul edilmiş ve gerekli durumlarda Bonferroni yöntemi kullanılarak bu değer düzeltilmiştir. Tüm hipotezler çift yönlü olarak kurulmuş ve buna göre değerlendirilmiştir.

Tablo 3. 2. Normallik Testi Sonuçları

	Kolmogorov-Smirnov(a)			Shapiro-Wilk		
	Statistic	Sd	p	Statistic	Sd	p
B1	.308	920	.000	.770	920	.000
B2	.246	920	.000	.893	920	.000
B3	.191	920	.000	.922	920	.000
B4	.285	920	.000	.856	920	.000
B5	.222	920	.000	.898	920	.000
B6	.223	920	.000	.888	920	.000
B7	.302	920	.000	.798	920	.000
B8	.254	920	.000	.854	920	.000
B9	.214	920	.000	.910	920	.000
B10	.167	920	.000	.923	920	.000
B11	.171	920	.000	.924	920	.000
B12	.210	920	.000	.911	920	.000
B13	.283	920	.000	.858	920	.000
B14	.244	920	.000	.896	920	.000
B15	.248	920	.000	.891	920	.000
B16	.195	920	.000	.911	920	.000
B17	.231	920	.000	.896	920	.000
B18	.222	920	.000	.897	920	.000
B19	.193	920	.000	.916	920	.000
B20	.294	920	.000	.821	920	.000
B21	.205	920	.000	.909	920	.000
B22	.213	920	.000	.912	920	.000
B23	.244	920	.000	.890	920	.000
B24	.219	920	.000	.906	920	.000
B25	.194	920	.000	.914	920	.000
B26	.202	920	.000	.911	920	.000
C	.262	920	.000	.862	920	.000

Tablo 3. 2 incelendiğinde öğretmenlerin okullarda e-demokrasinin uygulanabilirliğine yönelik görüşlerini belirleyen 26 maddenin ve tek sorunun yer aldığı e-demokrasinin okullarda uygulanma düzeyini belirleyen anket maddesinin normal dağılım göstermediği görülmektedir ($p<.05$).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

4.1. E-demokrasinin Okullarda Uygulanabilirliğine Yönelik Görüşler

Tablo 4. 1. *E-demokrasinin okullarda uygulanabilirliğine yönelik görüşler*

	1-Kesinlikle katılmıyorum		2-Katılmıyorum		3-Kararsızım		4-Katılıyorum		5-Kesinlikle katılıyorum		X	Ortanca	Mod	χ^2	Sd	p
	F	%	F	%	f	%	f	%	F	%						
Madde1	60	6.5	57	6.2	64	7.0	392	42.6	346	37.6	3.98	4.00	4	934.300	5	.000
Madde2	76	8.3	168	18.3	169	18.4	341	37.1	163	17.7	3.37	4.00	4	419.696	5	.000
Madde3	110	12.0	188	20.4	221	24.0	278	30.2	94	10.2	2.97	3.00	4	275.083	5	.000
Madde4	70	7.6	109	11.8	130	14.1	388	42.2	216	23.5	3.60	4.00	4	586.065	5	.000
Madde5	61	6.6	149	16.2	189	20.5	298	32.4	200	21.7	3.39	4.00	4	325.496	5	.000
Madde6	57	6.2	111	12.1	209	22.7	304	33.0	222	24.1	3.51	4.00	4	392.435	5	.000
Madde7	31	3.4	59	6.4	106	11.5	415	45.1	295	32.1	3.92	4.00	4	874.287	5	.000
Madde8	52	5.7	86	9.3	162	17.6	330	35.9	269	29.2	3.67	3.00	4	502.039	5	.000
Madde9	109	11.8	216	23.5	175	19.0	295	32.1	117	12.7	3.08	3.00	4	318.739	5	.000
Madde10	110	12.0	202	22.0	277	30.1	245	26.6	80	8.7	2.96	3.00	3	358.874	5	.000
Madde11	113	12.3	213	23.2	259	28.2	250	27.2	76	8.3	2.93	3.00	3	342.452	5	.000
Madde12	84	9.1	161	17.5	254	27.6	313	34.0	102	11.1	3.18	3.00	4	422.839	5	.000
Madde13	42	4.6	88	9.6	177	19.2	416	45.2	187	20.3	3.64	4.00	4	703.665	5	.000
Madde14	65	7.1	154	16.7	219	23.8	365	39.7	104	11.3	3.27	4.00	4	515.513	5	.000
Madde15	49	5.3	136	14.8	223	24.2	373	40.5	124	13.5	3.37	4.00	4	549.713	5	.000
Madde16	63	6.8	161	17.5	298	32.4	304	33.0	79	8.6	3.14	3.00	4	498.974	5	.000
Madde17	47	5.1	124	13.5	272	29.6	358	38.9	109	11.8	3.36	4.00	4	591.178	5	.000
Madde18	69	7.5	135	14.7	286	31.1	346	37.6	75	8.2	3.21	3.00	4	581.330	5	.000
Madde19	82	8.9	152	16.5	310	33.7	279	30.3	88	9.6	3.12	3.00	3	459.961	5	.000
Madde20	36	3.9	66	7.2	130	14.1	407	44.2	266	28.9	3.82	4.00	4	770.317	5	.000
Madde21	58	6.3	154	16.7	289	31.4	318	34.6	89	9.7	3.21	3.00	4	513.413	5	.000
Madde22	66	7.2	161	17.5	242	26.3	314	34.1	125	13.6	3.26	3.00	4	405.257	5	.000
Madde23	51	5.5	132	14.3	199	21.6	351	38.2	167	18.2	3.43	4.00	4	456.843	5	.000
Madde24	65	7.1	138	15.0	257	27.9	331	36.0	118	12.8	3.29	3.00	4	468.635	5	.000
Madde25	59	6.4	152	16.5	293	31.8	299	32.5	106	11.5	3.23	3.00	4	470.383	5	.000
Madde26	64	7.0	138	15.0	276	30.0	306	33.3	125	13.6	3.28	3.00	4	441.074	5	.000

Katılımcıların e-demokrasinin okullarda uygulanabilirliğine yönelik görüşleri incelenmiş ortanca, mod ve tek örneklem ki-kare değerleri hesaplanarak her madde için kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum, kararsızım, katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum olarak yüzde ve frekansları Tablo 4. 1’de verilmiştir.

Tablo 4. 1’e göre katılımcıların büyük bir bölümü (%80,2; $\chi^2=934.300$; $p<.05$); e-demokrasi uygulamalarına katılabilmek için öğretmenlerin teknoloji okuryazarı olmaları gerektiğine inanmaktadır.

Tablo 4. 1’e göre katılımcılar e-demokrasi uygulamalarına katılabilmeleri için öğretmenlerin yeterli öz güvene sahip olduğuna inanmaktadır(%54,8; $\chi^2=419.69$; $p<.05$).

Tablo 4. 1’e göre katılımcılar çevrimiçi ortamlarda (online) kendilerini ifade etmeyi sevdiklerini belirtmektedirler (%40,4; $\chi^2=586,06$; $p<.05$).

Tablo 4. 1’e göre katılımcılar e-demokrasinin uygulanabilmesi için öğretmenlere konu hakkında bilgilendirici eğitimler (seminer, çalıştay vb.) verilmesi gerektiğini belirtmektedirler. (%65,7; $\chi^2=275.08$; $p<.05$).

Tablo 4. 1’e göre katılımcılar yöneticilerin mevcut demokrasi algılarının e-demokrasinin uygulanması konusunda önemli bir engel olduğunu belirtmektedirler (%54,1; $\chi^2=325,49$; $p<.05$).

Tablo 4,1’e göre katılımcılar e-demokrasi uygulaması gerçekleştirilse bile alınan kararların yöneticiler tarafından dikkate alınmayacağına inanmaktadırlar (%57,1; $\chi^2=392,43$; $p<.05$).

Tablo 4,1’e göre katılımcılar e-demokrasi uygulamalarında alınan kararların dikkate alınabilmesi için yöneticilerin bu uygulamalara aktif olarak katılmaları gerektiğine inanmaktadırlar (%78,2; $\chi^2=874,28$; $p<.05$).

Tablo 4,1’e göre katılımcılar genel devlet politikasının e-demokrasinin uygulanabilmesi için yeterli olmadığına inanmaktadırlar (%65,1; $\chi^2=502,039$; $p<.05$).

Tablo 4,1'e göre katılımcılar e-demokrasinin uygulanabilmesi için mevcut bilgisayar ve internet imkânlarının yeterli olduğuna inanmaktadırlar (%44,8; $\chi^2=318,739$; $p<.05$).

Tablo 4,1'e göre katılımcılar e-demokrasi uygulamalarının facebook gibi sosyal ağlar üzerinden gerçekleştirilebileceği konusunda katılımcılar kararsız olduklarını ifade etmektedirler (%30,1; $\chi^2=358,87$; $p<.05$).

Tablo 4,1'e göre katılımcılar e-demokrasi uygulamalarının Twitter gibi sosyal ağlar üzerinden gerçekleştirilebileceği konusunda kararsız olduklarını ifade etmektedirler (%28,2; $\chi^2=342,452$; $p<.05$).

Tablo 4,1'e göre katılımcılar e-demokrasi uygulamalarının sosyal ağlar yerine sadece kuruma özgü platformlar üzerinden gerçekleştirilmesi gerektiğine inanmaktadırlar (%45,1; $\chi^2=422,839$; $p<.05$).

Tablo 4,1'e göre katılımcılar e-demokrasi uygulamalarının cep telefonu ve tablet gibi mobil cihazlar üzerinden gerçekleştirilmesinin katılımı artıracığına inanmaktadırlar (%65,5; $\chi^2=703,665$; $p<.05$).

Tablo 4,1'e göre katılımcılar e-demokrasi uygulamalarına katılmak için (Örneğin, İnternet ortamına girerek tartışmalara katılmak) zaman ayırabileceğine inanmaktadırlar (%51,0; $\chi^2=515,513$; $p<.05$).

Tablo 4,1'e göre katılımcılar öğrencilerin e-demokrasi uygulamalarına aktif olarak katılmaya istekli olacaklarına inanmaktadırlar (%54,0; $\chi^2=549,713$; $p<.05$).

Tablo 4,1'e göre katılımcılar velilerin e-demokrasi uygulamalarına aktif olarak katılmaya istekli olacaklarına inanmaktadırlar (%41,6; $\chi^2=498,974$; $p<.05$).

Tablo 4,1'e göre katılımcılar öğretmenlerin e-demokrasi uygulamalarına aktif olarak katılmaya istekli olacaklarına inanmaktadırlar (%50,7; $\chi^2=591,178$; $p<.05$).

Tablo 4,1'e göre ankete katılanlar okul yöneticilerinin e-demokrasi uygulamalarına aktif olarak katılmaya istekli olacaklarına inanmaktadırlar (%45,8; $\chi^2=581,330$; $p<.05$).

Tablo 4,1'e göre katılımcılar Milli Eğitim Müdürlüklerinin e-demokrasi uygulamalarına aktif olarak katılmaya istekli olacaklarına dair kararsız olduklarını ifade etmişlerdir (%33,7; $\chi^2=459,961$; $p<.05$).

Tablo 4,1'e göre katılımcılar e-demokrasi uygulamalarının etkili olabilmesi için sivil toplum örgütlerinin de sürece katılması gerektiğini ifade etmektedirler (%73,1; $\chi^2=770317$; $p<.05$).

Tablo 4,1'e göre katılımcılar öğretmen ve yöneticiler dışındaki çalışanların (memurlar, hizmetliler vb.) e-demokrasi uygulamalarına aktif katılmaya istekli olacaklarını ifade etmektedirler (%44,3; $\chi^2=513,413$; $p<.05$).

Tablo 4,1'e göre katılımcılar e-demokrasi uygulamalarında sosyal platformların kullanılmasının etik sorunlara yol açabileceğini ifade etmektedirler (%47,7; $\chi^2=405,257$; $p<.05$).

Tablo 4,1'e göre katılımcılar e-demokrasi uygulamalarında Facebook ve Twitter gibi sosyal platformların kullanılmasının güvenlikle ilgili sorunlara yol açabileceğini ifade etmektedirler (%56,4; $\chi^2=546,843$; $p<.05$).

Tablo 4,1'e göre katılımcılar e-demokrasi uygulamalarının sadece kuruma özgü platformlar (intranet: kuruma özgü internet) üzerinden gerçekleştirilmesinin güvenlik ve etik ihlallerini önleyebileceğini ifade etmektedirler (%48,8; $\chi^2=468,635$; $p<.05$).

Tablo 4,1'e göre katılımcılar e-demokrasi uygulamaları hangi platform kullanılırsa kullanılsın güvenlik ve etik konusunda sorunlar yaşanabileceğine inanmaktadırlar (%44,0; $\chi^2=470,383$; $p<.05$).

Tablo 4,1'e göre katılımcılar e-demokrasinin derslerde uygulanabileceğine inanmaktadırlar (%46,9; $\chi^2=441,074$; $p<.05$).

4.2. Okullarda E-demokrasi Uygulama Düzeyi

Okullardaki E-demokrasinin uygulanabilirliğine yönelik görüşlere ilişkin ki-kare analizi sonuçlarının verildiği Tablo 4. 2 incelendiğinde; katılımcıların %50.64' ünün okullarda e-demokrasinin yöneticilere görüşlerini bildirme/beyan etme düzeyinde uygulanabileceğine inandığı görülmektedir. Buna karşılık %24.67' sinin ise okullarda

e-demokrasinin hiçbir şekilde uygulanamayacağına inandığı görülmektedir. Ayrıca % 24.67'sinin de okullarda e-demokrasinin çevrimiçi ortamda (online) tüm paydaşlarla birlikte tartışarak karar alma ve alınan kararı uygulama düzeyinde uygulanabileceğine inandıkları görülmektedir. Genel olarak katılımcıların e-demokrasinin yöneticilere görüşlerini bildirme/beyan etme düzeyinde uygulanabileceğine inandıkları belirlenmiştir ($\chi^2=163.165$; $p<.05$).

Tablo 4. 2. Okullarda E-demokrasinin Uygulanma Düzeyi

	A*		B**		C***		X	Orta nca	Mod	χ^2	sd	p
	F	%	F	%	F	%						
C Bölümü	192	24.67	394	50.64	192	24.67	1.69	2.00	2	163.165	2	.000

* A - Okullarda e-demokrasinin hiçbir şekilde uygulanamayacağına inanıyorum.

**B - Okullarda e-demokrasinin yöneticilere görüşlerimi bildirme/beyan etme düzeyinde uygulanabileceğine inanıyorum.

***C - Okullarda e-demokrasinin çevrimiçi ortamda (online) tüm paydaşlarla birlikte tartışarak karar alma ve alınan kararı uygulama düzeyinde uygulanabileceğine inanıyorum.

4.3. Öğretmenlerin Okullarda E-demokrasinin Uygulanabilirliğine Yönelik Görüşleri

4.4.1. Cinsiyetlerine Göre

E-demokrasinin okullarda uygulanabilirliğine yönelik algılarının cinsiyet eğişkenine göre incelenmesi için gerçekleştirilen analiz sonuçlarının verildiği

Tablo 4. 3 incelendiğinde katılımcıların "Kendimi çevrimiçi ortamlarda (online) ifade etmeyi seviyorum." ifadesine yönelik algılarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir ($U=96830.00$; $p<.05$). Erkeklerin Erkek.kadınlara göre kendini çevrimiçi ortamlarda (online) ifade etmeyi daha çok sevdikleri tespit edilmiştir.

Tablo 4. 3. Öğretmenlerin okullarda e-demokrasinin uygulanabilirliğine yönelik görüşleri; Cinsiyetlerine göre

Bağımlı Değişken	Grup	N	OS	TS	U	P
B1	Erkek	430	462.59	198913.50	103161.50	.679
	Kadın	487	455.83	221989.50		
B2	Erkek	430	460.35	197952.00	104123.00	.880
	Kadın	487	457.80	222951.00		
B3	Erkek	430	477.31	205245.00	96830.00	.043
	Kadın	487	442.83	215658.00		
B4	Erkek	430	480.43	206584.00	c	.016
	Kadın	487	440.08	214319.00		
B5	Erkek	430	464.24	199622.50	102452.500	.562
	Kadın	487	454.37	221280.50		
B6	Erkek	430	477.10	205151.00	96924.000	.044
	Kadın	487	443.02	215752.00		
B7	Erkek	430	455.06	195677.50	103012.500	.651
	Kadın	487	462.48	225225.50		
B8	Erkek	430	452.33	194502.00	101837.000	.456
	Kadın	487	464.89	226401.00		
B9	Erkek	430	489.32	210409.50	91665.500	.001
	Kadın	487	432.22	210493.50		
B10	Erkek	430	463.95	199499.50	102575.500	.583
	Kadın	487	454.63	221403.50		
B11	Erkek	430	464.88	199896.50	102178.500	.516
	Kadın	487	453.81	221006.50		
B12	Erkek	430	455.67	195940.00	103275.000	.711
	Kadın	487	461.94	224963.00		
B13	Erkek	430	445.24	191454.00	98789.000	.117
	Kadın	487	471.15	229449.00		
B14	Erkek	430	469.05	201692.00	100383.000	.259
	Kadın	487	450.13	219211.00		
B15	Erkek	430	471.39	202699.50	99375.500	.164
	Kadın	487	448.06	218203.50		
B16	Erkek	430	451.38	194095.50	101430.500	.395
	Kadın	487	465.72	226807.50		
B17	Erkek	430	457.67	196797.00	104132.000	.881
	Kadın	487	460.18	224106.00		
B18	Erkek	430	439.82	189122.50	96457.500	.031
	Kadın	487	475.94	231780.50		
B19	Erkek	430	437.79	188249.50	95584.500	.018
	Kadın	487	477.73	232653.50		
B20	Erkek	430	465.62	200214.50	101860.500	.450

	Kadın	487	453.16	220688.50		
B21	Erkek	430	455.18	195728.50	103063.500	.669
	Kadın	487	462.37	225174.50		

Tablo 4. 4. Öğretmenlerin okullarda e-demokrasinin uygulanabilirliğine yönelik görüşleri; Cinsiyetlerine göre

Bağımlı Değişken	Grup	N	OS	TS	U	P
B22	Erkek	430	442.54	190291.00	97626.000	.067
	Kadın	487	473.54	230612.00		
B23	Erkek	430	449.42	193251.00	100586.000	.285
	Kadın	487	467.46	227652.00		
B24	Erkek	430	455.81	195999.50	103334.500	.722
	Kadın	487	461.81	224903.50		
B25	Erkek	430	455.34	195796.50	103131.500	.683
	Kadın	487	462.23	225106.50		
B26	Erkek	430	478.22	205633.50	96441.500	.032
	Kadın	487	442.03	215269.50		
C Bölümü	Erkek	430	485.68	208843.50	93231.500	.003
	Kadın	487	435.44	212059.50		

Ayrıca katılımcıların, “E-demokrasinin uygulanabilmesi için öğretmenlere konu hakkında bilgilendirici eğitimler (seminer, çalıştay vb.) verilmesi gerektiğine inanıyorum.” ifadesine ilişkin algılarının da cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği ve Erkeklerin Kadınlara göre e-demokrasinin uygulanabilmesi için bilgilendirici eğitimler verilmesi gerektiğine ilişkin algılarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($U=95491.000$; $p<.05$). “E-demokrasi uygulaması gerçekleştirilse bile alınan kararların yöneticiler tarafından dikkate alınacağına inanmıyorum.” ifadesine yönelik algının da cinsiyete göre anlamlı bir fark gösterdiği tespit edilmiştir. Erkeklerin e-demokrasi uygulaması ile alınan kararların yöneticiler tarafından uygulanmayacağına ilişkin inançlarının Kadınlara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir ($U=96924.000$; $p<.05$).

Katılımcıların, “E-demokrasinin uygulanabilmesi için mevcut bilgisayar ve internet imkânlarının yeterli olduğuna inanıyorum.” ifadesine yönelik algılarının da cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır. Erkekler Kadınlara göre e-demokrasinin uygulanması için mevcut bilgisayar ve internet imkânlarının daha yetersiz olduğuna inanmaktadır ($U=91665.500$; $p<.05$). “Okul yöneticilerinin e-demokrasi uygulamalarına aktif olarak katılmaya istekli olacaklarına inanıyorum.”

ifadesine ilişkin algının da cinsiyete bağlı anlamlı bir fark gösterdiği ve Kadınların okul yöneticilerinin e-demokrasi uygulamalarına aktif olarak katılmaya istekli olacaklarına yönelik inançlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (U=96457.500; $p<.05$).

“Milli Eğitim Müdürlüklerinin e-demokrasi uygulamalarına aktif olarak katılmaya istekli olacaklarına inanıyorum.” ifadesine yönelik algının da cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği, Kadınların Erkeklerle göre Milli Eğitim Müdürlüklerinin e-demokrasi uygulamalarına aktif katılmaya istekli olacaklarına ilişkin inançlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (U=95584.500; $p<.05$).

“E-demokrasinin derslerde uygulanabileceğine inanıyorum.” ifadesine yönelik algının da cinsiyete bağlı anlamlı bir fark oluşturduğu, Erkeklerin Kadınlara göre e-demokrasinin derslerde uygulanabileceğine ilişkin inançlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir (U=96441.500; $p<.05$).

“E-demokrasinin okullarda uygulanabilme düzeyine” ilişkin algının da cinsiyete bağlı olarak anlamlı farklılık gösterdiği, Erkeklerin Kadınlara göre okullarda e-demokrasinin daha üst düzeyde uygulanabileceğine inandıkları tespit edilmiştir (U=93231.500; $p<.05$).

4.4.2. Okul Türüne Göre

Tablo 4. 5. Öğretmenlerin okullarda e-demokrasinin uygulanabilirliğine yönelik görüşleri; Çalıştıkları okul türüne.

Bağımlı Değişken	N	H	Sd	P	OS			Gruplar arası farklar *
					İlkokul	Ortaokul	Lise	
B1	903	1.714	2	.424	465.84	454.86	439.60	
B2	903	.348	2	.840	458.21	445.85	453.41	
B3	903	.497	2	.780	449.54	459.84	446.37	
B4	903	2.925	2	.232	469.84	434.44	455.96	
B5	903	5.687	2	.058	420.70	454.87	471.26	
B6	903	2.079	2	.354	454.63	436.59	464.62	
B7	903	2.927	2	.231	429.20	457.81	462.55	
B8	903	.204	2	.903	458.06	448.67	450.87	

B9	903	9.281	2	.010	433.54	430.77	484.88	(2-3) (1-3)
B10	903	1.482	2	.477	465.85	454.18	440.24	

Tablo 4. 6. Öğretmenlerin okullarda e-demokrasinin uygulanabilirliğine yönelik görüşleri; Çalıştıkları okul türüne.

Bağımlı Değişken	N	H	Sd	P	OS			Gruplar arası farklar *
					İlkokul	Ortaokul	Lise	
B11	903	1.047	2	.592	465.60	450.35	444.00	
B12	903	.373	2	.830	459.90	446.84	451.30	
B13	903	1.031	2	.597	444.81	446.04	462.64	
B14				.547	444.99	464.30	445.37	
B15	903	8.184	2	.017	439.22	429.58	482.01	(2-3)
B16	903	1.108	2	.575	449.27	463.37	443.24	
B17	903	.961	2	.618	441.45	449.71	461.55	
B18	903	7.947	2	.019	466.48	472.89	422.23	(2-3)
B19	903	2.244	2	.326	458.13	464.20	436.25	
B20	903	1.479	2	.477	438.66	463.88	450.22	
B21	903	2.091	2	.352	449.76	438.39	466.35	
B22	903	.187	2	.911	449.95	448.63	456.60	
B23	903	.464	2	.793	460.16	452.50	445.80	
B24	903	4.867	2	.088	482.17	444.88	437.51	
B25	903	.434	2	.805	460.30	451.77	446.39	
B26	903	2.198	2	.333	450.52	437.62	466.53	
C Bölümü	903	2.250	2	.325	452.42	466.71	437.89	

p<.016 (Bonferroni düzeltmesi uygulanmıştır) *1:İlkokul. 2:Ortaokul. 3:Lise

Katılımcıların, “Öğrencilerin e-demokrasi uygulamalarına aktif olarak katılmaya istekli olacaklarına inanıyorum.” ifadesine yönelik algılarının görev yapılan okul türüne bağlı olarak anlamlı farklılık gösterdiği, lisede görev yapanların ortaokulda görev yapanlara göre öğrencilerin e-demokrasi uygulamalarına aktif olarak katılmaya istekli olacaklarına ilişkin inançlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (H=8.184; p<.05).

Katılımcıların, “Okul yöneticilerinin e-demokrasi uygulamalarına aktif olarak katılmaya istekli olacaklarına inanıyorum.” ifadesine yönelik algılarının da görev yapılan okul türüne göre anlamlı farklılık gösterdiği, ortaokulda görev yapanların lisede görev yapanlara göre okul yöneticilerinin e-demokrasi uygulamalarına aktif

olarak katılmaya istekli olacaklarına ilişkin inançlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir ($H=7.947$; $p<.05$).

4.4.3. Eğitim Düzeylerine Göre

E-demokrasinin uygulanabilirliğinin eğitim düzeylerine göre incelenmesi için yapılan analiz sonuçları Tablo 4. 7’te yer almaktadır. Lisans düzeyinde 732 katılımcı ile diğer dört gruba göre daha fazla sayıda katılımcının yer alması gruplar arası karşılaştırmalarda istatistiksel açıdan problem oluşturabileceğinden öğretmenlerin eğitim durumunu belirleyen 4 kategoriden 77 katılımcının yer aldığı önlisans grubu analiz dışı bırakılmış, 98 katılımcının yer aldığı yüksek lisans grubu ile 6 katılımcının yer aldığı doktora grubu lisansüstü grubu olarak birleştirilmiştir. Buna göre Tablo 4. 7 incelendiğinde; katılımcıların "E-demokrasi uygulamalarına katılabilmek için öğretmenlerin teknoloji okuryazarı olmaları gerektiğine inanıyorum." ifadesine yönelik algılarının eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir ($U=33267.500$; $p<.05$). Buna göre lisansüstü eğitim mezunlarının lisans mezunlarına göre e-demokrasi uygulamalarına katılabilmek için öğretmenlerin teknoloji okuryazarı olmaları gerektiğine olan inançlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4. 7. Öğretmenlerin okullarda e-demokrasinin uygulanabilirliğine yönelik görüşleri; Eğitim düzeylerine

Bağımlı Değişken	Eğitim Durumu	N	OS	TS	U	P
B1	Lisans	732	411.95	301545.50	33267.500	.025
	Lisans Üstü	104	464.62	48320.50		
B2	Lisans	732	413.19	302456.00	34178.000	.080
	Lisans Üstü	104	455.87	47410.00		
B3	Lisans	732	413.71	302837.00	34559.000	.118
	Lisans Üstü	104	452.20	47029.00		
B4	Lisans	732	413.52	302695.00	34417.000	.097
	Lisans Üstü	104	453.57	47171.00		
B5	Lisans	732	415.08	303841.50	35563.500	.263
	Lisans Üstü	104	442.54	46024.50		
B6	Lisans	732	418.46	306311.50	38033.500	.989
	Lisans Üstü	104	418.79	43554.50		
B7	Lisans	732	416.89	305164.50	36886.500	.584
	Lisans Üstü	104	429.82	44701.50		
B8	Lisans	732	415.79	304359.50	36081.500	.371

	Lisans Üstü	104	437.56	45506.50		
--	-------------	-----	--------	----------	--	--

Tablo 4. 8. Öğretmenlerin okullarda e-demokrasinin uygulanabilirliğine yönelik görüşleri; Eğitim düzeylerine

Bağımlı Değişken	Eğitim Durumu	N	OS	TS	U	P
B9	Lisans	732	422.12	308992.00	35414.000	.237
	Lisans Üstü	104	393.02	40874.00		
B10	Lisans	732	419.67	307196.50	37209.500	.702
	Lisans Üstü	104	410.28	42669.50		
B11	Lisans	732	418.98	306694.50	37711.500	.875
	Lisans Üstü	104	415.11	43171.50		
B12	Lisans	732	416.92	305184.00	36906.000	.603
	Lisans Üstü	104	429.63	44682.00		
B13	Lisans	732	412.36	301845.00	33567.000	.039
	Lisans Üstü	104	461.74	48021.00		
B14	Lisans	732	412.79	302159.00	33881.000	.058
	Lisans Üstü	104	458.72	47707.00		
B15	Lisans	732	413.46	302649.50	34371.500	.093
	Lisans Üstü	104	454.00	47216.50		
B16	Lisans	732	417.88	305885.50	37607.500	.837
	Lisans Üstü	104	422.89	43980.50		
B17	Lisans	732	417.92	305920.00	37642.000	.848
	Lisans Üstü	104	422.56	43946.00		
B18	Lisans	732	421.59	308603.00	35803.000	.304
	Lisans Üstü	104	396.76	41263.00		
B19	Lisans	732	420.56	307849.50	36556.500	.497
	Lisans Üstü	104	404.00	42016.50		
B20	Lisans	732	416.45	304844.00	36566.000	.489
	Lisans Üstü	104	432.90	45022.00		
B21	Lisans	732	419.37	306978.50	37427.500	.773
	Lisans Üstü	104	412.38	42887.50		
B22	Lisans	732	418.57	306393.50	38012.500	.982
	Lisans Üstü	104	418.00	43472.50		
B23	Lisans	732	419.84	307320.00	37086.000	.659
	Lisans Üstü	104	409.10	42546.00		
B24	Lisans	732	420.88	308085.00	36321.000	.431
	Lisans Üstü	104	401.74	41781.00		
B25	Lisans	732	414.83	303653.50	35375.500	.226
	Lisans Üstü	104	444.35	46212.50		
B26	Lisans	732	418.64	306441.00	37965.000	.964
	Lisans Üstü	104	417.55	43425.00		
C	Lisans	732	417.33	305488.00	37210.000	.696
	Lisans Üstü	104	426.71	44378.00		

Katılımcıların,“E-demokrasi uygulamalarının cep telefonu ve tablet gibi mobil cihazlar üzerinden gerçekleştirilmesinin katılımı artıracağına inanıyorum.” ifadesine yönelik algılarının da eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık gösterdiği, lisansüstü eğitim alanların lisans düzeyinde eğitim alanlara göre e-demokrasi uygulamalarının cep telefonu ve tablet gibi mobil cihazlar üzerinden gerçekleştirilmesinin katılımı artıracağına olan inançlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (U=33567; $p<.05$).

4.4.4. Facebook Kullanım Durumuna Göre

E-demokrasinin uygulanabilirliğinin Facebook kullanımına göre incelenmesi için yapılan analiz sonuçlarının yer aldığı Tablo 4. 9 incelendiğinde katılımcıların "kendimi çevrimiçi ortamlarda (online) ifade etmeyi seviyorum." ifadesine yönelik algılarının Facebook kullanma durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir (U=75818.500; $p<.05$). Facebook kullananların Facebook kullanmayanlara göre kendini çevrimiçi ortamlarda (online) ifade etmeyi daha çok sevdikleri belirlenmiştir.

Tablo 4. 9. Öğretmenlerin okullarda e-demokrasinin uygulanabilirliğine yönelik görüşleri; Facebook kullanım durumu

Bağımlı Değişken	Grup	N	OS	TS	U	P
B1	Kullanıyorum	626	463.03	289854.00	84807.000	.200
	Kullanmıyorum	285	440.57	125562.00		
B2	Kullanıyorum	626	451.01	282330.00	86079.000	.379
	Kullanmıyorum	285	466.97	133086.00		
B3	Kullanıyorum	626	477.38	298842.50	75818.500	.000
	Kullanmıyorum	285	409.03	116573.50		
B4	Kullanıyorum	626	451.52	282654.00	86403.000	.424
	Kullanmıyorum	285	465.83	132762.00		
B5	Kullanıyorum	626	479.24	300005.50	74655.500	.000
	Kullanmıyorum	285	404.95	115410.50		
B6	Kullanıyorum	626	466.82	292228.00	82433.000	.057
	Kullanmıyorum	285	432.24	123188.00		
B7	Kullanıyorum	626	462.35	289431.00	85230.000	.248
	Kullanmıyorum	285	442.05	125985.00		
B8	Kullanıyorum	626	463.98	290449.00	84212.000	.158

	Kullanmıyorum	285	438.48	124967.00		
--	---------------	-----	--------	-----------	--	--

Tablo 4. 10. Öğretmenlerin okullarda e-demokrasinin uygulanabilirliğine yönelik görüşleri; Facebook kullanım durumu

Bağımlı Değişken	Grup	N	OS	TS	U	P
B9	Kullanıyorum	626	445.02	278581.00	82330.000	.055
	Kullanmıyorum	285	480.12	136835.00		
B10	Kullanıyorum	626	472.29	295650.50	79010.500	.004
	Kullanmıyorum	285	420.23	119765.50		
B11	Kullanıyorum	626	465.81	291598.00	83063.000	.086
	Kullanmıyorum	285	434.45	123818.00		
B12	Kullanıyorum	626	444.45	278224.00	81973.000	.042
	Kullanmıyorum	285	481.38	137192.00		
B13	Kullanıyorum	626	460.69	288389.00	86272.000	.399
	Kullanmıyorum	285	445.71	127027.00		
B14	Kullanıyorum	626	475.21	297479.50	77181.500	.001
	Kullanmıyorum	285	413.81	117936.50		
B15	Kullanıyorum	626	461.85	289119.50	85541.500	.298
	Kullanmıyorum	285	443.15	126296.50		
B16	Kullanıyorum	626	451.23	282467.00	86216.000	.398
	Kullanmıyorum	285	466.49	132949.00		
B17	Kullanıyorum	626	453.88	284131.50	87880.500	.706
	Kullanmıyorum	285	460.65	131284.50		
B18	Kullanıyorum	626	457.12	286156.00	88505.000	.842
	Kullanmıyorum	285	453.54	129260.00		
B19	Kullanıyorum	626	449.57	281432.00	85181.000	.257
	Kullanmıyorum	285	470.12	133984.00		
B20	Kullanıyorum	626	459.66	287746.00	86915.000	.509
	Kullanmıyorum	285	447.96	127670.00		
B21	Kullanıyorum	626	449.16	281172.50	84921.500	.226
	Kullanmıyorum	285	471.03	134243.50		
B22	Kullanıyorum	626	452.93	283532.00	87281.000	.589
	Kullanmıyorum	285	462.75	131884.00		
B23	Kullanıyorum	626	461.99	289204.50	85456.500	.290
	Kullanmıyorum	285	442.85	126211.50		
B24	Kullanıyorum	626	453.24	283728.50	87477.500	.626
	Kullanmıyorum	285	462.06	131687.50		
B25	Kullanıyorum	626	456.62	285841.00	88820.000	.914
	Kullanmıyorum	285	454.65	129575.00		
B26	Kullanıyorum	626	463.25	289992.50	84668.500	.202
	Kullanmıyorum	285	440.08	125423.50		
C Bölümü	Kullanıyorum	626	471.49	295154.50	79506.500	.005
	Kullanmıyorum	285	421.97	120261.50		

Katılımcıların, “Yöneticilerin mevcut demokrasi algılarının e-demokrasinin uygulanması konusunda önemli bir engel olduğuna inanıyorum.” ifadesine yönelik algılarının Facebook kullanımına göre anlamlı farklılık gösterdiği, Facebook kullananların kullanmayanlara göre yöneticilerin mevcut demokrasi algılarının e-demokrasinin uygulanmasında önemli bir engel olduğuna ilişkin inançlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir ($U=74655.500$; $p<.05$).

“E-demokrasi uygulamalarının Facebook gibi sosyal ağlar üzerinden gerçekleştirilebileceğine inanıyorum.” ifadesine yönelik algının da facebook kullanımına göre anlamlı farklılık gösterdiği, e-demokrasi uygulamasının facebook gibi sosyal ağlar üzerinden gerçekleştirilebileceği inancının facebook kullananlarda kullanmayanlara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir ($U=79010.5$; $p<.05$).

“E-demokrasi uygulamalarının sosyal ağlar yerine sadece kuruma özgü platformlar üzerinden gerçekleştirilmesi gerektiğine inanıyorum.” ifadesine yönelik algının da facebook kullanımına göre anlamlı farklılık gösterdiği, e-demokrasi uygulamalarının sosyal ağlar yerine sadece kuruma özgü platformlar üzerinden gerçekleştirilebileceği inancının facebook kullananlarda kullanmayanlara göre daha yüksek olduğu saptanmıştır ($U=81973$; $p<.05$).

“E-demokrasi uygulamalarına katılmak için (Örneğin, İnternet ortamına girerek tartışmalara katılmak) zaman ayırabileceğime inanıyorum.” ifadesine yönelik algının da facebook kullanımına göre anlamlı farklılık gösterdiği, facebook kullananlarda e-demokrasi uygulamalarına katılmak için zaman ayırma inancının daha yüksek olduğu saptanmıştır ($U=77181.500$; $p<.05$).

Ayrıca Okullarda e-demokrasinin üst düzeyde uygulanabileceğine ilişkin inancın facebook kullananlarda kullanmayanlara göre daha yüksek olduğu saptanmıştır ($U=79506.5$; $p<.05$).

4.4.5. Twitter Kullanım Durumuna Göre

E-demokrasinin uygulanabilirliğinin Twitter kullanımına göre incelenmesi için yapılan analiz sonuçlarının yer aldığı Tablo 4. 11 incelendiğinde; katılımcıların "Kendimi çevrimiçi ortamlarda (online) ifade etmeyi seviyorum." ifadesine yönelik

algılarının Twitter kullanma durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir ($U=61072.000$; $p<.05$). Twitter kullananların Twitter kullanmayanlara göre kendini çevrimiçi ortamlarda (online) ifade etmeyi daha çok sevdikleri belirlenmiştir.

Tablo 4. 11. Öğretmenlerin okullarda e-demokrasinin uygulanabilirliğine yönelik görüşleri; Twitter kullanım durumu

Bağımlı Değişken	Grup	N	MeanRank	Sum of Ranks	U	P
B1	Kullanıyorum	238	460.39	109572.00	76187.000	.440
	Kullanmıyorum	661	446.26	294978.00		
B2	Kullanıyorum	238	442.18	105238.00	76797.000	.574
	Kullanmıyorum	661	452.82	299312.00		
B3	Kullanıyorum	238	523.89	124687.00	61072.000	.000
	Kullanmıyorum	661	423.39	279863.00		
B4	Kullanıyorum	238	446.52	106272.50	77831.500	.800
	Kullanmıyorum	661	451.25	298277.50		
B5	Kullanıyorum	238	473.80	112765.50	72993.500	.089
	Kullanmıyorum	661	441.43	291784.50		
B6	Kullanıyorum	238	457.08	108785.50	76973.500	.612
	Kullanmıyorum	661	447.45	295764.50		
B7	Kullanıyorum	238	468.54	111512.00	74247.000	.169
	Kullanmıyorum	661	443.33	293038.00		
B8	Kullanıyorum	238	460.93	109700.50	76058.500	.430
	Kullanmıyorum	661	446.07	294849.50		
B9	Kullanıyorum	238	451.66	107495.50	78263.500	.906
	Kullanmıyorum	661	449.40	297054.50		
B10	Kullanıyorum	238	489.26	116444.00	69315.000	.005
	Kullanmıyorum	661	435.86	288106.00		
B11	Kullanıyorum	238	500.12	119027.50	66731.500	.000
	Kullanmıyorum	661	431.96	285522.50		
B12	Kullanıyorum	238	424.49	101028.50	72587.500	.067
	Kullanmıyorum	661	459.19	303521.50		
B13	Kullanıyorum	238	480.62	114388.50	71370.500	.024
	Kullanmıyorum	661	438.97	290161.50		
B14	Kullanıyorum	238	508.14	120938.00	64821.000	.000
	Kullanmıyorum	661	429.07	283612.00		
B15	Kullanıyorum	238	484.48	115307.00	70452.000	.012
	Kullanmıyorum	661	437.58	289243.00		

Tablo 4. 12. Öğretmenlerin okullarda e-demokrasinin uygulanabilirliğine yönelik görüşleri; Twitter kullanım durumu

Bağımlı Değişken	Grup	N	MeanRank	Sum of Ranks	U	P
B16	Kullanıyorum	238	480.40	114335.00	71424.000	.028
	Kullanmıyorum	661	439.05	290215.00		
B17	Kullanıyorum	238	488.00	116144.00	69615.000	.006
	Kullanmıyorum	661	436.32	288406.00		
B18	Kullanıyorum	238	477.29	113595.50	72163.500	.048
	Kullanmıyorum	661	440.17	290954.50		
B19	Kullanıyorum	238	451.95	107564.00	78195.000	.888
	Kullanmıyorum	661	449.30	296986.00		
B20	Kullanıyorum	238	480.17	114279.50	71479.500	.026
	Kullanmıyorum	661	439.14	290270.50		
B21	Kullanıyorum	238	465.96	110899.00	74860.000	.249
	Kullanmıyorum	661	444.25	293651.00		
B22	Kullanıyorum	238	452.56	107710.00	78049.000	.854
	Kullanmıyorum	661	449.08	296840.00		
B23	Kullanıyorum	238	445.53	106035.50	77594.500	.747
	Kullanmıyorum	661	451.61	298514.50		
B24	Kullanıyorum	238	417.88	99456.50	71015.500	.021
	Kullanmıyorum	661	461.56	305093.50		
B25	Kullanıyorum	238	437.30	104076.50	75635.500	.361
	Kullanmıyorum	661	454.57	300473.50		
B26	Kullanıyorum	238	481.46	114587.50	71171.500	.024
	Kullanmıyorum	661	438.67	289962.50		
C Bölümü	Kullanıyorum	238	493.49	117449.50	68309.500	.001
	Kullanmıyorum	661	434.34	287100.50		

“E-demokrasi uygulamalarının Facebook gibi sosyal ağlar üzerinden gerçekleştirilebileceğine inanıyorum.” (U=69315; $p<.05$) ve “E-demokrasi uygulamalarının Twitter gibi sosyal ağlar üzerinden gerçekleştirilebileceğine inanıyorum.” (U=66731.5; $p<.05$) ifadelerine yönelik algının da Twitter kullanma durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği, Twitter kullananların kullanmayanlara göre Facebook ve Twitter gibi sosyal ağların e-demokrasi için bir uygulama platformu olarak kullanılabileceğine ilişkin inancının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

“E-demokrasi uygulamalarının cep telefonu ve tablet gibi mobil cihazlar üzerinden gerçekleştirilmesinin katılımı artıracığına inanıyorum.” ifadesine yönelik algının da Twitter kullanımı açısından anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır ($U=71370.500$; $p<.05$). Twitter kullananların e-demokrasi uygulamalarının mobil cihazlar üzerinden gerçekleştirilmesinin katılımı artıracığına olan inançlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

“E-demokrasi uygulamalarına katılmak için (Örneğin, İnternet ortamına girerek tartışmalara katılmak) zaman ayırabileceğime inanıyorum.” ifadesine yönelik algının da Twitter kullanımına göre anlamlı farklılık gösterdiği, Twitter kullananlarda e-demokrasi uygulamalarına katılmak için zaman ayırma inancının kullanmayanlara göre daha yüksek olduğu saptanmıştır ($U=64821$; $p<.05$).

“Öğrencilerin e-demokrasi uygulamalarına aktif olarak katılmaya istekli olacaklarına inanıyorum.” ifadesine yönelik algının Twitter kullanımına göre anlamlı farklılık gösterdiği, Twitter kullananların kullanmayanlara göre öğrencilerin e-demokrasi uygulamalarına aktif olarak katılmaya istekli olacaklarına inançlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir ($U=70452$; $p<.05$).

“Velilerin e-demokrasi uygulamalarına aktif olarak katılmaya istekli olacaklarına inanıyorum.” ifadesine yönelik algının da Twitter kullanma durumuna bağlı anlamlı bir fark oluşturduğu, Twitter kullananların, velilerin e-demokrasi uygulamalarına aktif olarak katılmaya istekli olacaklarına ilişkin inançlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır ($U=71424$; $p<.05$).

“Öğretmenlerin e-demokrasi uygulamalarına aktif olarak katılmaya istekli olacaklarına inanıyorum.” ifadesine yönelik algı açısından da anlamlı bir farkın olduğu, Twitter kullananların kullanmayanlara göre öğretmenlerin e-demokrasi uygulamalarına aktif olarak katılmaya istekli olacaklarına yönelik inançlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır ($U=69615$; $p<.05$).

“Okul yöneticilerin e-demokrasi uygulamalarına aktif olarak katılmaya istekli olacaklarına inanıyorum.” ifadesine yönelik algı açısından da Twitter kullanımına bağlı anlamlı bir farkın olduğu, Twitter kullananların kullanmayanlara göre okul yöneticilerinin e-demokrasi uygulamalarına aktif olarak katılmaya istekli

olacaklarına ilişkin inançlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır (U=72163.500; $p<.05$).

“E-demokrasi uygulamalarının etkili olabilmesi için sivil toplum örgütlerinin de sürece katılması gerektiğine inanıyorum.” ifadesine ilişkin algıların da Twitter kullanımına göre anlamlı şekilde farklılaştığı, Twitter kullananların e-demokrasi uygulamalarının etkili olabilmesi için sivil toplum örgütlerinin de sürece katılması gerekliliğine yönelik inançlarının kullanmayanlara göre daha yüksek olduğu saptanmıştır (U=71479.500; $p<.05$).

“E-demokrasi uygulamalarının sadece kuruma özgü platformlar (intranet: kuruma özgü internet) üzerinden gerçekleştirilmesinin güvenlik ve etik ihlallerini önleyebileceğine inanıyorum.” ifadesine yönelik algı açısından da Twitter kullanımına bağlı anlamlı bir fark olduğu, e-demokrasi uygulamalarının sadece kuruma özgü platformlar üzerinden gerçekleştirilmesinin etik ihlalleri önleyebileceği inancının Twitter kullanmayanlarda daha yüksek olduğu saptanmıştır (U=71015.500; $p<.05$).

“E-demokrasinin derslerde uygulanabileceğine inanıyorum.” ifadesine yönelik algıların da Twitter kullanımına göre anlamlı farklılık gösterdiği, Twitter kullanan öğretmenlerin e-demokrasinin derslerde uygulanabileceğine yönelik inançlarının kullanmayanlara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (U=71171.500; $p<.05$).

“Okullarda e-demokrasinin uygulanabilme düzeyine” yönelik algı açısından bakıldığında Twitter kullananların kullanmayanlara göre okullarda e-demokrasinin daha üst düzeyde uygulanabileceğine inandıkları ortaya çıkmıştır (U=68309.500; $p<.05$).

4.4.6. İnternet Kullanım Sıklıklarına Göre

Dört düzeye sahip olan katılımcıların internet kullanım sıklıklarına yönelik değişkenin grupları arasındaki dengesiz dağılım istatistiksel analiz açısından problem oluşturabileceğinden 62 katılımcının yer aldığı interneti hiç kullanmayan grup analiz dışı bırakılmıştır. Ayrıca 143 katılımcının yer aldığı 3-4 saat kullanan grup ile 33 katılımcının yer aldığı 5 saat ve üzeri kullanan grup birleştirilerek üç saat ve üzeri

olarak yeniden adlandırılmıştır. Buna göre e-demokrasinin uygulanabilirliğinin internet kullanım sıklığına göre incelenmesi için yapılan analiz sonuçlarının yer aldığı Tablo 4. 13 incelendiğinde katılımcıların "E-demokrasi uygulamalarına katılabilmek için öğretmenlerin teknoloji okuryazarı olmaları gerektiğine inanıyorum." ifadesine yönelik algılarının internet kullanma sıklıklarına göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir ($U=53296.000$; $p<.05$). İnterneti daha sık kullananların e-demokrasi uygulamalarına katılabilmek için öğretmenlerin teknoloji okuryazarı olmaları gerektiğine olan inançlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4. 13. Öğretmenlerin okullarda e-demokrasinin uygulanabilirliğine yönelik görüşleri; İnternet kullanım sıklıklarına.

	İnternet Sıklığı	N	OS	TS	U	P
B1	1-2 saat	675	416.96	281446.00	53296.000	.024
	3 saat ve üstü	176	460.68	81080.00		
B2	1-2 saat	675	416.01	280808.50	52658.500	.016
	3 saat ve üstü	176	464.30	81717.50		
B3	1-2 saat	675	405.43	273668.50	45518.500	.000
	3 saat ve üstü	176	504.87	88857.50		
B4	1-2 saat	675	416.26	280975.00	52825.000	.017
	3 saat ve üstü	176	463.36	81551.00		
B5	1-2 saat	675	422.39	285115.50	56965.500	.388
	3 saat ve üstü	176	439.83	77410.50		
B6	1-2 saat	675	426.17	287666.50	59283.500	.967
	3 saat ve üstü	176	425.34	74859.50		
B7	1-2 saat	675	420.77	284019.00	55869.000	.192
	3 saat ve üstü	176	446.06	78507.00		
B8	1-2 saat	675	421.96	284820.00	56670.000	.327
	3 saat ve üstü	176	441.51	77706.00		
B9	1-2 saat	675	421.93	284803.50	56653.500	.330
	3 saat ve üstü	176	441.61	77722.50		
B10	1-2 saat	675	408.95	276039.50	47889.500	.000
	3 saat ve üstü	176	491.40	86486.50		
B11	1-2 saat	675	414.38	279708.00	51558.000	.005
	3 saat ve üstü	176	470.56	82818.00		
B12	1-2 saat	675	426.39	287812.50	59137.500	.925
	3 saat ve üstü	176	424.51	74713.50		

Tablo 4. 14. Öğretmenlerin okullarda e-demokrasinin uygulanabilirliğine yönelik görüşleri; İnternet kullanım sıklıklarına

	İnternet Sıklığı	N	OS	TS	U	P
B13	1-2 saat	675	417.58	281865.00	53715.000	.038
	3 saat ve üstü	176	458.30	80661.00		
B14	1-2 saat	675	408.64	275832.00	47682.000	.000
	3 saat ve üstü	176	492.58	86694.00		
B15	1-2 saat	675	415.32	280342.00	52192.000	.009
	3 saat ve üstü	176	466.95	82184.00		
B16	1-2 saat	675	417.60	281882.50	53732.500	.042
	3 saat ve üstü	176	458.20	80643.50		
B17	1-2 saat	675	420.75	284006.00	55856.000	.200
	3 saat ve üstü	176	446.14	78520.00		
B18	1-2 saat	675	416.93	281425.50	53275.500	.027
	3 saat ve üstü	176	460.80	81100.50		
B19	1-2 saat	675	420.50	283837.00	55687.000	.184
	3 saat ve üstü	176	447.10	78689.00		
B20	1-2 saat	675	421.00	284177.00	56027.000	.217
	3 saat ve üstü	176	445.16	78349.00		
B21	1-2 saat	675	420.65	283935.50	55785.500	.195
	3 saat ve üstü	176	446.54	78590.50		
B22	1-2 saat	675	427.25	288391.00	58559.000	.765
	3 saat ve üstü	176	421.22	74135.00		
B23	1-2 saat	675	429.09	289639.00	57311.000	.455
	3 saat ve üstü	176	414.13	72887.00		
B24	1-2 saat	675	427.75	288730.50	58219.500	.673
	3 saat ve üstü	176	419.29	73795.50		
B25	1-2 saat	675	429.04	289601.00	57349.000	.463
	3 saat ve üstü	176	414.35	72925.00		
B26	1-2 saat	675	414.36	279694.50	51544.500	.005
	3 saat ve üstü	176	470.63	82831.50		
C	1-2 saat	675	416.65	281237.50	53087.500	.022
	3 saat ve üstü	176	461.87	81288.50		

“E-demokrasi uygulamalarına katılabilmek için öğretmenlerin yeterli özgüvene sahip olduğuna inanıyorum.” ifadesine yönelik algının da internet kullanım sıklığına göre anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır ($U=52658.500$; $p<.05$). İnterneti daha sık kullananların e-demokrasi uygulamalarına katılabilmek için öğretmenlerin yeterli özgüvene sahip olduklarına olan inançlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

“Kendimi çevrimiçi ortamlarda (online) ifade etmeyi seviyorum.” ifadesine yönelik algının da internet kullanım sıklığına göre anlamlı farklılık gösterdiği, interneti daha sık kullananların kendini online ifade etmeyi daha çok sevdikleri ortaya çıkmıştır (45518.500; $p<.05$).

“E-demokrasinin uygulanabilmesi için öğretmenlere konu hakkında bilgilendirici eğitimler (seminer, çalıştay vb.) verilmesi gerektiğine inanıyorum.” ifadesine yönelik algının da internet kullanım sıklığına göre anlamlı farklılık gösterdiği, interneti daha sık kullananların e-demokrasinin uygulanabilmesi için öğretmenlere konu hakkında bilgilendirici eğitimler (seminer, çalıştay vb.) verilmesi gerektiğine yönelik inançlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır (U=52825; $p<.05$).

“E-demokrasi uygulamalarının Facebook gibi sosyal ağlar üzerinden gerçekleştirilebileceğine inanıyorum.” ifadesine ilişkin algının da internet kullanım sıklığına göre farklılık gösterdiği, interneti daha sık kullananların e-demokrasi uygulamalarının Facebook gibi sosyal ağlar üzerinden gerçekleştirilebileceğine olan inançlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır (U=47889.500; $p<.05$).

“E-demokrasi uygulamalarının Twitter gibi sosyal ağlar üzerinden gerçekleştirilebileceğine inanıyorum.” ifadesine yönelik algının da internet kullanım sıklığına göre farklılık gösterdiği, interneti daha sık kullananların e-demokrasi uygulamalarının Twitter gibi sosyal ağlar üzerinden gerçekleştirilebileceğine olan inançlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır (U=51558; $p<.05$).

“E-demokrasi uygulamalarının cep telefonu ve tablet gibi mobil cihazlar üzerinden gerçekleştirilmesinin katılımı artıracağına inanıyorum.” ifadesine ilişkin algının da internet kullanım sıklığına göre anlamlı farklılık gösterdiği, interneti daha sık kullananların e-demokrasi uygulamalarının cep telefonu ve tablet gibi mobil cihazlar üzerinden gerçekleştirilmesinin katılımı artıracağına olan inançlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır (U=53715; $p<.05$).

“E-demokrasi uygulamalarına katılmak için (Örneğin, İnternet ortamına girerek tartışmalara katılmak) zaman ayırabileceğime inanıyorum.” ifadesine yönelik algının da internet kullanım sıklığına göre anlamlı farklılık gösterdiği, interneti daha sık kullananların e-demokrasi uygulamalarına katılmak için (Örneğin, İnternet ortamına

girerek tartışmalara katılmak) zaman ayırabileceğine olan inançlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır (U=47682; $p<.05$).

“Öğrencilerin e-demokrasi uygulamalarına aktif olarak katılmaya istekli olacaklarına inanıyorum.” ifadesine yönelik algının da internet kullanım sıklığına göre farklılık gösterdiği, interneti daha sık kullananların öğrencilerin e-demokrasi uygulamalarına aktif olarak katılmaya istekli olacaklarına olan inançlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır (U=52192; $p<.05$).

“Velilerin e-demokrasi uygulamalarına aktif olarak katılmaya istekli olacaklarına inanıyorum.” ifadesine ilişkin algının da internet kullanım sıklığına göre anlamlı farklılık gösterdiği, interneti daha sık kullananların velilerin e-demokrasi uygulamalarına aktif olarak katılmaya istekli olacaklarına olan inançlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır (U=53732.500; $p<.05$).

“Okul yöneticilerinin e-demokrasi uygulamalarına aktif olarak katılmaya istekli olacaklarına inanıyorum.” ifadesine yönelik algının da internet kullanım sıklığına göre anlamlı farklılık gösterdiği, interneti daha sık kullananların okul yöneticilerinin e-demokrasi uygulamalarına aktif olarak katılmaya istekli olacaklarına olan inançlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır (U=53275.500; $p<.05$).

“E-demokrasinin derslerde uygulanabileceğine inanıyorum.” ifadesine yönelik algının da internet kullanım sıklığına göre anlamlı farklılık gösterdiği, interneti daha sık kullananların E-demokrasinin derslerde uygulanabileceğine ilişkin inançlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır (U=51544.500; $p<.05$).

“E-demokrasinin okullarda uygulanabilme düzeyine” yönelik algının da internet kullanım sıklığına göre anlamlı farklılık gösterdiği, interneti daha sık kullananların e-demokrasinin okullarda daha üst düzeyde uygulanabileceğine inandıkları ortaya çıkmıştır (U=53087.500; $p<.05$).

4.4.7. Temel Bilgisayar Kullanım Beceri Düzeylerine Göre

Tablo 4. 15. Öğretmenlerin okullarda e-demokrasinin uygulanabilirliğine yönelik görüşleri temel bilgisayar kullanım beceri düzeylerine.

Bağımlı Değişken	N	H	Sd	p	OS			Gruplar arası farklar *
					Orta	İyi	Çok iyi	
B1	918	26.511	2	.000	416.24	498.38	504.39	(1-2) (1-3)
B2	918	8.574	2	.014	435.98	472.89	501.79	(1-3)
B3	918	38.813	2	.000	409.37	487.17	551.63	(1-2) (1-3) (2-3)
B4	918	6.807	2	.033	450.41	449.82	510.14	(2-3)
B5	918	3.086	2	.214	444.12	473.61	474.80	
B6	918	2.826	2	.243	451.62	455.90	492.32	
B7	918	12.962	2	.002	436.31	463.90	521.50	(1-3)
B8	918	1.609	2	.447	459.35	449.86	482.20	
B9	918	1.680	2	.432	448.25	468.66	473.35	
B10	918	.889	2	.641	466.72	449.16	460.90	
B11	918	.999	2	.607	465.33	448.20	467.44	
B12	918	3.107	2	.212	444.15	473.84	474.18	
B13	918	7.146	2	.028	439.94	467.54	501.81	(1-3)
B14	918	19.800	2	.000	426.34	473.38	530.68	(1-2) (1-3)
B15	918	5.437	2	.066	442.45	466.06	497.42	
B16	918	.872	2	.647	451.41	467.34	466.59	
B17	918	3.209	2	.201	446.29	464.84	488.29	
B18	918	7.068	2	.029	436.59	480.36	482.64	(1-3)
B19	918	.648	2	.723	452.51	465.75	466.82	
B20	918	12.013	2	.002	449.98	443.67	525.65	(1-3) (2-3)
B21	918	.257	2	.879	458.32	456.85	469.29	
B22	918	4.113	2	.128	446.68	460.74	496.55	
B23	918	6.184	2	.045	441.41	466.06	500.67	(1-3)
B24	918	1.957	2	.376	449.86	462.00	483.73	
B25	918	.668	2	.716	463.51	460.93	443.71	
B26	918	6.216	2	.045	439.99	469.41	497.33	(1-3)
C Bölümü	918	17.063	2	.000	425.33	483.61	510.21	(1-2) (1-3)

p<.016 (Bonferroni düzeltmesi uygulanmıştır) *1: Orta. 2:İyi. 3: Çok iyi

E-demokrasinin uygulanabilirliğinin internet kullanım sıklığına göre incelenmesi için yapılan analiz sonuçlarının yer aldığı Tablo 4. 15 incelendiğinde; katılımcıların

“E-demokrasi uygulamalarına katılabilmek için öğretmenlerin teknoloji okuryazarı olmaları gerektiğine inanıyorum.” ifadesine ilişkin algıları temel bilgisayar kullanım becerilerine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($H=26.511$; $p<.05$). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek için Mann-Whitney U Testi kullanılarak gruplar arası karşılaştırmalar yapılmış Bonferroni yöntemi kullanılarak anlamlılık düzeyi .016 olarak düzeltilmiştir. Buna göre temel bilgisayar becerisi çok iyi ve iyi düzeyde olanların orta düzeyde olanlara göre e-demokrasi uygulamalarına katılabilmek için öğretmenlerin teknoloji okuryazarı olmaları gerektiğine olan inançları daha yüksektir.

Katılımcıların “E-demokrasi uygulamalarına katılabilmek için öğretmenlerin yeterli özgüvene sahip olduğuna inanıyorum.” ifadesine yönelik algıları temel bilgisayar kullanım becerilerine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($H=8.574$; $p<.05$). Temel bilgisayar kullanım becerisi çok iyi olanların orta düzeyde olanlara göre e-demokrasi uygulamalarına katılabilmek için öğretmenlerin yeterli özgüvene sahip olduklarına ilişkin inançları daha yüksektir.

Katılımcıların “Kendimi çevrimiçi ortamlarda (online) ifade etmeyi seviyorum.” ifadesine yönelik algıları temel bilgisayar kullanım becerilerine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($H=38.813$; $p<.05$). Katılımcıların bilgisayar kullanım beceri düzeyi arttıkça kendilerini online ifade etmeyi daha çok sevdikleri tespit edilmiştir.

Katılımcıların, “e-demokrasinin uygulanabilmesi için öğretmenlere konu hakkında bilgilendirici eğitimler (seminer, çalıştay vb.) verilmesi gerektiğine inanıyorum.” ifadesine yönelik algıları bilgisayar kullanım becerilerine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($H=6.807$; $p<.05$). Bilgisayar kullanım becerisi çok iyi olanların iyi olanlara göre e-demokrasinin uygulanabilmesi için öğretmenlere konu hakkında bilgilendirici eğitimler (seminer, çalıştay vb.) verilmesi gerektiğine olan inançlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Katılımcıların “E-demokrasi uygulamalarında alınan kararların dikkate alınabilmesi için yöneticilerin bu uygulamalara aktif olarak katılmaları gerektiğine inanıyorum.” ifadesine ilişkin algıları bilgisayar kullanım becerilerine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($H=12.962$; $p<.05$). Bilgisayar kullanım becerisi çok iyi olanların orta düzeyde olanlara göre e-demokrasi uygulamalarında alınan kararların

dikkate alınabilmesi için yöneticilerin bu uygulamalara aktif olarak katılmaları gerektiğine olan inançlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcıların, “E-demokrasi uygulamalarının cep telefonu ve tablet gibi mobil cihazlar üzerinden gerçekleştirilmesinin katılımı artıracağına inanıyorum.” ifadesine yönelik algıları bilgisayar kullanım becerilerine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($H=7.146$; $p<.05$). Bilgisayar kullanım becerisi çok iyi olanların orta düzeyde olanlara göre e-demokrasi uygulamalarının cep telefonu ve tablet gibi mobil cihazlar üzerinden gerçekleştirilmesinin katılımı artıracağına olan inançlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Katılımcıların, “E-demokrasi uygulamalarına katılmak için (Örneğin, İnternet ortamına girerek tartışmalara katılmak) zaman ayırabileceğime inanıyorum.” ifadesine ilişkin algıları bilgisayar kullanım becerilerine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($H=19.800$; $p<.05$). Bilgisayar kullanım becerisi çok iyi olanlar ile iyi olanların, orta düzeyde olanlara göre e-demokrasi uygulamalarına katılmak için (Örneğin, İnternet ortamına girerek tartışmalara katılmak) zaman ayırabileceklerine olan inançlarının daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Katılımcıların, “Okul yöneticilerinin e-demokrasi uygulamalarına aktif olarak katılmaya istekli olacaklarına inanıyorum.” ifadesine yönelik algıları bilgisayar kullanım becerilerine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($H=7.068$; $p<.05$). Bilgisayar kullanım becerisi çok iyi olanların orta düzeyde olanlara göre okul yöneticilerin e-demokrasi uygulamalarına aktif olarak katılmaya istekli olacaklarına ilişkin inançlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Katılımcıların, “E-demokrasi uygulamalarının etkili olabilmesi için sivil toplum örgütlerinin de sürece katılması gerektiğine inanıyorum.” ifadesine yönelik algıları bilgisayar kullanım becerilerine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($H=12.013$; $p<.05$). Bilgisayar kullanım becerisi çok iyi olanların iyi ve orta düzeyde olanlara göre e-demokrasi uygulamalarının etkili olabilmesi için sivil toplum örgütlerinin de sürece katılması gerektiğine olan inançlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Katılımcıların, “E-demokrasi uygulamalarında Twitter gibi sosyal platformların kullanılmasının güvenlikle ilgili sorunlara yol açabileceğine inanıyorum.” ifadesine yönelik algıları bilgisayar kullanım becerilerine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($H=6.184$; $p<.05$). Bilgisayar kullanım becerisi çok iyi olanların orta düzeyde

olanlara göre e-demokrasi uygulamalarında Twitter gibi sosyal platformların kullanılmasının güvenlikle ilgili sorunlara yol açabileceğine olan inançlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Katılımcıların, “E-demokrasinin derslerde uygulanabileceğine inanıyorum.” ifadesine ilişkin algıları bilgisayar kullanım becerilerine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($H=6.216$; $p<.05$). Bilgisayar kullanım becerisi çok iyi olanların orta düzeyde olanlara göre e-demokrasinin derslerde uygulanabileceğine olan inançlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcıların, “E-demokrasinin okullarda uygulanabilme düzeyine” ilişkin algıları temel bilgisayar kullanım becerilerine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($H=17.063$; $p<.05$). Bilgisayar kullanım becerisi çok iyi ve iyi olanların orta düzeyde olanlara göre e-demokrasinin okullarda daha üst düzeyde uygulanabileceğine inandıkları belirlenmiştir.

4.4.8. Temel İnternet Kullanım Beceri Düzeylerine Göre

E-demokrasinin uygulanabilirliğinin temel internet kullanım beceri düzeylerine göre incelenmesi için yapılan analiz sonuçlarının yer aldığı incelendiğinde katılımcıların, “E-demokrasi uygulamalarına katılabilmek için öğretmenlerin teknoloji okuryazarı olmaları gerektiğine inanıyorum.” ifadesine ilişkin algıları internet kullanım becerilerine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($H=30.707$; $p<.05$). İnternet kullanım becerisi çok iyi ve iyi olanların orta olanlara göre e-demokrasi uygulamalarına katılabilmek için öğretmenlerin teknoloji okuryazarı olmaları gerektiğine olan inançlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4. 16. Öğretmenlerin okullarda e-demokrasinin uygulanabilirliğine yönelik görüşleri Temel internet kullanım beceri düzeylerine.

Bağımlı Değişken	N	H	Sd	P	OS			Gruplar arası farklar *
					Orta	İyi	Çok İyi	
B1	886	30.707	2	.000	402.32	470.37	519.58	(1-2) (1-3)
B2	886	5.568	2	.062	426.24	452.57	480.42	
B3	886	51.000	2	.000	390.83	471.16	556.27	(1-2) (1-3)(2-3)
B4	886	5.670	2	.059	441.21	427.74	487.55	
B5	886	8.865	2	.012	436.70	428.08	501.90	(1-3) (2-3)
B6	886	7.045	2	.030	434.82	433.37	496.01	(1-3)
B7	886	15.930	2	.000	420.61	445.86	514.82	(1-3) (2-3)
B8	886	6.633	2	.036	443.17	423.97	489.69	(2-3)
B9	886	3.607	2	.165	428.89	452.77	471.10	
B10	886	1.142	2	.565	451.51	431.85	443.53	
B11	886	.326	2	.850	447.92	437.44	442.66	
B12	886	2.102	2	.350	432.91	449.02	466.26	
B13	886	10.756	2	.000	423.79	446.97	501.59	(1-3)
B14	886	20.691	2	.000	409.26	464.52	509.80	(1-2) (1-3)
B15	886	9.422	2	.009	425.15	446.08	499.07	(1-3)
B16	886	1.190	2	.552	437.49	443.36	463.98	
B17	886	7.725	2	.021	423.56	453.62	486.99	(1-3)
B18	886	8.867	2	.012	419.33	470.03	463.30	(1-2)
B19	886	2.355	2	.308	432.75	460.59	440.11	
B20	886	10.012	2	.007	418.93	462.31	482.47	(1-2) (1-3)
B21	886	.040	2	.980	444.77	441.23	444.47	
B22	886	3.855	2	.146	429.71	449.51	475.89	
B23	886	6.441	2	.040	428.32	445.48	489.85	(1-3)
B24	886	5.981	2	.050	428.98	445.17	488.33	(1-3)
B25	886	.590	2	.744	446.48	445.72	428.39	
B26	886	10.154	2	.006	419.35	458.33	475.32	(1-2) (1-3)
C Bölümü	886	19.712	2	.000	407.86	490.24	489.57	(1-2)

p<.016 (Bonferroni düzeltmesi uygulanmıştır)*1:Başlangıç. 2: Orta. 3: İyi. 4: Çok iyi. 5:Uzman

Katılımcıların, “Kendimi çevrimiçi ortamlarda (online) ifade etmeyi seviyorum.” ifadesine yönelik algıları da internet kullanım becerilerine göre anlamlı farklılık göstermektedir (H=51.000; p<.05). İnternet kullanım becerisi arttıkça katılımcıların

kendilerini çevrimiçi ortamlarda (online) ifade etmeyi sevme düzeyleri de anlamlı bir şekilde artış göstermektedir.

Katılımcıların, “Yöneticilerin mevcut demokrasi algılarının e-demokrasinin uygulanması konusunda önemli bir engel olduğuna inanıyorum.” ifadesine ilişkin algıları internet kullanım becerilerine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($H=8.865$; $p<.05$). İnternet kullanım becerisi çok iyi olanların iyi ve orta olanlara göre yöneticilerin mevcut demokrasi algılarının E-demokrasinin uygulanması konusunda önemli bir engel olduğuna ilişkin inançlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Katılımcıların, “E-demokrasi uygulaması gerçekleştirilse bile alınan kararların yöneticiler tarafından dikkate alınacağına inanmıyorum.” ifadesine yönelik algıları internet kullanım becerilerine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($H=7.045$; $p<.05$). İnternet kullanım becerisi çok iyi olanların orta olanlara göre e-demokrasi uygulaması gerçekleştirilse bile alınan kararların yöneticiler tarafından dikkate alınmayacağına olan inançlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Katılımcıların, “E-demokrasi uygulamalarında alınan kararların dikkate alınabilmesi için yöneticilerin bu uygulamalara aktif olarak katılmaları gerektiğine inanıyorum.” ifadesine yönelik algıları internet kullanım becerilerine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($H=15.930$; $p<.05$). İnternet kullanım becerisi çok iyi olanların iyi ve orta olanlara göre e-demokrasi uygulamalarında alınan kararların dikkate alınabilmesi için yöneticilerin bu uygulamalara aktif olarak katılmaları gerektiğine olan inançlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcıların, “Genel devlet politikasının e-demokrasinin uygulanabilmesi için yeterli olmadığına inanıyorum.” ifadesine ilişkin algıları internet kullanım becerilerine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($H=6.633$; $p<.05$). İnternet kullanım becerisi çok iyi olanların, iyi olanlara göre genel devlet politikasının e-demokrasinin uygulanabilmesi için yeterli olmadığına ilişkin inançlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Katılımcıların, “E-demokrasi uygulamalarının cep telefonu ve tablet gibi mobil cihazlar üzerinden gerçekleştirilmesinin katılımı artıracığına inanıyorum.” ifadesine yönelik algıları internet kullanım becerilerine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($H=10.756$; $p<.05$). İnternet kullanım becerisi çok iyi olanların orta olanlara göre e-

demokrasi uygulamalarının cep telefonu ve tablet gibi mobil cihazlar üzerinden gerçekleştirilmesinin katılımı artıracağına ilişkin inançlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Katılımcıların, “E-demokrasi uygulamalarına katılmak için (Örneğin, İnternet ortamına girerek tartışmalara katılmak) zaman ayırabileceğime inanıyorum.” ifadesine ilişkin algıları internet kullanım becerilerine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($H=20.691$; $p<.05$). İnternet kullanım becerisi çok iyi ve iyi olanların orta düzeyde olanlara göre e-demokrasi uygulamalarına katılmak için (örneğin, internet ortamına girerek tartışmalara katılmak) zaman ayırabileceklerine olan inançlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcıların, “Öğrencilerin e-demokrasi uygulamalarına aktif olarak katılmaya istekli olacaklarına inanıyorum.” ifadesine ilişkin algıları internet bilgisayar kullanım becerilerine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($H=9.422$; $p<.05$). İnternet kullanım becerisi çok iyi olanların orta olanlara göre Öğrencilerin e-demokrasi uygulamalarına aktif olarak katılmaya istekli olacaklarına ilişkin inançlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Katılımcıların, “Öğretmenlerin e-demokrasi uygulamalarına aktif olarak katılmaya istekli olacaklarına inanıyorum.” ifadesine yönelik algıları internet kullanım becerilerine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($H=7.725$; $p<.05$). İnternet kullanım becerisi çok iyi olanların orta olanlara göre Öğretmenlerin e-demokrasi uygulamalarına aktif olarak katılmaya istekli olacaklarına ilişkin inançlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Katılımcıların, “Okul yöneticilerin e-demokrasi uygulamalarına aktif olarak katılmaya istekli olacaklarına inanıyorum.” ifadesine yönelik algıları internet kullanım becerilerine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($H=8.867$; $p<.05$). İnternet kullanım becerisi iyi olanların orta olanlara göre Okul yöneticilerinin e-demokrasi uygulamalarına aktif olarak katılmaya istekli olacaklarına ilişkin inançlarının daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Katılımcıların, “E-demokrasi uygulamalarının etkili olabilmesi için sivil toplum örgütlerinin de sürece katılması gerektiğine inanıyorum.” ifadesine ilişkin algıları internet kullanım becerilerine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($H=10.012$; $p<.05$). İnternet kullanım becerisi çok iyi ve iyi olanların orta olanlara göre e-

demokrasi uygulamalarının etkili olabilmesi için sivil toplum örgütlerinin de sürece katılması gerektiğine olan inançlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Katılımcıların, “E-demokrasi uygulamalarında Twitter gibi sosyal platformların kullanılmasının güvenlikle ilgili sorunlara yol açabileceğine inanıyorum.” ifadesine yönelik algıları internet kullanım becerilerine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($H=6.441$; $p<.05$). İnternet kullanım becerisi çok iyi olanların orta olanlara göre e-demokrasi uygulamalarında Twitter gibi sosyal platformların kullanılmasının güvenlikle ilgili sorunlara yol açabileceğine ilişkin inançlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcıların, “E-demokrasi uygulamalarının sadece kuruma özgü platformlar (intranet: kuruma özgü internet) üzerinden gerçekleştirilmesinin güvenlik ve etik ihlallerini önleyebileceğine inanıyorum.” ifadesine ilişkin algıları internet kullanım becerilerine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($H=5.981$; $p<.05$). İnternet kullanım becerisi çok iyi olanların orta olanlara göre e-demokrasi uygulamalarının sadece kuruma özgü platformlar (intranet: kuruma özgü internet) üzerinden gerçekleştirilmesinin güvenlik ve etik ihlallerini önleyebileceğine ilişkin inançlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Katılımcıların, “E-demokrasinin derslerde uygulanabileceğine inanıyorum.” ifadesine ilişkin algıları internet kullanım becerilerine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($H=10.154$; $p<.05$). İnternet kullanım becerisi çok iyi ve iyi olanların orta olanlara göre E-demokrasinin derslerde uygulanabileceğine ilişkin inançlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Katılımcıların, “E-demokrasinin okullarda uygulanabilme düzeyine” yönelik algıları da internet kullanım becerilerine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($H=19.712$; $p<.05$). İnternet kullanım becerisi iyi olanların orta olanlara göre E-demokrasinin okullarda daha üst düzeyde uygulanabileceğine inandıkları tespit edilmiştir.

4.4.9. Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Genel İlgilerine Göre

E-demokrasinin uygulanabilirliğinin öğretmenlik mesleğine yönelik genel ilgi düzeyine göre incelenmesi için yapılan analiz sonuçlarının yer aldığı Tablo 4. 17 incelendiğinde katılımcıların “E-demokrasi uygulamalarına katılabilmek için öğretmenlerin teknoloji okuryazarı olmaları gerektiğine inanıyorum.” ifadesine

ilişkin algılarının öğretmenlik mesleğine yönelik ilgilerine göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir ($H=11.741$; $p<.05$). Öğretmenliği sevenlerin biraz sevenlere göre e-demokrasi uygulamalarına katılabilmek için öğretmenlerin teknoloji okuryazarı olmaları gerektiğine olan inançlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4. 17. Öğretmenlerin okullarda e-demokrasinin uygulanabilirliğine yönelik görüşleri; Öğretmenlik mesleğine yönelik genel tutumlarına.

Bağımlı Değişken	N	H	Sd	P	OS			Gruplar arası farklar *
					Hiç Sevmiyorum	Biraz Seviyorum	Seviyorum	
B1	916	11.741	2	.003	486.80	386.65	468.66	(2-3)
B2	916	4.352	2	.113	436.40	414.68	465.97	
B3	916	4.222	2	.121	515.46	419.08	462.73	
B4	916	1.003	2	.606	433.62	440.53	462.08	
B5	916	2.792	2	.248	523.60	480.06	453.07	
B6	916	.325	2	.850	432.20	464.31	458.46	
B7	916	3.433	2	.180	415.48	425.34	465.00	
B8	916	2.317	2	.314	523.28	439.27	459.37	
B9	916	1.006	2	.605	481.80	477.39	454.83	
B10	916	.309	2	.857	485.14	453.82	458.36	
B11	916	.017	2	.992	465.04	458.13	458.34	
B12	916	9.370	2	.009	306.52	474.13	461.01	(1-2) (1-3)
B13	916	.938	2	.626	504.70	462.37	456.41	
B14	916	1.894	2	.388	480.38	429.68	462.23	
B15	916	7.193	2	.027	353.38	425.66	466.97	(1-3)
B16	916	2.916	2	.233	451.50	421.77	464.39	
B17	916	4.558	2	.102	384.24	427.64	465.66	
B18	916	11.221	2	.004	330.68	415.58	469.25	(1-3)
B19	916	4.824	2	.090	368.86	433.14	465.31	
B20	916	6.400	2	.041	399.86	412.76	467.45	(1-3)
B21	916	8.528	2	.014	324.30	437.03	466.16	(1-3)
B22	916	.313	2	.855	484.44	452.99	458.51	
B23	916	.343	2	.842	456.24	471.24	456.61	
B24	916	5.926	2	.052	348.88	438.16	465.19	
B25	916	.241	2	.887	470.16	467.57	456.72	
B26	916	2.721	2	.257	416.12	428.81	464.45	
C Bölümü	916	13.579	2	.001	325.44	408.26	470.55	(1-3)(2-3)

$p<.016$ (Bonferroni Düzeltmesi Uygulanmıştır) *1:Hiç Sevmiyorum.2:Biraz Seviyorum. 3:Seviyorum

Katılımcıların, "E-demokrasi uygulamalarının sosyal ağlar yerine sadece kuruma özgü platformlar üzerinden gerçekleştirilmesi gerektiğine inanıyorum." ifadesine ilişkin algıları da öğretmenlik mesleğine yönelik ilgilerine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($H=9.370$; $p<.05$). Öğretmenliği seven ve biraz sevenlerin hiç sevmeyenlere göre e-demokrasi uygulamalarının sosyal ağlar yerine sadece kuruma özgü platformlar üzerinden gerçekleştirilmesi gerektiğine olan inançlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcıların, "Öğrencilerin e-demokrasi uygulamalarına aktif olarak katılmaya istekli olacaklarına inanıyorum." ifadesine algıları da öğretmenlik mesleğine yönelik ilgilerine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($H=7.193$; $p<.05$). Öğretmenliği seven öğretmenlerin hiç sevmeyenlere göre öğrencilerin e-demokrasi uygulamalarına aktif olarak katılmaya istekli olacaklarına ilişkin inançlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Katılımcıların, "Okul yöneticilerin e-demokrasi uygulamalarına aktif olarak katılmaya istekli olacaklarına inanıyorum." ifadesine ilişkin algıları öğretmenlik mesleğine yönelik ilgilerine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($H=11.221$; $p<.05$). Öğretmenliği seven öğretmenlerin hiç sevmeyenlere göre okul yöneticilerin e-demokrasi uygulamalarına aktif olarak katılmaya istekli olacaklarına ilişkin inançlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Katılımcıların, "E-demokrasi uygulamalarının etkili olabilmesi için sivil toplum örgütlerinin de sürece katılması gerektiğine inanıyorum." ifadesine yönelik algıları da öğretmenlik mesleğine yönelik ilgilerine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($H=6.400$; $p<.05$). Öğretmenliği sevenlerin biraz sevenlere göre e-demokrasi uygulamalarının etkili olabilmesi için sivil toplum örgütlerinin de sürece katılması gerektiğine olan inançlarının daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Katılımcıların, "Öğretmen ve yöneticiler dışındaki çalışanların (memurlar, hizmetliler vb.) e-demokrasi uygulamalarına aktif katılmaya istekli olacaklarına inanıyorum." ifadesine yönelik algıları da öğretmenlik mesleğine yönelik ilgilerine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($H=8.528$; $p<.05$). Öğretmenliği sevenlerin hiç sevmeyenlere göre öğretmen ve yöneticiler dışındaki çalışanların (memurlar, hizmetliler vb.) e-

demokrasi uygulamalarına aktif katılmaya istekli olacaklarına ilişkin inançlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcıların,"E-demokrasinin okullarda uygulanabilme düzeyine" ilişkin algıları öğretmenlik mesleğine yönelik ilgilerine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($H=13.579$; $p<.05$). Öğretmenliği sevenlerin biraz ve hiç sevmeyenlere göre e-demokrasinin okullarda daha üst düzeyde uygulanabileceğine inandıkları ortaya çıkmıştır.

4.4.10. Bilgisayar ve İnternet Kullanımlarına Yönelik Genel İlgilerine Göre

Tablo 4. 18. Öğretmenlerin okullarda e-demokrasinin uygulanabilirliğine yönelik görüşleri; Bilgisayar ve internet kullanımlarına yönelik genel ilgileri.

Bağımlı Değişken	N	H	Sd	P	OS			Gruplar arası farklar *
					Hiç Sevmiyorum	Biraz Seviyorum	Seviyorum	
B1	881	.692	2	.708	449.64	443.52	432.47	
B2	881	5.243	2	.073	460.92	451.44	415.50	
B3	881	35.970	2	.000	492.47	469.24	373.52	(1-2) (1-3)(2-3)
B4	881	.585	2	.746	435.77	448.09	435.33	
B5	881	2.222	2	.329	441.59	428.36	456.53	
B6	881	1.932	2	.381	445.72	428.38	453.95	
B7	881	.877	2	.645	455.11	438.30	435.64	
B8	881	.740	2	.691	454.51	437.24	437.35	
B9	881	2.143	2	.342	461.88	440.65	428.48	
B10	881	11.047	2	.004	488.96	439.35	413.30	(2-3)
B11	881	11.176	2	.004	492.63	433.27	418.67	(1-3)
B12	881	2.206	2	.332	419.19	451.53	441.29	
B13	881	5.784	2	.055	462.50	451.03	415.03	
B14	881	15.017	2	.001	479.70	455.05	399.29	(2-3)
B15	881	10.490	2	.005	478.69	448.47	408.20	(2-3)
B16	881	11.809	2	.003	487.72	442.43	410.20	(2-3)
B17	881	9.889	2	.007	476.34	449.26	408.67	(1-3) (2-3)
B18	881	4.480	2	.106	446.51	456.70	417.83	
B19	881	5.136	2	.077	453.98	454.98	415.35	
B20	881	3.972	2	.137	466.31	443.21	422.51	
B21	881	6.620	2	.037	463.38	452.60	412.50	(1-3)
B22	881	.744	2	.689	427.46	443.89	445.77	
B23	881	.026	2	.987	440.14	439.97	442.83	
B24	881	4.916	2	.086	406.18	451.49	449.43	
B25	881	4.957	2	.084	419.77	432.12	465.35	
B26	881	7.950	2	.019	468.72	451.74	410.28	(2-3)
C Bölümü	881	7.785	2	.020	425.20	466.62	418.58	(2-3)

$p<.016$ (Bonferroni düzeltmesi uygulanmıştır) *1:Hiç Sevmiyorum.2:Biraz Seviyorum. 3:Seviyorum

Katılımcıların e-demokrasinin okullarda uygulanabilirliğine yönelik algılarının bilgisayar ve internet kullanımına yönelik ilgilerine göre incelenmesi için gerçekleştirilen Kruskal-Wallis H testi sonuçları Tablo 4. 18’te verilmiştir. Buna göre katılımcıların, “Kendimi çevrimiçi ortamlarda (online) ifade etmeyi seviyorum.” ifadesine ilişkin algılarının bilişime duyulan ilgiye göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($H=35.970$; $p<.05$). Bilgisayar ve internet kullanmaya yönelik ilgi arttıkça katılımcıların kendilerini çevrimiçi ortamlarda ifade etmeyi daha çok sevdiklerine yönelik inançları da artmaktadır.

Katılımcıların, "E-demokrasi uygulamalarının Facebook gibi sosyal ağlar üzerinden gerçekleştirilebileceğine inanıyorum." ifadesine ilişkin algıları da bilgisayar ve internet kullanımına yönelik ilgilerine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($H=11.047$; $p<.05$). Bilgisayar ve internet kullanmayı biraz seven öğretmenlerin sevenlere göre e-demokrasi uygulamalarının Facebook gibi sosyal ağlar üzerinden olan inançlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. seven öğretmenlere göre kendini çevrimiçi ortamlarda ifade etmeyi daha çok sevdikleri söylenebilir.

Katılımcıların, "E-demokrasi uygulamalarının Twitter gibi sosyal ağlar üzerinden gerçekleştirilebileceğine inanıyorum." ifadesine ilişkin algıları da bilgisayar ve internet kullanımına yönelik ilgilerine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($H=11.176$; $p<.05$). Bilgisayar ve internet kullanmayı hiç sevmeyenlerin sevenlere göre e-demokrasi uygulamalarının Twitter gibi sosyal ağlar üzerinden gerçekleştirilebileceğine olan inançlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Katılımcıların, " E-demokrasi uygulamalarına katılmak için (Örneğin, İnternet ortamına girerek tartışmalara katılmak) zaman ayırabileceğime inanıyorum." ifadesine yönelik algıları bilgisayar ve internet kullanımına yönelik ilgilerine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($H=15.017$; $p<.05$). Bilgisayar ve internet kullanmayı biraz sevenlerin, sevenlere göre e-demokrasi uygulamalarına katılmak için (Örneğin, İnternet ortamına girerek tartışmalara katılmak) zaman ayırabileceklerine ilişkin inançlarının daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Katılımcıların, "Öğrencilerin e-demokrasi uygulamalarına aktif olarak katılmaya istekli olacaklarına inanıyorum." ifadesine ilişkin algıları da bilgisayar ve internet kullanımına yönelik ilgilerine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($H=10.490$;

$p<.05$). Bilgisayar ve internet kullanmayı biraz sevenlerin sevenlere göre öğrencilerin e-demokrasi uygulamalarına aktif olarak katılmaya istekli olacaklarına ilişkin inançlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Katılımcıların, " Velilerin e-demokrasi uygulamalarına aktif olarak katılmaya istekli olacaklarına inanıyorum." ifadesine ilişkin algıları da bilgisayar ve internet kullanımına yönelik ilgilerine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($H=11.809$; $p<.05$). Bilgisayar ve internet kullanmayı biraz sevenlerin, sevenlere göre velilerin e-demokrasi uygulamalarına aktif olarak katılmaya istekli olacaklarına olan inançlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Katılımcıların, "Öğretmenlerin e-demokrasi uygulamalarına aktif olarak katılmaya istekli olacaklarına inanıyorum." ifadesine ilişkin algıları bilgisayar ve internet kullanımına yönelik ilgilerine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($H=9.889$; $p<.05$). Bilgisayar ve internet kullanmayı hiç sevmeyenlerin ve biraz sevenlerin sevenlere göre öğretmenlerin e-demokrasi uygulamalarına aktif olarak katılmaya istekli olacaklarına ilişkin inançlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Katılımcıların, "Öğretmen ve yöneticiler dışındaki çalışanların (memurlar, hizmetliler vb.) e-demokrasi uygulamalarına aktif katılmaya istekli olacaklarına inanıyorum." ifadesine ilişkin algıları da bilgisayar ve internet kullanımına yönelik ilgilerine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($H=6.620$; $p<.05$). Bilgisayar ve internet kullanmayı hiç sevmeyenlerin sevenlere göre öğretmen ve yöneticiler dışındaki çalışanların (memurlar, hizmetliler vb.) e-demokrasi uygulamalarına aktif katılmaya istekli olacaklarına ilişkin inançlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Katılımcıların, "E-demokrasinin derslerde uygulanabileceğine inanıyorum." ifadesine ilişkin algıları bilgisayar ve internet kullanımına yönelik ilgilerine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($H=7.950$; $p<.05$). Bilgisayar ve internet kullanmayı biraz sevenlerin sevenlere göre e-demokrasinin derslerde uygulanabileceğine olan inançlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Katılımcıların, " E-demokrasinin okullarda uygulanabilme düzeyine" ilişkin algıları da bilgisayar ve internet kullanımına yönelik ilgilerine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($H=7.785$; $p<.05$). Bilgisayar ve internet kullanmayı biraz sevenlerin sevenlere göre e-demokrasinin okullarda daha üst düzeyde uygulanabileceğine inandıkları ortaya çıkmıştır.

4.4.11. Türkiye’deki Katılımcı Demokrasinin Gerçekleşme Düzeyine Yönelik Algılar

Çalışma kapsamında katılımcıların Türkiye’de katılımcı demokrasinin gerçekleşme düzeyine yönelik algılarının okullarında e-demokrasinin uygulanmasına yönelik algıları ile ilişki içerisinde olabileceğine yönelik çeşitli bağlamsal parametrelerden hareketle bu iki değişken arasındaki ilişkiyi incelemek üzere gerçekleştirilen Kruskal-Wallis H testi sonuçları Tablo 4. 19’te verilmiştir. Katılımcıların " e-demokrasi uygulamalarına katılabilmek için öğretmenlerin yeterli özgüvene sahip olduğuna inanıyorum" İfadesine ilişkin algılarının Türkiye’de katılımcı demokrasinin gerçekleşme düzeyine yönelik algılarına göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($H=15.307$; $p<.05$). Buna göre Türkiye’de katılımcı demokrasinin sıklıkla gerçekleştiğini düşünenlerin hiç gerçekleşmediğini düşünenlere göre e-demokrasi uygulamalarına katılabilmek için öğretmenlerin yeterli özgüvene sahip olduğuna ilişkin inançlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcıların, "Yöneticilerin mevcut demokrasi algılarının e-demokrasinin uygulanması konusunda önemli bir engel olduğuna inanıyorum." ifadesine yönelik algıları Türkiye’deki katılımcı demokrasinin gerçekleşme düzeyine yönelik algılarına göre anlamlı farklılık göstermektedir ($H=48.016$; $p<.05$). Türkiye’deki katılımcı demokrasinin gerçekleşme düzeyine ilişkin algı azaldıkça yöneticilerin mevcut demokrasi algılarının e-demokrasinin uygulanması konusunda önemli bir engel olduğuna ilişkin inancın da anlamlı bir şekilde arttığı tespit edilmiştir.

Katılımcıların, "E-demokrasi uygulaması gerçekleştirilse bile alınan kararların yöneticiler tarafından dikkate alınacağına inanmıyorum." ifadesine ilişkin algıları da Türkiye’deki katılımcı demokrasinin gerçekleşme düzeyine yönelik algılarına göre anlamlı farklılık göstermektedir ($H=40.987$; $p<.05$). Türkiye’deki katılımcı demokrasinin gerçekleşme düzeyine ilişkin algı azaldıkça e-demokrasi uygulaması gerçekleştirilse bile alınan kararların yöneticiler tarafından dikkate alınacağına ilişkin inancın da anlamlı şekilde azaldığı belirlenmiştir.

Tablo 4. 19. Öğretmenlerin okullarda e-demokrasinin uygulanabilirliğine yönelik görüşleri; Türkiye’deki katılımcı demokrasinin gerçekleşme düzeyine yönelik algılarına.

Bağımlı Değişken	N	H	Sd	P	OS			Gruplar arası farklar *
					Hiç	Arasıra	Sıklıkla	
B1	915	.096	2	.953	454.08	459.53	459.71	
B2	915	15.307	2	.006	420.04	459.43	485.93	(1-3)
B3	915	5.558	2	.063	429.45	459.70	478.47	
B4	915	5.208	2	.074	440.24	445.83	482.03	
B5	915	48.016	2	.000	543.82	448.25	400.43	(1-2) (1-3)(2-3)
B6	915	40.987	2	.000	535.20	453.58	402.49	(1-2) (1-3) (2-3)
B7	915	7.489	2	.024	489.73	456.48	434.93	(1-3)
B8	915	73.932	2	.000	559.42	455.47	382.27	(1-2) (1-3) (2-3)
B9	915	3.810	2	.149	437.99	452.88	477.74	
B10	915	.779	2	.677	447.33	458.61	465.67	
B11	915	.269	2	.874	453.01	456.20	463.37	
B12	915	12.235	2	.002	415.84	460.54	488.20	(1-3)
B13	915	3.173	2	.205	437.14	474.29	460.11	
B14	915	.037	2	.982	458.10	455.89	459.72	
B15	915	.151	2	.928	457.64	453.99	461.70	
B16	915	9.048	2	.011	441.76	435.15	489.99	(2-3)
B17	915	3.151	2	.207	435.03	468.32	466.83	
B18	915	15.365	2	.000	409.37	465.92	488.58	(1-2) (1-3)
B19	915	31.217	2	.000	393.79	455.77	509.21	(1-2) (1-3) (2-3)
B20	915	15.686	2	.000	488.81	478.46	416.87	(2-3)
B21	915	6.324	2	.042	426.60	463.24	477.64	(1-3)
B22	915	5.496	2	.064	429.02	478.51	462.74	
B23	915	.011	2	.994	457.18	459.27	457.55	
B24	915	15.046	2	.001	407.42	476.63	480.93	(1-2) (1-3)
B25	915	.675	2	.774	449.39	466.88	457.03	
B26	915	10.582	2	.005	415.83	470.59	479.63	(1-2) (1-3)
C Bölümü	915	15.201	2	.000	408.32	472.76	483.55	(1-2) (1-3)

p<.016 (Bonferroni düzeltmesi uygulanmıştır) *1:Hiç. 2: Arasıra. 3: Sıklıkla

Katılımcıların, "e-demokrasi uygulamalarında alınan kararların dikkate alınabilmesi için yöneticilerin bu uygulamalara aktif olarak katılmaları gerektiğine inanıyorum." ifadesine ilişkin algıları da Türkiye’deki katılımcı demokrasinin gerçekleşme

düzeyine yönelik algılarına göre anlamlı farklılık göstermektedir ($H=7.489$; $p<.05$). Türkiye'deki katılımcı demokrasinin hiç gerçekleşmediği algısına sahip olanların sıklıkla gerçekleştiğini düşünenlere göre e-demokrasi uygulamalarında alınan kararların dikkate alınabilmesi için yöneticilerin bu uygulamalara aktif olarak katılmaları gerektiğine olan inançlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Katılımcıların, "Genel devlet politikasının e-demokrasinin uygulanabilmesi için yeterli olmadığına inanıyorum." ifadesine ilişkin algıları Türkiye'deki katılımcı demokrasinin gerçekleşme düzeyine yönelik algılarına göre anlamlı farklılık göstermektedir ($H=73.932$; $p<.05$). Türkiye'deki katılımcı demokrasinin gerçekleşme düzeyine ilişkin algı azaldıkça genel devlet politikasının e-demokrasinin uygulanabilmesi için yeterli olmadığına ilişkin inancın da anlamlı şekilde arttığı saptanmıştır.

Katılımcıların, "E-demokrasi uygulamalarının sosyal ağlar yerine sadece kuruma özgü platformlar üzerinden gerçekleştirilmesi gerektiğine inanıyorum." ifadesine ilişkin algıları da Türkiye'deki katılımcı demokrasinin gerçekleşme düzeyine yönelik algılarına göre anlamlı farklılık göstermektedir ($H=12.235$; $p<.05$). Türkiye'deki katılımcı demokrasinin sıklıkla gerçekleştiğini düşünenlerin hiç gerçekleşmediğini düşünenlere göre e-demokrasi uygulamalarının sosyal ağlar yerine sadece kuruma özgü platformlar üzerinden gerçekleştirilmesi gerektiğine olan inançlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Katılımcıların, "Velilerin e-demokrasi uygulamalarına aktif olarak katılmaya istekli olacaklarına inanıyorum." ifadesine ilişkin algıları da Türkiye'deki katılımcı demokrasinin gerçekleşme düzeyine yönelik algılarına göre anlamlı farklılık göstermektedir ($H=9.048$; $p<.05$). Türkiye'deki katılımcı demokrasinin sıklıkla gerçekleştiği algısına sahip olanların ara sıra gerçekleştiği algısına sahip olanlara göre velilerin e-demokrasi uygulamalarına aktif olarak katılmaya istekli olacaklarına olan inançlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Katılımcıların, "Okul yöneticilerinin e-demokrasi uygulamalarına aktif olarak katılmaya istekli olacaklarına inanıyorum." ifadesine ilişkin algıları da Türkiye'deki katılımcı demokrasinin gerçekleşme düzeyine yönelik algılarına göre anlamlı farklılık göstermektedir ($H=15.365$; $p<.05$). Türkiye'deki katılımcı demokrasinin

sıklıkla ve ara sıra gerçekleştiği algısına sahip olanların hiç gerçekleşmediği algısına sahip olanlara göre okul yöneticilerin e-demokrasi uygulamalarına aktif olarak katılmaya istekli olacaklarına ilişkin inançlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Katılımcıların, "Milli Eğitim Müdürlüklerinin e-demokrasi uygulamalarına aktif olarak katılmaya istekli olacaklarına inanıyorum." ifadesine ilişkin algıları da Türkiye'deki katılımcı demokrasinin gerçekleşme düzeyine yönelik algılarına göre anlamlı farklılık göstermektedir ($H=31.217$; $p<.05$). Türkiye'deki katılımcı demokrasinin gerçekleşme düzeyine ilişkin algı arttıkça Milli Eğitim Müdürlüklerinin e-demokrasi uygulamalarına aktif olarak katılmaya istekli olacaklarına ilişkin inancın da anlamlı şekilde arttığı saptanmıştır.

Katılımcıların, "E-demokrasi uygulamalarının etkili olabilmesi için sivil toplum örgütlerinin de sürece katılması gerektiğine inanıyorum." ifadesine ilişkin algıları da Türkiye'deki katılımcı demokrasinin gerçekleşme düzeyine yönelik algılarına göre anlamlı farklılık göstermektedir ($H=15.686$; $p<.05$). Türkiye'deki katılımcı demokrasinin ara sıra gerçekleştiği algısına sahip olanların sıklıkla gerçekleştiği algısına sahip olanlara göre e-demokrasi uygulamalarının etkili olabilmesi için sivil toplum örgütlerinin de sürece katılması gerektiğine olan inançlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Katılımcıların, "Öğretmen ve yöneticiler dışındaki çalışanların (memurlar, hizmetliler vb.) e-demokrasi uygulamalarına aktif katılmaya istekli olacaklarına inanıyorum." ifadesine ilişkin algıları Türkiye'deki katılımcı demokrasinin gerçekleşme düzeyine yönelik algılarına göre anlamlı farklılık göstermektedir ($H=6.324$; $p<.05$). Türkiye'deki katılımcı demokrasinin sıklıkla gerçekleştiği algısına sahip olanların hiç gerçekleşmediği algısına sahip olanlara göre öğretmen ve yöneticiler dışındaki çalışanların (memurlar, hizmetliler vb.) e-demokrasi uygulamalarına aktif katılmaya istekli olacaklarına ilişkin inançlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Katılımcıların, "E-demokrasi uygulamalarının sadece kuruma özgü platformlar (intranet: kuruma özgü internet) üzerinden gerçekleştirilmesinin güvenlik ve etik ihlallerini önleyebileceğine inanıyorum." ifadesine ilişkin algıları da Türkiye'deki katılımcı demokrasinin gerçekleşme düzeyine yönelik algılarına göre anlamlı

farklılık göstermektedir ($H=15.046$; $p<.05$). Türkiye’deki katılımcı demokrasinin sıklıkla veya arasıra gerçekleştiği algısına sahip olanların hiç gerçekleşmediği algısına sahip olanlara göre e-demokrasi uygulamalarının sadece kuruma özgü platformlar (intranet: kuruma özgü internet) üzerinden gerçekleştirilmesinin güvenlik ve etik ihlallerini önleyebileceğine ilişkin inançlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır. Katılımcıların, “E-demokrasinin derslerde uygulanabileceğine inanıyorum.” ifadesine ilişkin algıları da Türkiye’deki katılımcı demokrasinin gerçekleşme düzeyine yönelik algılarına göre anlamlı farklılık göstermektedir ($H=10.582$; $p<.05$). Türkiye’deki katılımcı demokrasinin sıklıkla veya ara sıra gerçekleştiği algısına sahip olanların hiç gerçekleşmediği algısına sahip olanlara göre e-demokrasinin derslerde uygulanabileceğine ilişkin inançlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Katılımcıların, “E-demokrasinin okullarda uygulanabilme düzeyine” ilişkin algıları da Türkiye’deki katılımcı demokrasinin gerçekleşme düzeyine yönelik algılarına göre anlamlı farklılık göstermektedir ($H=15.201$; $p<.05$). Türkiye’deki katılımcı demokrasinin sıklıkla veya ara sıra gerçekleştiği algısına sahip olanların hiç gerçekleşmediği algısına sahip olanlara göre e-demokrasinin okullarda daha üst seviyede uygulanabileceğine inandıkları ortaya çıkmıştır.

4.4.12. Sanal Ortama Paylaşımında Bulunma Durumlarına Göre

Öğretmenlerin okullarda e-demokrasinin uygulanabilirliğine yönelik algılarının, Sanal ortamda paylaşımında bulunmaya göre incelenmesi amacıyla gerçekleştirilen Kruskal-Wallis H testi sonuçları Tablo 4. 20’te verilmiştir. Buna göre katılımcıların, " Kendimi çevrimiçi ortamlarda (online) ifade etmeyi seviyorum." ifadesine yönelik algılarının sanal ortamda paylaşımında bulunma düzeylerine göre anlamlı farklılık oluşturduğu belirlenmiştir ($H=35.970$; $p<.05$). Çekinmeden fikirlerini ifade edenlerin kendini rahat hissettiğinde paylaşımında bulunanlara ve paylaşımında bulunmaktan çekinenlere göre kendilerini çevrimiçi ortamlarda ifade etmeyi daha çok sevdikleri belirlenmiştir.

Tablo 4. 20. Öğretmenlerin okullarda e-demokrasinin uygulanabilirliğine yönelik görüşleri; Sanal ortamlara yönelik genel tutumları

Bağımlı Değişken	N	H	Sd	P	OS			Gruplar arası farklar *
					1- Çekinmeden fikirlerimi insanlarla paylaşabilirim.	2- Kendimi rahat ve güvende hissettiğimde fikirlerimi paylaşabilirim.	3- Fikirlerimi paylaşmaktan çekinirim.	
B1	881	692	2	.708	449.64	443.52	432.47	
B2	881	5.243	2	.073	460.92	451.44	415.50	
B3	881	35.970	2	.000	492.47	469.24	373.52	(1-3)(2-3)
B4	881	.585	2	.746	435.77	448.09	435.33	
B5	881	2.222	2	.329	441.59	428.36	456.53	
B6	881	1.932	2	.381	445.72	428.38	453.95	
B7	881	.877	2	.645	455.11	438.30	435.64	
B8	881	.740	2	.691	454.51	437.24	437.35	
B9	881	2.143	2	.342	461.88	440.65	428.48	
B10	881	11.047	2	.004	488.96	439.35	413.30	(1-3)
B11	881	11.176	2	.004	492.63	433.27	418.67	(1-2)(1-3)
B12	881	2.206	2	.332	419.19	451.53	441.29	
B13	881	5.784	2	.055	462.50	451.03	415.03	
B14	881	15.017	2	.001	479.70	455.05	399.29	(1-3)(2-3)
B15	881	10.490	2	.005	478.69	448.47	408.20	(1-3)
B16	881	11.809	2	.003	487.72	442.43	410.20	(1-3)
B17	881	9.889	2	.007	476.34	449.26	408.67	(1-3)
B18	881	4.480	2	.106	446.51	456.70	417.83	
B19	881	5.136	2	.077	453.98	454.98	415.35	
B20	881	3.972	2	.137	466.31	443.21	422.51	
B21	881	6.620	2	.037	463.38	452.60	412.50	(1-3)
B22	881	.744	2	.689	427.46	443.89	445.77	
B23	881	.026	2	.987	440.14	439.97	442.83	
B24	881	4.916	2	.086	406.18	451.49	449.43	
B25	881	4.957	2	.084	419.77	432.12	465.35	
B26	881	7.950	2	.019	468.72	451.74	410.28	(1-3)
C Bölümü	881	7.785	2	.020	425.20	466.62	418.58	(2-3)

p<.016 (Bonferroni düzeltmesi uygulanmıştır)

Katılımcıların, "E-demokrasi uygulamalarının Facebook gibi sosyal ağlar üzerinden gerçekleştirilebileceğine inanıyorum." ifadesine yönelik algıları da sanal ortamda paylaşımda bulunma düzeylerine göre anlamlı farklılık göstermektedir (H=11.047;

$p<.05$). Çekinmeden paylaşımda bulunanlarının paylaşımda bulunmaktan çekinenlere göre e-demokrasi uygulamalarının Facebook gibi sosyal ağlar üzerinden gerçekleştirilebileceğine olan inançlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Katılımcıların, "E-demokrasi uygulamalarının Twitter gibi sosyal ağlar üzerinden gerçekleştirilebileceğine inanıyorum." ifadesine yönelik algıları da sanal ortamda paylaşımda bulunma düzeyine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($H=11.176$; $p<.05$). Çekinmeden paylaşımda bulunanların kendini güvende hissettiğinde paylaşımda bulunanlara ve paylaşımda bulunmaktan çekinenlere göre e-demokrasi uygulamalarının Twitter gibi sosyal ağlar üzerinden gerçekleştirilebileceğine ilişkin inançlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Katılımcıların, "E-demokrasi uygulamalarına katılmak için (Örneğin, İnternet ortamına girerek tartışmalara katılmak) zaman ayırabileceğime inanıyorum." ifadesine yönelik algıları sanal ortamda paylaşımda bulunma düzeylerine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($H=15.017$; $p<.05$). Çekinmeden paylaşımda bulunanların veya kendini güvende hissettiğinde paylaşımda bulunanların paylaşımda bulunmaktan çekinenlere göre e-demokrasi uygulamalarına katılmak için (Örneğin, İnternet ortamına girerek tartışmalara katılmak) zaman ayırabileceklerine olan inançlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcıların, "Öğrencilerin e-demokrasi uygulamalarına aktif olarak katılmaya istekli olacaklarına inanıyorum." ifadesine yönelik algıları da sanal ortamda paylaşımda bulunma düzeylerine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($H=10.490$; $p<.05$). Çekinmeden paylaşımda bulunanların paylaşımda bulunmaktan çekinenlere göre öğrencilerin e-demokrasi uygulamalarına aktif olarak katılmaya istekli olacaklarına ilişkin inançlarının daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Katılımcıların, "Velilerin e-demokrasi uygulamalarına aktif olarak katılmaya istekli olacaklarına inanıyorum." ifadesine ilişkin algıları da sanal ortamda paylaşımda bulunma düzeylerine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($H=11.809$; $p<.05$). Çekinmeden paylaşımda bulunanların paylaşımda bulunmaktan çekinenlere göre velilerin e-demokrasi uygulamalarına aktif olarak katılmaya istekli olacaklarına ilişkin inançlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Katılımcıların, "Öğretmenlerin e-demokrasi uygulamalarına aktif olarak katılmaya istekli olacaklarına inanıyorum." ifadesine yönelik algıları sanal ortamda paylaşımda bulunma düzeylerine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($H=9.889$; $p<.05$). Çekinmeden paylaşımda bulunanların paylaşımda bulunmaktan çekinenlere göre öğretmenlerin e-demokrasi uygulamalarına aktif olarak katılmaya istekli olacaklarına ilişkin inançlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Katılımcıların, "Öğretmen ve yöneticiler dışındaki çalışanların (memurlar, hizmetliler vb.) e-demokrasi uygulamalarına aktif katılmaya istekli olacaklarına inanıyorum." ifadesine yönelik algıları da sanal ortamda paylaşımda bulunma düzeylerine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($H=6.620$; $p<.05$). Çekinmeden paylaşımda bulunanların paylaşımda bulunmaktan çekinenlere göre öğretmen ve yöneticiler dışındaki çalışanların (memurlar, hizmetliler vb.) e-demokrasi uygulamalarına aktif katılmaya istekli olacaklarına ilişkin inançlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Katılımcıların, "E-demokrasinin derslerde uygulanabileceğine inanıyorum." ifadesine yönelik algılarının da sanal ortamda paylaşımda bulunma düzeylerine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($H=7.950$; $p<.05$). Çekinmeden paylaşımda bulunanların paylaşımda bulunmaktan çekinenlere göre e-demokrasinin derslerde uygulanabileceğine ilişkin inançlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Katılımcıların, "E-demokrasinin okullarda uygulanabilme düzeyine" ilişkin algıları da sanal ortamda paylaşımda bulunma düzeylerine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($H=15.201$; $p<.05$). Paylaşımda bulunanların paylaşımda bulunmaktan çekinenlere göre e-demokrasinin okullarda daha üst düzeyde uygulanabileceğine inandıkları ortaya çıkmıştır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Öneriler

Anket maddelerinden elde edilen bulgular maddelerin birbirleriyle ilişkileri gözetilerek araştırmacılar tarafından oluşturulan “Bilgi ve Deneyim”, “Yönetim”, “Öğretmen Profilleri”, “Çevresel Koşullar ve Altyapı”, “Paydaşların Katılımı” ve “Güvenlik ve Etik” başlıkları altında değerlendirilmiştir.

Bilgi ve Deneyim: Elde edilen sonuçlara göre katılımcıların çoğunluğunun (%80.2) e-demokrasi uygulamalarına katılabilmek için öğretmenlerin teknoloji okuryazarı olması gerektiğine ve öğretmenlere e-demokrasi hakkında bilgilendirici eğitimler (seminer, çalıştay vb.) verilmesi gerektiğine inandıkları ortaya çıkmıştır. Bu bulgu Yiğit ve Çolak’ın (2010) öğretmen adaylarının e-demokrasi konusunda yeterli bilgiye sahip olmadığı bulgusunu destekler niteliktedir. Ayrıca lisansüstü eğitim mezunlarının, İnterneti daha sık kullananların, temel bilgisayar ve internet kullanım beceri seviyesi yüksek olanların ve öğretmenlik mesleğini sevenlerin öğretmenlerin teknoloji okuryazarı olmaları gerektiğine olan inançlarının daha yüksek olduğu belirlenmiş, erkeklerin, interneti daha sık kullananların ve bilgisayar kullanım becerisi yüksek olanların e-demokrasi eğitimi gereksinime yönelik inançlarının daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Elde edilen bulgular öğretmenlerin teknoloji okuryazarlığı ve e-demokrasiye ilişkin bilgi ve beceri düzeylerinin okullarda e-demokrasinin uygulanmasını etkileyebilecek önemli faktörler olduğunu göstermektedir. Gross (2000) e-demokraside bilgiye erişimin önemini vurgulamaktadır. E-demokrasi sürecinde bilgiye erişip bilgiyi analiz etmek ve yorumlamak durumunda olacak olan öğretmenlerin bu süreçte sahip oldukları teknoloji okuryazarlılık düzeylerinin oldukça kritik olduğu sonucuna varılabilir. Bunun yanı sıra lisansüstü eğitim alanların, bilişim becerisi yüksek olanların e-demokrasi eğitimi ve teknoloji okuryazarlığı konusundaki farkındalıklarının daha

yüksek olduğu görülmektedir. Bu nedenle lisansüstü eğitimlerin yanı sıra çeşitli seminer ve çalıştaylarla öğretmenlerin bilgi ve beceri düzeylerinin artırılması e-demokrasinin uygulanabilirliğini kolaylaştırılabileceği öngörülmektedir. Benzer şekilde öğretmenlik mesleğini seven öğretmenlerin teknoloji okuryazarlığını ve dolayısıyla e-demokrasiyi daha kolay benimseyebilecekleri söylenebilir. Daha sık internet kullanımı ise daha fazla bilgiye erişim olarak yorumlanabilir, bu ise öğretmenlerin e-demokrasi konusunda kendilerindeki bilgi eksikliklerini görmelerini sağlamış olabilir. Erkeklerin e-demokrasi eğitimi gereksinimine yönelik algılarının yüksek olması ise onların kadınlara göre interneti daha sık kullanıyor olmalarından kaynaklanabilir. Bu nedenle mesleğini seven üst düzey alan ve teknoloji bilgi ve becerisi ile donanmış daha sık ve nitelikli internet kullanan öğretmenler e-demokrasiye ve teknolojiye ilişkin eğitimleri daha olumlu algılayacaklardır. Dahası katılımcılar genel olarak e-demokrasinin derslerde uygulanabileceğine inanmakla birlikte kadınların, Twitter kullananların, interneti sıklıkla kullananların, bilgisayar ve interneti üst düzey kullananların ve çevrimiçi ortamda çekinmeden paylaşımda bulunanların bu konudaki inançlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Öğretmen profilleri: Katılımcıların e-demokrasi uygulamalarına katılabilmek için öğretmenlerin yeterli öz güvene sahip olduklarına inandıkları belirlenmiş; İnterneti daha sık kullananların temel bilgisayar kullanım becerisi çok iyi olanların, Türkiye’de katılımcı demokrasinin sıklıkla gerçekleştiğini düşünenlerin e-demokrasi uygulamalarına katılabilmek için öğretmenlerin yeterli özgüvene sahip olduğuna ilişkin inançlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra kadınların erkeklere, Facebook ve Twitter kullananların kullanmayanlara, kendilerini çevrimiçi ortamda çekinmeden ifade edenlerin kendilerini rahat hissettiğinde paylaşımda bulunanlara göre ve interneti sık kullananların daha az kullananlara göre, kendini çevrimiçi ortamlarda (online) ifade etmeyi daha çok sevdikleri ortaya çıkmış; katılımcıların temel bilgisayar ve internet ile bilişime duydukları ilgi düzeyi arttıkça kendilerini çevrimiçi ortamda ifade etmeyi de daha çok sevdikleri tespit edilmiştir. E-demokrasinin okullarda uygulanabilmesi açısından diğer önemli bir konu da öğretmenlerin bu tür uygulamalar için zaman ayırma eğiliminde olup olmayacaklarıdır. Elde edilen bulgular, öğretmenlerin e-demokrasi uygulamalarına

katılmak için zaman ayırmaya istekli olduklarını ortaya koymaktadır. Bu konuda özellikle Facebook ve Twitter ve interneti sıklıkla kullananlar, teknoloji kullanım becerisi yüksek olanlar, çevrimiçi ortamda paylaşımda bulunanların e-demokrasi için zaman ayırma konusunda daha istekli oldukları tespit edildiğinden öğretmenlerin genel olarak e-demokrasi uygulamalarına katılmaya istekli olabilecekleri sonucuna varılabilir.

Yönetim: E-demokrasi uygulamalarında yöneticilerin tutumu ve üstlendikleri rol uygulamanın kalitesini etkileyebilecek en önemli faktörlerin başında gelmektedir. Bu anlamda mevcut araştırma kapsamında elde edilen e-demokrasi uygulamalarında yönetici katılımına yönelik algının Şendağ (2014) ile benzer sonuçlar gösterdiği yani katılımcıların e-demokrasi uygulamalarında alınan kararların dikkate alınabilmesi için yöneticilerin bu uygulamalara aktif olarak katılmaları gerektiğine inandıkları belirlenmiştir. Türkiye’de katılımcı demokrasinin düşük düzeyde gerçekleştiği algısına sahip olanlar ile üst düzey teknoloji kullanım becerisine sahip olanların yöneticilerin e-demokrasiye katılımı konusunda daha yüksek bir beklenti içerisinde oldukları belirlenmiştir. Katılımcılar yöneticilerin e-demokrasi uygulamalarına aktif olarak katılmaya istekli olacaklarına inanmakla birlikte yöneticilerin mevcut demokrasi algılarının e-demokrasinin uygulanması konusunda önemli bir engel olduğuna ve e-demokrasi uygulamaları gerçekleştirilse bile alınan kararların yöneticiler tarafından dikkate alınmayacağına inanmaktadırlar. Bulgular hem e-demokrasi uygulamalarında yönetici rolünün ne kadar önemli olduğunu, hem ülkedeki mevcut katılımcı demokrasi algısının ve üst düzey teknoloji kullanımının yöneticilerin e-demokrasideki rolünü belirlemede etkili olduğunu, hem de yöneticilerin katılımcı demokrasi anlayışına ilişkin olumsuz bir algının var olduğunu göstermektedir. Bu olumsuz algının kaynağı yöneticilerin bireysel tutumları olabileceği gibi yöneticinin şahsında görünen kanun ve yönetmeliklerle belirlenen mevcut yönetim sistemi de olabilir. Ayrıca kadınların, Twitter kullananların, interneti daha sık kullananların, bilgisayar ve internet kullanım becerisi yüksek olanların, öğretmenlik mesleğini sevenlerin ve Türkiye’de katılımcı demokrasinin sıklıkla gerçekleştiğine inanların okul yöneticilerin e-demokrasi uygulamalarına aktif katılacaklarına yönelik inançlarının daha yüksek olması pozitif algı ile

ilişkilendirilebilir. Bir başka deyişle mesleğe, ülkedeki katılımcı demokrasi düzeyine yönelik olumlu algı yöneticilere de genellenebilir. Benzer şekilde sık ve üst düzey teknoloji kullanımından algılanan yararın artması katılımcıların bu yararı yöneticilere genellemesine neden olmuş olabilir. Ancak bu konuda ileride daha ayrıntılı araştırmalar yapılması önerilmektedir. Ancak araştırma kapsamında yöneticilere ilişkin bu olumsuz algıyı açıklayabilecek bazı bulgulara da rastlanmıştır. Daha açık bir ifadeyle Facebook kullananların, Türkiye’de katılımcı demokrasinin düşük düzeyde gerçekleştiğine inananların ve internet kullanım becerisi çok iyi olanların yöneticilerin mevcut demokrasi algılarının e-demokrasinin uygulanmasında önemli bir engel olduğuna ilişkin inançlarının; erkeklerin, internet kullanım becerisi çok iyi olanların ve Türkiye’de katılımcı demokrasinin düşük düzeyde gerçekleştiğine inananların e-demokrasi uygulamalarında alınan kararların yöneticiler tarafından dikkate alınmayacağına olan inançlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ülkedeki katılımcı demokrasi düzeyine ilişkin olumsuz algı yöneticilere ilişkin olumsuz algının oluşmasına neden olmuş olabilir. Facebook kullanımı ve yüksek internet kullanım becerisi de sosyal platformlarda daha çok bilgi alışverişine, bu ise öğretmenlerde daha üst düzey bir demokrasi beklentisine neden olmuş olabilir. Bu nedenle Türkiye’de katılımcı demokrasinin geliştirilmesine yönelik olumlu adımlar, okullarda e-demokrasinin gerçekleştirilmesi konusunda öğretmenler tarafından olumlu olarak algılanacaktır. Zaten katılımcıların genel devlet politikasının e-demokrasinin uygulanabilmesi için yeterli olmadığı yönündeki algılarına ilişkin bulgular da bu sonuçları destekler niteliktedir. Yine katılımcıların Türkiye’de katılımcı demokrasinin düşük düzeyde gerçekleştiğine ilişkin algıları da bu sonuçları destekler niteliktedir. Bu nedenle Türkiye’de katılımcı demokrasinin geliştirilmesine yönelik adımların atılması, politikaların geliştirilmesi, araştırma ve uygulamaların gerçekleştirilmesi ve katılımcı demokrasi kültürünün ilköğretimden itibaren kazanımının sağlanması önerilmektedir.

Çevresel koşullar ve alt yapı olanakları: E-demokrasi uygulamalarının gerçekleştirilebilmesi için yeterli alt yapı ve çevresel koşulların oluşturulması da oldukça önemlidir. Bu açıdan, katılımcılar genel olarak okullardaki mevcut bilgisayar ve internet olanaklarının yeterli olduğuna inanırken kadınların bu

konudaki inançlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Kadınlar ve erkekler arasındaki anlamlı farkın kaynağı farklı beklenti ve/veya teknoloji bilgisi düzeyi olabilir. Ancak bu konuda daha ayrıntılı çalışmaların yapılması önerilmektedir. Bunun yanı sıra katılımcılar e-demokrasi uygulamalarının Facebook ve Twitter gibi sosyal ağlar üzerinde gerçekleştirilebilirliği konusunda kararsız kalmışlardır. Katılımcıların bahsi geçen sosyal platformlara ilişkin etik ve güvenlikle ilgili kaygıya sahip olmaları böyle bir algının oluşmasında etkili olmuş olabilir. Araştırma kapsamında elde edilen ve bilgisayar ve internet kullanmayı çok seven katılımcıların Facebook ve Twitter'ın e-demokrasi aracı olarak kullanılabileceğine olan inançlarının anlamlı düzeyde düşük olması ise teknolojiyi sık kullananların teknoloji yoluyla meydana gelebilecek etik ve güvenlik sorunlarına ilişkin farkındalık düzeylerinin yüksek olması ve/veya fazla teknoloji kullanımına bağlı olumsuz deneyimlerinin fazla olması ile açıklanabilir. Sonuç olarak bu bulgular sosyal ağların okullarda e-demokrasi faaliyetleri açısından kullanılmadan önce çeşitli yönlerinin değerlendirilmesi ve bilinçli olarak kullanılması gerekliliğini ortaya koymaktadır. Diğer yandan bulgulara göre Facebook ve Twitter kullananların, çevrimiçi ortamda çekinmeden paylaşımda bulunanların ve interneti daha sıkla kullananların e-demokrasi platformu olarak Facebook ve Twitter'ın kullanılması konusundaki algıları daha olumludur. Bu bulgular daha sık internet ve sosyal ağ kullanımının katılımcılar tarafından algılanan yararı ile ilişkili olabilir. Bunun yanı sıra internetin ve sosyal ağların düşünce ve fikir özgürlüğü açısından meydana getirdiği olumlu algı, e-demokrasi açısından da önemli görülmüş bu nedenle de internet ve sosyal ağları sık kullanan ve çekinmeden paylaşımda bulunan katılımcıların böyle bir algıya sahip olmasına neden olmuş olabilir. Ancak bu sonuçlar ileri de yapılacak araştırmalar ile daha ayrıntılı bir şekilde değerlendirilmelidir. Bu bağlamda araştırmada elde edilen diğer önemli bir bulgu ise katılımcıların e-demokrasi uygulamalarının kuruma özgü platformlar üzerinden gerçekleştirilmesine yönelik olumlu algılarıdır. Bu nedenle özellikle ilk etapta okullarda e-demokrasi uygulamalarının kuruma özgü platformlar üzerinden gerçekleştirilmesi önerilmektedir. Ayrıca katılımcılar e-demokrasi uygulamalarının mobil cihazlar üzerinden gerçekleştirilebilmesinin katılımı artıracağına inanmaktadırlar. Ayrıca daha sık internet kullanımı, üst düzey teknoloji kullanım becerisi ve Twitter

kullanımının e-demokrasinin mobil desteğinin olması gerekliliği yönündeki inancı arttırdığı tespit edilmiştir. Bu sonuç interneti daha sık kullanan, Twitter kullanan ve üst düzey teknoloji kullanım becerisine sahip olan katılımcıların mobil cihaz kullanım deneyimlerinin fazla olmasından ve bu cihazların avantajlarına ilişkin bir farkındalığın oluşmasından kaynaklanıyor olabilir. Bu nedenle özellikle yukarıda belirtilen profildeki öğretmenlere daha rahat erişebilmek adına okullarda e-demokrasinin gerçekleştirildiği platformların mobil cihaz desteklerinin de sağlanması önerilmektedir.

Paydaşların katılımı: okullarda e-demokrasinin gerçekleştirebilmesi açısından öğretmenler dışında yöneticiler, öğrenciler, veliler, diğer personel, milli eğitim müdürlüklerinin ve ilgili sivil toplum örgütlerinin katılımının sağlanması önemlidir. Bu kapsamda araştırmadan elde edilen sonuçlara göre katılımcılar öğretmenlerin, yöneticilerin, öğrencilerin, velilerin, diğer personelin ve sivil toplum örgütlerinin e-demokrasi uygulamalarına aktif olarak katılmaya istekli olacaklarına inanırlarken milli eğitim müdürlüklerinin aktif olarak katılım sağlayacakları konusunda kararsız kalmışlardır. Katılımcıların paydaşların aktif şekilde katılacağına olan inançlarının bu denli yüksek olması oldukça önemlidir. Çünkü Norris ve Reddick (2013) “e-demokrasiye duyulan talep”i e-demokrasiyi etkilen başat faktörler arasında göstermektedir. Böyle bir sonucun çıkmasında öğretmenlerin başta internet olarak teknolojiyi e-demokraside eğitim amaçlı olarak kullanacakları şeklindeki bir algılda da etkili olabilir. Zaten Oral (2008) de öğretmen adayları ile yaptığı çalışmada interneti eğitim amaçlı kullanma ile demokrasiye olumlu tutum arasında pozitif anlamlı bir ilişki bulmuştur. Bu nedenle eğer uygun koşullar oluşturulursa başta öğretmenler olmak üzere paydaşların çoğunlukla e-demokrasi uygulamalarına katılmaya istekli olacakları söylenebilir. Bununla birlikte Milli Eğitim Müdürlüklerine ilişkin bu olumsuz algının kaynağı günümüze kadar süre gelen merkezi yönetim anlayışının yansımalarının milli eğitim müdürlüklerinde daha belirgin görülüyor olması olabilir. Dahası bu konuda yaşanmış bireysel olumsuz deneyimler de böyle bir algının kaynağı olabilir. Ayrıca bu çalışma kapsamında elde edilen bir diğer önemli bulgu olan “yöneticilerin mevcut demokrasi algılarının e-demokrasinin uygulanması konusunda önemli bir engel olması ve e-demokrasi uygulamaları gerçekleştirilse bile

alınan kararların yöneticiler tarafından dikkate alınmayacağı” inancı aslında milli eğitim müdürlüklerinin e-demokrasi katılımına yönelik olumsuz algının kaynağı olarak da değerlendirilebilir. Bu anlamda Milli Eğitim Bakanlığı’nın öğretmen-yönetici işbirliğini, istişare yapma kültürünü, takım olma ve birlikte karar alma dinamiklerini geliştirmeye yönelik uygulama, proje ve politikalar geliştirmesi önerilmektedir.

Paydaşların katılımını etkileyen faktörler açısından bakıldığında bulgular özellikle Twitter kullananların, interneti sık kullananların, üst düzey teknoloji kullanım becerisine sahip olanların ve çevrimiçi ortamda çekinmeden paylaşımda bulunanların paydaşlarının e-demokrasiye aktif katılımı konusundaki inançlarının daha yüksek olduğunu göstermektedir. Bu bulgu yine teknoloji kullanımının algılanan yararı ile ilişkilendirilebilir. Teknolojiyi daha sık ve üst düzey kullananların kendileri açısından kabul ettikleri yararın diğer insanlar tarafından da kabul edilebileceğine yani teknoloji kullanımının yayılabileceğine ilişkin bir algıya sahip olmaları böyle bir sonucun ortaya çıkmasında etkili olmuş olabilir. Özellikle e-demokrasi uygulaması bu profildeki öğretmenler için yeni olarak algılanmış olabilir. Bu nedenle de kendi yenilik kabul süreçlerini yöneticiler de dahil diğer insanlara genellemiş olabilirler. Diğer yandan teknolojiyi üst düzeyde ve sıklıkla kullanan öğretmenlerin yaş ortalaması düşük olabilir. Bu nedenle de yönetim ve milli eğitim ile ilişkiler açısından deneyimleri az olabileceğinden böyle bir algıya sahip olabilirler. Ancak bu konuda ileride daha ayrıntılı çalışmaların yapılması önerilmektedir. Bir diğer önemli bulgu ise Türkiye’de katılımcı demokrasinin gerçekleşme düzeyine ilişkin algı arttıkça paydaşların da e-demokrasiye aktif olarak katılacağına yönelik inancın artmasıdır. Daha önce de belirtildiği gibi açıkça görülmektedir ki Türkiye’de demokrasinin geliştirilmesine ve güçlendirilmesine yönelik her türlü adım e-demokrasiye katılım açısından öğretmenler tarafından olumlu olarak algılanacaktır.

Etik ve Güvenlik: e-demokrasi uygulamalarında etik ve güvenlik ile ilgili konularda paydaşların katılımını ve katılımının niteliğini etkileyebilecek önemli bir faktördür. Bu kapsamda araştırmada elde edilen bulgulara göre katılımcılar e-demokrasinin sosyal platformlar üzerinden gerçekleştirilmesinin güvenlik ve etikle ilgili sorunlara yol açabileceğine inanırken kuruma özgü platformların kullanılmasının güvenlik ve

etikle ilgili ihlalleri önleyebileceği algısına sahiptirler. Diğer yandan da hangi platform kullanılırsa kullanılsın yine de etik ve güvenlikle ilgili sorunlar yaşanabileceğine inandıkları belirlenmiştir. Öğretmenlerin bu kaygısını giderebilmek nitelikli bir e-demokrasi uygulaması gerçekleştirilebilmesi açısından önemlidir. Bu konudaki kaygının özellikle teknolojiyi üst düzey kullanan katılımcılarda daha fazla olduğu görülmektedir. Bunun nedeni bu katılımcıların teknoloji yoluyla oluşabilecek olumsuzluklara ilişkin farkındalık düzeylerinin yüksek olması olabilir. Bu nedenle okullarda e-demokrasi uygulamaları gerçekleştirilmeden güvenlik ve etik ile ilgili konular ayrıntılı bir şekilde analiz edilmeli ve gerekli önemler alınmalıdır.

E-demokrasi uygulamalarını e-oylamadan ayıran en önemli fark, e-demokraside konuya ilişkin bütün bilgiye erişilerek konunun çeşitli yönlerinin tartışılmasıdır. E-demokrasinin e-tartışmadan en temel farkı ise e-demokrasi tartışmaları sonucunda bir kararın alınması ve uygulanmasıdır. Bu nedenle günümüzde çeşitli uygulamalar e-demokrasi kapsamında değerlendirilmekle birlikte bu çalışmada öğretmenlere Türkiye’de e-demokrasinin gerçekleştirilebilme düzeyinin ne olacağı sorulduğunda üç seçenek içinden (1-hiçbir şekilde, 2-yöneticilere görüşlerimizi bildirme, 3-birlikte karar alma ve uygulama) katılımcıların yüzde 50.64’ü e-demokrasinin yöneticilere görüşlerimizi bildirme şeklinde gerçekleşeceğine, yüzde 24.67’si hiçbir şekilde gerçekleşemeyeceğine, yüzde 24.67 ise birlikte karar alma ve uygulama düzeyinde gerçekleşebileceğine inanmaktadırlar. Bulgular katılımcıların e-demokrasinin istenilen düzeyde gerçekleşebileceğine yönelik inançlarının düşük olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte yüzde 50.64’lük e-demokrasinin görüşlerimizi ifade edebilme düzeyinde gerçekleşebileceğine yönelik algının geleceğe yönelik olarak ümit vaat edici olduğu söylenebilir. Ancak bu algının daha da olumluya dönüşmesi için hem ülke genelinde demokrasiyi güçlendirmeye yönelik politikaların geliştirilmesi hem de okullarda ve milli eğitim bazında katılımcı demokrasiyi olanaklı kılan e-demokrasi faaliyetlerinin uygulanmaya başlanması önerilmektedir. Bununla birlikte araştırma kapsamında elde edilen bulgulara göre Türkiye’de katılımcı demokrasinin sıklıkla gerçekleştiğine inananların okullarda e-demokrasinin daha üst düzeyde gerçekleşebileceğine yönelik algılarının daha yüksek olması e-demokrasinin gerçekleşebilme düzeyine yönelik mevcut algının kaynağını da belirli

ölçüde açıklayan bir faktör olarak değerlendirilmektedir. Bunun yanı sıra interneti sıklıkla kullananların, Facebook ve Twitter'ı kullananların üst düzey teknoloji kullanım becerisine sahip olanların, öğretmenlik mesleğini ve bilgisayar ve internet kullanmayı sevenlerin Türkiye'de e-demokrasinin daha üst düzeyde gerçekleşebileceğine yönelik inançlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Liden (2013) de eğitim düzeyi yüksek olanların ve teknoloji daha sık kullananların e-demokrasiye daha çok ilgi duyduğunu belirtmektedir. Bu bulgular öğretmenlerin teknolojiye yönelik tutum ve inançları sayesinde teknolojinin belirli bir dönüşüme neden olabileceğine yönelik bir algı ile, motivasyonla, mesleki eskimişlik ve yenilikçilik ile ilişkilendirilebilir. Ancak bu konuda daha ayrıntılı çalışmaların yapılması gerekmektedir.

Sonuç olarak Türkiye'de katılımcı demokrasinin gelişmesine yönelik adımlar okullarda e-demokrasinin uygulanabilirliğine yönelik algının olumlu bir şekilde etkilenmesine neden olabilecek iken diğer yandan okullarda e-demokrasi uygulamalarının gerçekleştirilmesi de ülkede demokrasinin güçlenmesine ve demokrasinin bir kültür ve yaşam biçimi olarak benimsenmesine katkı sağlayabileceği öngörülmektedir. Bu anlamda okullarda e-demokrasi uygulamalarının gerçekleştirilmesi; e-demokrasi uygulamaları gerçekleştirilirken de bu çalışma kapsamında elde edilen yönetim, öğretmen profilleri, paydaşların katılımı, çevresel koşullar ve alt yapı, güvenlik ve etik ile ilgili sonuçlar ve bunlar ile ilişkisi olan teknoloji ve sosyal ağ kullanımı, teknoloji bilgi ve becerisi, öğretmenlik mesleğine yönelik ilgi gibi faktörler göz önünde bulundurulmalıdır.

KAYNAKÇA

- Ağaç F. (2010). E-ticareti yeniden düzenliyoruz, *Bilişim Kültür Dergisi*, 37-41.
- Backert, C. (2013) Remote Voting Technology, e-Government Consulting.
- Bäckman E. ve Trafford B. (2006), Democratic Governance of Schools, European Year of Citizenship Through Educations
(http://theewc.org/uploads/content/Democratic_governance_schools_en_061214.pdf)
- Bellis, M. (2014). The History of Voting machines, <http://inventors.about.com/library/weekly/aa111300b.htm> adresinden 15.05.2014 te alınmıştır.
- Bridge, B. (2003). Eğitimde vizyoner liderlik ve etkin yöneticilik, İstanbul: Beyaz Yayınları.
- Clift, S. (2004). E-Democracy Resource Links from Steven Clift - E-Government, E-Politics, E-Voting Links and more.
<http://www.publicus.net/articles/edemresources.html> adresinden 22.06.2014 tarihinde alınmıştır.
- Countries with e-Voting Project”, The Electoral Knowledge Network,
<http://aceproject.org/aceen/focus/e-voting/countries?toc> adresinden 13.05.2014 tarihinde alınmıştır.
- Cohen, L., Manion, L. ve Morrison, K. (2000). *Research methods in education*. 5th ed. London New York: Routledge Falmer.
- Corso, R., (2008). More than half of Americans never read political blogs. Rochester, NY: Harris Interactive.
- Culver, K. (2003). The future of e-democracy: lessons from Canada.
<http://www.opendemocracy.net/debates/article-8-85-1586.jsp>.
- Çal S. (2011). Demokrasi ve Hukuk üzerine, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Zabunoğlu Armağanı*, 221-315.

- Çetin S. (2010), *Kamusal Karar Alma Sürecinde E-Demokrasi Uygulamaları ve Türkiye*, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
- Dahl R. A. (1996). *Demokrasi ve Eleştirileri*, (Çev: Levent Köker), Yetkin Yayınları, Ankara, 1-5.
- Demir N. (2010). Theory in Practice: Applying Participatory Democracy Theory to Public Land Planning, *Ege Akademik Bakış*, 10(2) 2010: 597-611.
- Demirel F. (2013). Twitterin internet kullanıcıları arasında en yaygın olduğu ülke Türkiye <http://www.webrazzi.com/2013/10/07/twitterin-internet-kullanicilari-arasinda-en-yaygin-oldugu-ulke-turkiye/> adresinden 02.03.2014 tarihinde alınmıştır.
- Demirbolat, A. O. (1999). Demokrasi ve Demokratik Eğitim, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 18, 229-244.
- Demokrasi, (2014). <http://tr.wikipedia.org/wiki/Demokrasi> adresinden 02.03.2014 tarihinde alınmıştır.
- Demokrasi Nedir? (2014). <http://demokrasi.nedir.com/> adresinden 02.03.2014 tarihinde alınmıştır.
- Derdiman, R.C. (2006). Anayasa Hukukunun Genel Esasları ve Türk Anayasa Düzeni, Alfa Aktüel Yayınları, Bursa, s.91.
- De Zúñiga H.G., Veenstra A., Vraga E., et al. (2010). Digital Democracy: Reimagining Pathways to Political Participation, *Journal of Information Technology & Politics*, 7, 36–51.
- Dursun, D. (2002), *Siyaset Bilimi*, Beta Yayınları, Birinci Baskı, Ekim, İstanbul, s. 161.
- Dursun, D. (2010) “Siyaset Bilimi” İstanbul, Beta Yayınları.
- Fang, Z. (2002). E-government in digital era: Concept, practice and development. *International Journal of the Computer, The Internet and Management*, 10(2), 1–22.

- Farrell, H. ve Drezner, D. W. (2008). The power and politics of blogs. *Public Choice*, 134, 15–30
- Field, A. (2002). *Discovering Statistics Using SPSS*. Sage Publications Ltd., UK:London.
- Genç, S. Z. ve Eryaman, M. Y. (2007). Değişen Değerler ve Yeni Eğitim Paradigması, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 89-102.
- Gerlach, J. ve Gasser, U. (2009). “Three Case Studies From Switzerland: E-Voting”, *Internet&Democracy Case Study Series*, Berkman Center Research Publication, 3.
- Gözler, K. (2004). *Anayasa Hukukuna Giriş*, Bursa Ekin Kitabevi Yayınları
- Gülbahar, Y., Kalelioğlu, F., ve Madran, O. (2010). Sosyal ağların eğitim amaçlı kullanımı. *XV. Türkiye’de İnternet Konferansı*, 2-4.
- Gross, T. (2000). Technological Support for e-Democracy: History and Perspectives. *Database and Expert Systems Applications, Proceedings. 11th International Workshop*, 391-395.
- Holden, B. (2007). *Liberal Demokrasiyi Anlamak*, (Çev. Hüseyin Bal), Liberte. Yayınları, Ankara.
- Karasar, N. (2006). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel yayın dağıtım.
- Kardan, A.A. ve Sadeghiani, A. (2011). Is e-goverment a way to e-democracy? A longitudinal study of the Iranian situation, *Government Information Quarterly*, 28(4):466–473.
- Keyman, F. (2008). *Avrupa’da ve Türkiye’de sivil toplum. article sous format électronique*.
- Kırçova, İ. (2003). E-Devlet Uygulamaları ve Ekonomiye Etkileri, İstanbul Ticaret Odası Yayınları, Acar Matbaacılık, Ekim, s. 15.

- Koçak, S.Y. ve Ekşi, A. (2010). Katılımcılık ve Demokrasi Perspektifinden Türkiye’de Yerel Yönetimler, *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21, 295-307.
- Lenihan, D.G. (2002). Realigning governance: From e-government to e-democracy. http://www.kta.on.ca/KTA_site_RVSD/pdf/cg6.pdf adresinden 22.06.2014 tarihinde alınmıştır.
- Liden, G. (2013). Supply of and demand for e-democracy: A study of the Swedish case. *Information Polity*, 18(3), 217-232.
- Nachison, A. (2008). Two thirds of Americans view traditional journalism as ‘out of touch’. <http://ifocus.org/2008/02/27/two-thirds-of-americans-view-traditional-journalism-as-%e2%80%98out-of-touch%e2%80%99> adresinden 22.06.2014 tarihinde alınmıştır.
- Norris, D.F., Reddick, C.G. (2013). E-democracy at the American grassroots: Not now not likely, *Information Polity*, 18(3), 201-216.
- Okutan, M. (2010). Türk Eğitim Sistemi’nde demokrasi eğitimi, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(1), 938-946.
- Oral, B. (2008). The evaluation of the student teachers' attitudes toward Internet and democracy, *Computers and Education*, 50(1), 437-445.
- Öztürk, İ. Y. (2006). E-Devlet Bağlamında E- Demokrasi: Türkiye’ de ve Dünyada Öne Çıkan Uygulamaları, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı.
- Özyol, A. (2014). “Sürdürülebilir Kalkınma ve Katılımcı Demokrasi”, <http://www.bpw-turkey.org/eklentiler/surdurulebilirkalkinmavekatilimci-demokrasi.doc> adresinden 27.05.2014 tarihinde alınmıştır.
- Parvez, Z., Ahmed, P. (2006). Towards building an integrated perspective on e-democracy, *Information, Communication&Society*, 9(5), 612-632.
- Powell, A, Williams CK, Bock DB, et al. (2012). e-Voting intent: A comparison of young and elderly voters, *Government Information Quarterly*, 29(3), 361-372.

- Reddick, C., Norris DF. (2013). E-participation in local governments: An examination of political-managerial support and impacts. *Transforming Government: People, Process and Policy*, 7(3), 453-476.
- Sadık, F., ve Sarı, M. (2011). Öğretmen adayları ve demokrasi: Sınıf öğretmeni adaylarının demokrasi algılarının metaforlar yoluyla değerlendirilmesi. 10. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumunda sözlü olarak sunulmuştur, Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.
- Saltman, R. (1978). Effective use of computing Technology in vote-Tallying. Washington: US Government Printing Office
- Sartori, G. (1996), Demokrasi Teorisine Geri Dönüş, (Çev. Tunçer Karamustafaoğlu ve Mehmet Turhan), Yetkin Yayınları, Ankara.
- Sezal, İ. (1981). Sosyal Bilimlerde Temel Kavramlar, Ankara: Akçağ Yayınları, s. 43.
- Statista (2014). Statistics and facts about Facebook, <http://www.statista.com/topics/751/facebook/> adresinden 18.05.2014 tarihinde alınmıştır.
- Şişman, M., Güleş, H., Dönmez, A. (2010). Demokratik Bir Okul Kültürü İçin Yeterlilikler Çerçevesi, *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(1), 167-182.
- Şendağ, S., Odabaşı, H.F., Uysal, Ö. (2009). Bilgi toplumunda yeni fenomenler: E-demokrasi, 3. Uluslararası Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Sempozyumu Bildirileri Kitabı, Karadeniz Teknik Üniversitesi, 1112-1117.
- Şendağ, S. (2010). Pre-service teachers' perceptions about e-democracy: A case in Turkey. *Computers & Education*. Volume 55, Issue 4, 1684–1693.
- Şendağ, S. (2014). An E-democracy application: Do not let my dreams of an ideal university stay only in my dreams. *IJONTE*, 5(1), 53-64.
- Tekeli, İ. (2003). Katılımcı Demokasi, Sivil Ağlar ve Sivil Toplum Kuruluşları, 15. STK Sempozyumu, İstanbul.
- Toksöz, F. (2008). İyi yönetim el kitabı, İstanbul: Tesev yayınları, s7.

- Tuncel, G. (2010). Küreselleşmenin Demokrasinin Yaygınlaşma ve Derinleşme Sürecine Etkisi, *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 1, 488-504.
- Tunç, H. (2008). Demokrasi türleri ve müzakereci demokrasi kavramı, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 12(1-2), 1113-1132.
- Tuzzi, A., Padovani, C., Nesti, G. (2007). Communication and e-democracy: Assessing European e-democracy discourses. Communication and (E)democracy: Assessing European E-democracy Discourses. Reclaiming the Media. Communication Rights and Democratic Media Roles. s. 31-65
- Uçkan, Ö. (2002). E-Devlet, E-Demokrasi ve E-Yönetişim Modeli: Bir İlkesel Öncelik Olarak Bilgiye Erişim Özgürlüğü, *VIII. Türkiye’de İnternet Konferansı*
- Uçkan, Ö. (2003). E-Devlet, E-Demokrasi ve Türkiye, Birinci Basım, İstanbul: Literatür Yayıncılık, Nisan, ss. 5-7.
- Uğur, A., A. ve Çütcü, İ. (2009). E-Devlet Ve Tasarruf Etkisi Kapsamında Vedop Projesi, *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*. (2). 1-20.
- Uğur, Ö. (2011). Facebook ile twitter arasındaki 20 fark!, <http://www.haberturk.com/medya/haber/672571-facebook-ile-twitter-arasindaki-20-fark> adresinden 12.05.2014 tarihinde alınmıştır.
- UNDP, (2014). Demokratik yönetim. <http://www.tr.undp.org> adresinden 08.05.2014 tarihinde alınmıştır.
- USAID, (2012). Öğrencilerin okulda demokratik katılımı, Eğitimde Etniklikler Arası Entegrasyon Projesi, Üsküp.
- Weeks, E. C. (2000). The practice of deliberative democracy: results from four large-scale trials. *Public Administration Review*, 60(4), 360–372.
- Yanıklar, C., Elyıldırım, Ü. Y. (2004). Demokrasi Eğitimi ve Demokrasi Eğitiminde Pratik Uygulamalar, Uluslararası Demokrasi Eğitimi Sempozyumu.
- Yegen, C. (2013). Demokratik ve yeni bir kamusal alan olarak sosyal medya, *Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2), 119-135.

- Yıldırım, S. (1994). Yerel Yönetim ve Demokrasi, İstanbul: *IIULA-Emme Yayını*, s.19.
- Yıldız, M. (1996). Yerel Yönetimler ve Demokrasi, *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 5(4), s.8.
- Yiğit, E. Ö., Çolak, K. (2010). The opinions of the pre-service teachers about e-democracy in Turkey. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*. 2(2), 712–716. Innovation and Creativity in Education.

EKLER

Ek 1: Araştırma Anketi

Değerli Katılımcı,
Bu anket, “Antalya Merkez İlçelerdeki Öğretmenlerin E-Demokrasinin Okullarda Uygulanabilirliğine Yönelik Algılarını” araştırmak amacıyla hazırlanmıştır. Anketten elde edilen veriler katılımcıların kişisel görüşlerini yansıttak şekilde kesinlikle kullanılmayacak sadece araştırma amaçlı toplu ve genel değerlendirmeler yapılacaktır. Elde edilen veriler bilimsel araştırma amacıyla kullanılacağından, anketin yanıtlanmasına verdiğiniz önem anketin güvenilirlik düzeyini yükselterek bilimsel gelişime katkı sağlayacaktır.
Anket sonuçları ile ilgili bilgi almak istiyorsanız,
lütfen e-posta adresinizi yazınız:.....

Araştırmacılar
Araştırmacı İbrahim Arı
ibrarim@gmail.com
Yard. Doç. Dr. Serkan ŞENDAĞ
serkansendag@gmail.com

A. Demografik bilgiler

1. Cinsiyet
☐ Bay ☐ Bayan
2. Görev yeriniz
☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise
3. Kıdem yılı (lütfe kaç yıldır öğretmenlik yaptığınızı belirtiniz).....:
4. Eğitim düzeyiniz?
☐ Ön lisans ☐ Yüksek Lisans
☐ Lisans ☐ Doktora
5. Facebook kullanma durumunuz
☐ Kullanıyorum
☐ Kullanmıyorum
6. Twitter kullanma durumunuz
☐ Kullanıyorum
☐ Kullanmıyorum
7. Günlük ortalama internet kullanım süreniz
☐ Hiç ☐ 5 saat ve üzeri
☐ 1-2 saat
☐ 3-4 saat
8. Temel bilgisayar kullanım becerileri açısından sizi aşağıdaki düzeylerden hangisi en iyi ifade eder?
☐ *Başlangıç/Acemi*: Başkalarının yardımıyla yapabilirim.
☐ *Orta*: Temel ihtiyaçlarımı kendi başıma yapabilirim.
☐ *İyi*: İhtiyacım olan her şeyi yapabilirim.
☐ *Çok iyi*: Gerekğinde başkalarının sorunlarını çözebilirim.
☐ *Uzman*: Başkalarına öğretebilecek kadar iyi bilirim.
9. Temel İnternet kullanım becerileri açısından sizi aşağıdaki düzeylerden hangisi en iyi ifade eder?
☐ *Başlangıç/Acemi*: Başkalarının yardımıyla yapabilirim
☐ *Orta*: Temel ihtiyaçlarımı kendi başıma yapabilirim.
- ☐ *İyi*: İhtiyacım olan her şeyi yapabilirim.
☐ *Çok iyi*: Gerekğinde başkalarının sorunlarını çözebilirim.
☐ *Uzman*: Başkalarına öğretebilecek kadar iyi bilirim.
10. Öğretmenlik mesleğine yönelik genel düşüncenizi hangisi en iyi ifade eder?
☐ Hiç sevmiyorum
☐ Biraz sevmiyorum
☐ Sevmiyorum
11. Bilgisayar ve İnternet kullanımına yönelik genel düşüncenizi hangisi en iyi ifade eder?
☐ Hiç sevmiyorum
☐ Biraz sevmiyorum
☐ Sevmiyorum
12. Sizce genel olarak Türkiye’de katılımcı demokrasi (bizi ilgilendiren kararların çeşitli yönleri ile tartışılarak birlikte alındığı bir yönetim anlayışı) hangi düzeyde gerçekleşmektedir?
☐ Hiç
☐ Nadiren
☐ Bazen
☐ Sıklıkla
☐ Her zaman
13. Hangisi sizin sanal ortamda (Facebook, Twitter ve Youtube gibi sosyal ağlar, haber, forum ve tartışma siteleri) paylaşımında bulunma durumunuzu en iyi tanımlar?
☐ Çekinmeden fikirlerimi insanlarla paylaşabilirim,
☐ Kendimi rahat ve güvende hissettiğimde fikirlerimi paylaşabilirim,
☐ Fikirlerimi paylaşmaktan çekinirim.

B. E-demokrasinin okullarda uygulanabilirliği

Katılımcı demokrasi yaşadığımız çevrede, mahallede, kentte veya işyerinde bizi ilgilendiren kararların çeşitli yönleri ile tartışılarak paydaşlarla birlikte alındığı bir yönetim anlayışını yansıtmaktadır. E-demokrasi ise katılımcı demokrasiyi daha etkili gerçekleştirmek için başta İnternet olmak üzere bilişim teknolojilerinin bu karar alma sürecinde kullanılmasıdır. Bu bağlamda bulunduğunuz okulun yönetiminde ve derslerinizde e-demokrasinin nasıl uygulanabileceğine yönelik aşağıdaki soruların yanında bulunan kutucuklardan size uygun olanını (X) olarak işaretleyiniz (Seçenekler 1=kesinlikle katılmıyorum; 2=katılmıyorum; 3=kararsızım; 4= katılıyorum; 5=kesinlikle katılıyorum).

	1. Kesinlikle katılmıyorum	2. Katılmıyorum	3. Kararsızım	4. Katılıyorum	5. Kesinlikle katılıyorum
1. E-demokrasi uygulamalarına katılabilmek için öğretmenlerin teknoloji okuryazarı olmaları gerektiğine inanıyorum.					
2. E-demokrasi uygulamalarına katılabilmek için öğretmenlerin yeterli özgüvene sahip olduğuna inanıyorum.					
3. Kendimi çevrimiçi ortamlarda (online) ifade etmeyi seviyorum.					
4. E-demokrasinin uygulanabilmesi için öğretmenlere konu hakkında bilgilendirici eğitimler (seminer, çalıştay vb.) verilmesi gerektiğine inanıyorum.					
5. Yöneticilerin mevcut demokrasi algılarının e-demokrasinin uygulanması konusunda önemli bir engel olduğuna inanıyorum.					
6. E-demokrasi uygulaması gerçekleştirilse bile alınan kararların yöneticiler tarafından dikkate alınacağına inanmıyorum.					
7. E-demokrasi uygulamalarında alınan kararların dikkate alınabilmesi için yöneticilerin bu uygulamalara aktif olarak katılmaları gerektiğine inanıyorum.					
8. Genel devlet politikasının e-demokrasinin uygulanabilmesi için yeterli olmadığına inanıyorum.					
9. E-demokrasinin uygulanabilmesi için mevcut bilgisayar ve İnternet imkânlarının yeterli olduğuna inanıyorum.					
10. E-demokrasi uygulamalarının Facebook gibi sosyal ağlar üzerinden gerçekleştirilebileceğine inanıyorum.					
11. E-demokrasi uygulamalarının Twitter gibi sosyal ağlar üzerinden gerçekleştirilebileceğine inanıyorum.					
12. E-demokrasi uygulamalarının sosyal ağlar yerine sadece kuruma özgü platformlar üzerinden gerçekleştirilmesi gerektiğine inanıyorum.					
13. E-demokrasi uygulamalarının cep telefonu ve tablet gibi mobil cihazlar üzerinden gerçekleştirilmesinin katılımı artıracağına inanıyorum.					
14. E-demokrasi uygulamalarına katılmak için (Örneğin, İnternet ortamına girerek tartışmalara katılmak) zaman ayırabileceğime inanıyorum.					
15. Öğrencilerin e-demokrasi uygulamalarına aktif olarak katılmaya istekli olacaklarına inanıyorum.					
16. Velilerin e-demokrasi uygulamalarına aktif olarak katılmaya istekli olacaklarına inanıyorum.					
17. Öğretmenlerin e-demokrasi uygulamalarına aktif olarak katılmaya istekli olacaklarına inanıyorum.					
18. Okul yöneticilerin e-demokrasi uygulamalarına aktif olarak katılmaya istekli olacaklarına inanıyorum.					
19. Milli Eğitim Müdürlüklerinin e-demokrasi uygulamalarına aktif olarak katılmaya istekli olacaklarına inanıyorum.					
20. E-demokrasi uygulamalarının etkili olabilmesi için sivil toplum örgütlerinin de sürece katılması gerektiğine inanıyorum.					
21. Öğretmen ve yöneticiler dışındaki çalışanların (memurlar, hizmetliler vb.) e-demokrasi uygulamalarına aktif katılmaya istekli olacaklarına inanıyorum.					
22. E-demokrasi uygulamalarında Facebook ve Twitter gibi sosyal platformların kullanılmasının etik sorunlara yol açabileceğine inanıyorum.					
23. E-demokrasi uygulamalarında Facebook ve Twitter gibi sosyal platformların kullanılmasının güvenlikle ilgili sorunlara yol açabileceğine inanıyorum.					
24. E-demokrasi uygulamalarının sadece kuruma özgü platformlar (intranet: kuruma özgü internet) üzerinden gerçekleştirilmesinin güvenlik ve etik ihlallerini önleyebileceğine inanıyorum.					
25. E-demokrasi uygulamaları hangi platform kullanılırsa kullanılsın güvenlik ve etik konusunda sorunlar yaşanabileceğine inanıyorum.					
26. E-demokrasinin derslerde uygulanabileceğine inanıyorum.					

C. E-demokrasinin okullarda uygulanma düzeyi

Aşağıdaki maddelerden yalnız birini işaretleyiniz

☐ Okullarda e-demokrasinin hiçbir şekilde uygulanamayacağına inanıyorum.

☐ Okullarda e-demokrasinin yöneticilere görüşlerimizi bildirme/beyan etme düzeyinde uygulanabileceğine inanıyorum.

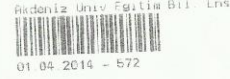
☐ Okullarda e-demokrasinin çevrimiçi ortamda (online) tüm paydaşlarla birlikte tartışarak karar alma ve alınan kararı uygulama düzeyinde uygulanabileceğine inanıyorum.

Ek 2: Uygulama İzin Belgesi

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı : 67182403-104.4
Konu :Uygulama İzni

İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞINA

İLGİ: 07/02/2014 tarih ve 62416151/105-03-20 sayılı yazınız.

İlgi sayılı yazınız ile Enstitümüz İlköğretim Anabilim Dalı 20128509612 numaralı Yüksek Lisans öğrencisi İbrahim ARI'nın Yrd.Doç.Dr.Serkan ŞENDAĞ'ın danışmanlığında yürütmekte olduğu "Antalya Merkez İlçelerdeki Öğretmenlerin e-Demokrasinin Okullarda Uygulanabilirliğine Yönelik Algıları: Antalya" konulu tez çalışmasında kullanmak üzere ekli yazıdaki anketini Antalya Merkez İlçelerdeki örneklem yöntemiyle belirlemiş olduğu okullarda uygulayabilmesinin uygun görüldüğüne ilişkin 20/03/2014 tarih ve 1185922 sayılı yazısı ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Doç.Dr.Selçuk UYGUN
Enstitü Müdürü

EK:1
1 Adet Yazı Fotokopisi (46Syf.)

Gereği
02.04.2014

Eğitim Bilimleri Enstitüsü P.K.10 Dumlupınar Bulvarı 07058 Kampüs/ANTALYA
Telefon: (0242) 22744 00 – Dahili:1431

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : 50913635-605/2070
Konu : Anket Uygulaması

31.03.2014*006592

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi:14.02.2014 tarih 67182403-302.08.01/350 sayılı yazınız.

Antalya İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nün Enstitünüz İlköğretim Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi İbrahim ARI'nın Yrd.Doç.Dr. Serkan ŞENDAĞ'ın danışmanlığında yürütmekte olduğu "Antalya Merkez İlçelerdeki Öğretmenlerin e-Demokrasinin Okullarda Uygulanabilirliğine Yönelik Algıları: Antalya" konulu tez çalışmasında kullanılmak üzere ekli yazıdaki anketini Antalya Merkez İlçelerdeki örnekleme yöntemiyle belirlemiş olduğu okullarda uygulayabilmesinin uygun görüldüğüne ilişkin 20.03.2014 tarih 1185922 sayılı yazısı ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. İbrahim AKINCI
Rektör Yardımcısı

EKLER:

- 1-Eğit. Bilim. Ens. Müd.'nün yazısı
- 2-İlköğretim Anabilim Dalı Bşk.'nün üst yazısı
- 3-Anket (3 Ad.)
- 4-Okul Listesi

Akdeniz Univ Eğitim Bil. Ens.

31.03.2014 - 376

31.03.2014

Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı PK:10 Dumlupınar Bulvarı 07058 Yüreğir/ANTALYA Ayrıntılı bilgi için irtibat
Tlf: 0242 227 44 00 Dahili:1300 Fax: 0242 310 15 09
e-posta:ogrenci@akdeniz.edu.tr elektronik ağı:www.akdeniz.edu.tr
A.LÖKER Bilg. İşletmeni
Tlf:0(242) 227 44 00 Dahili:1334

T.C.
ANTALYA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Akdeniz Üniversitesi
24.03.2014 - 10113

Sayı : 98057890/605/1185922
Konu: Anket Uygulaması

20/03/2014

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : 28/02/2014 tarihli ve 4179 sayılı yazınız.

İlgi yazınızda belirtilen, Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi İbrahim ARI'nın "Antalya Merkez İlçelerdeki Öğretmenlerin e-Demokrasinin Okullarda Uygulanabilirliğine Yönelik Algıları: Antalya" konulu tez çalışmasında kullanılmak üzere ekli listedeki anketini, Antalya Merkez İlçelerdeki örneklem yöntemiyle belirlemiş olduğu okullarda uygulama isteği ile ilgili "Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik İzinlerine Yönelik İzin ve Uygulama Genelgesi" gereğince Müdürlüğümüz inceleme komisyonu tarafından değerlendirilerek uygun görülmüş olup, Müdürlüğümüzün 18/03/2014 tarihli ve 1153559 sayılı onayı ve uygulanacak veri toplama araçları onaylanarak ekte gönderilmiştir.

Bakanlığımızın ilgili Genelgesi gereği araştırmanın bitiminde sonuç raporunun iki örneğinin CD ortamında Müdürlüğümüz Ar-Ge bürosuna gönderilmesi hususunda;

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Hami DORUL
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

EKLER:

- 1-Onay (1 adet)
- 2-Anket (2 sayfa)

GUVENLİ ELEKTRONİK İMZALI
ASLI İLE AYNI DİR

21-03-2014

Oguz OZER
Müdür

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5 inci maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. Evrak teyidi <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden dde2-d1b5-368d-a3fb-9470 kodu ile yapılabilir.

Antalya İl Millî Eğitim Müdürlüğü
Sığırcı Mah. Hamidiye Cad. MERKEZ/ANTALYA
E-posta: projeler07@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Mehmet KARAKAŞ Md.Yrd.
Tel: (0 242) 238 60 00
Faks: (0 242) 238 61 00

T.C.
ANTALYA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 98057890/20/1153832
Konu: Anket Uygulaması

18/03/2014

İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNE
ANTALYA

Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi İbrahim ARI'nın "Antalya Merkez İlçelerdeki Öğretmenlerin e-Demokrasinin Okullarda Uygulanabilirliğine Yönelik Alguları: Antalya" konulu tez çalışmasında kullanılmak üzere ekli listedeki anketini, Antalya Merkez İlçelerdeki örneklem yöntemiyle belirlemiş olduğu okullarda uygulama isteği ile ilgili 28/02/2014 tarihli ve 004179 sayılı yazıları, İl Millî Eğitim Müdürlüğü Araştırma Değerlendirme ve İnceleme Komisyonumuz tarafından, 18/03/2014 tarihinde incelenerek "Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik İzimlerine Yönelik İzin ve Uygulama Genelgesi" esaslarına uygun olduğu tespit edilmiştir.

Komisyonumuzca, "Antalya Merkez İlçelerdeki Öğretmenlerin e-Demokrasinin Okullarda Uygulanabilirliğine Yönelik Alguları: Antalya" başlıklı anketini, Antalya Merkez İlçelerdeki örneklem yöntemiyle belirlemiş olduğu okullarda, Okul Müdürlüğünün bilgisi dahilinde, ilgili Genelgeye göre, çalışma takvimi doğrultusunda eğitim-öğretimi aksatmadan yapılması uygun görülmüştür.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde, Valilik Makamının 10/02/2014 tarih ve 3550 sayılı yetki devrine göre olurlarınıza arz ederim.

Mehmet KARAKAŞ
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

OLUR
18/03/2014

Osman Nuri GÜLAY
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdürü

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5 inci maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. Evrak teyidi için: <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 14c9-d479-34bf-9648-37b9 kodu ile yapılabilir.

Antalya İl Millî Eğitim Müdürlüğü
Soğuksu Mah. Hamidiye Cad. MERKEZ/ANTALYA
E-posta: projeler07@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Mehmet KARAKAŞ Md.Yrd.
Tel: (0 242) 238 60 00
Faks: (0 242) 23861 00

Ek 3: Ithenticate Belgesi

iThenticate®
Professional Plagiarism Prevention

Uploaded 1 document successfully

Search Trash

My Folders
My Folders
My Documents
Trash

My Documents Documents Sharing Settings page 1 of 1

Title	Report	Author	Processed	Actions
EĞİTİM KURUMLARINDA E-DEMOKRASİNİN UYGULANABİLİRLİĞİNE YÖNELİK ANTALYA MERKEZ İLÇELERDEKİ ÖĞRETMENLERİN ALGISI	0%	İbrahim ARJ	July 21, 2014 11:41:50 PM EST	

page 1 of 1

Submit a document

39,908 Pages remaining

[Upload a File](#)
[Zip File Upload](#)
[Multiple File Upload](#)
[Cut & Paste](#)

View: [Recent Uploads](#)

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı :İbrahim ARI
Doğum Yeri ve Tarihi :Elmalı-08/02/1976

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi :Atatürk Üniversitesi. Fen Edebiyat Fakültesi. Tarih Bölümü
Yüksek Lisans Öğrenimi :Akdeniz Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği
Bildiği Yabancı Diller :İngilizce
Bilimsel Faaliyetleri :

İş Deneyimi

Çalıştığı Kurum : Milli Eğitim Bakanlığı, Antalya İl Milli Eğitim
Müdürlüğü

İletişim

E-Posta Adresi :ibrarim@gmail.com

Tarih :

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- ☐ Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- ☐ Tezim sadece Akdeniz Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- ☐ Tezimin yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

16 Temmuz 2014

İbrahim ARI